

מחברת בחינה

קרימינולוגיה

תשע"ז

מסלול ערב משפטים

נכתב ע"י קורל סייג, תודה לבר צדקה על השלמת חומרים

תוכן עניינים

5	מבוא לקרימינולוגיה	5
5	סטייה :	5
5	1. פנימית וחיצונית :	5
5	2. פורמאלי/ בלתי פורמאלית :	5
6	התיאוריות הסוציולוגיות :	6
6	1. התיאוריה של דורקהיים - הגישה הפונקציונאלית :	6
7	2. התיאוריה של קרל מקס - הגישה המרקסיסטית.	7
8	3. האמנה החברתית - הובס	8
8	4. התיאוריה של הגל	8
9	5. תיאוריית מתח - מרטון	9
9	התיאוריות הפסיכולוגיות :	9
9	1. פרויד : התיאוריה פסיכו-אנליטית	9
11	מנגנוני הגנה	11
13	2. התיאוריה של סייקס ומצא : טכניקות נטרול	13
13	התיאוריות הביולוגיות :	13
13	1. תיאוריית העבריין מלידה : לומברוזו	13
14	2. טיפוס גוף - שלדון	14
15	תורשה מול סביבה	15
16	התמכרות	16
16	מאפייני ההתמכרות	16
17	התמכרות להימורים	17
18	הימורים בישראל	18
19	קלפטומניה	19
20	פירומניה - שיגעון האש	20
21	התמכרות למין	21
23	פתרונות לזנות במתחם התחנה	23
24	התמכרות לחומרים	24
24	4 משפחות של חומרים	24
28	הקנאביס	28
29	קנאביס וסטייה	29

29	מערכת אכיפת החוק
31	רישום
31	תרגילי חקירה
32	בית המשפט
34	בית סוהר (5)
35	המתת "האני"
35	מוסד כוללני:
36	כאבי מאסר
38	קוד אסירים
39	המאסר בישראל:
40	העסקת אסירים
40	נשים בבית הסוהר
41	אמהות
41	חלופות מאסר
43	מאמר: אלטרנטיבות למאסר של חולי נפש
44	עברייני מין
44	הפרעה בתפקוד המיני
45	סטיות מין
45	מדוע סטיות מין מופצות באופן מובהק אצל גברים ולא אצל נשים?
46	סוגי פרפיליות
49	פדופיליה
50	טיפול
52	רצח
52	מספר מאפיינים לרצח
53	רצח בישראל
55	עונשי גוף וקלון
55	עונשי הגוף
56	עינויים
56	עונשי קלון
56	עבריינות נוער
57	אלימות בביה"ס

57	..... אלימות מינית
58	..... "בני טובים"
58	..... התאבדות
59	..... התאבדות ומגדר
59	..... גורמי סיכון
60	..... אלימות במשפחה
60	..... אלימות של בעלים כלפי נשים
62	..... מעגל האלימות
63	..... אלימות של נשים כלפי גברים
64	..... הבדלים בין המינים בנושא אלימות
65	..... אלימות במשפחה בפן החוקי
65	..... עונש מוות
66	..... שיטות הוצאה להורג

מבוא לקרימינולוגיה

קרימינולוגיה באה מהמילה פשע ותורה.

הרבה אנשים חושבים שעברייך הוא לא מוסרי. המשוואה בין מוסר לעברייך היא בעייתית, אין קשר בין השניים. יש עבריינים שהם אינם מוסרים - גנבים, אונסים. מצד אחד יש הרבה אנשים לא מוסריים שהם לא עבריינים. אפשר לבצע עבירות ובכל זאת להיות מוסרי. עבירות שנובעות מהעובדה שהאדם מוסרי. לדוגמא: בן אדם סובל ממחלה קשה, המחלה שלו דורשת תרופה שאין בסל התרופות ועולה המון כסף, קרוב המשפחה שלו מנסה לגייס את הכסף בכל מיני דרכים. יש אופציה לפרוץ לבית המרקחת, להיות עברייך וזאת במטרה להציל את בן משפחו. עברייך? חסר מוסר?

מיתוס נוסף, התפקיד של החוק הוא להגן על כולם. זה לא מדויק, יש הרבה פעמים חוקים שלא ברור האם הם משרתים את כלל הציבור או רק חלק קטן מהאוכלוסייה (דוגמת הסינים והסמים בארה"ב)

מיתוס נוסף, החוקים הם טובים, והם כאן כי הם צריכים להיות. ישנם חוקים שאינם מצביעים כי האדם שעבר עליהם הוא עברייך - פקודת התעבורה, אסור ללכת עם חמישה גמלים שאינם רתומים בדרך בין עירונית.

מיתוס נוסף, כולם עבריינים. השאלה כיצד מגדירים עברייך. לעבור באור אדום באמצע הלילה, לסמס בנהיגה.

סטייה:

שם כולל לפשיעה.

את הסטייה ניתן לחלק לארבעה סוגים:

1. פנימית וחיצונית:

- סטייה פנימית היא זו שמכוונת כלפי האדם עצמו, פנימה. דוגמא מובהקת: התאבדות, שימוש עצמי בסמים.
- סטייה חיצונית היא זו שמופנת כלפי גורם חיצוני. רצח, סחר בסמים.

2. פורמאלי/בלתי פורמאלי:

- סטייה פורמאלית היא סטייה שבגינה המדינה מאשימה: עוצרת ומכניסה לבית הסוהר. בגניבה, ברצח וכו'.
  - סטייה בלתי פורמאלית היא עבירה על כללי מוסר והתנהגות = נורמות. הפן הבלתי פורמאלי משפיע על כולנו ומתווה את ההתנהגות שלנו. הסטייה הזאת כוללת הרבה יותר התנהגויות מאשר הפן הפורמאלי.
- ענישה פורמאלית של בית סוהר, משטה ומעצר הרבה יותר מרתיעה אותנו מהבלתי פורמאלית, אך נהפוך הוא, מה שמעניין את אותו אדם שנכנס לבית המשפט זה לכסות את הפנים עם החולצה כדי שלא יראו אותו, הבושה היא מה שמעניינת.
- חרם הוא אלמנט בלתי פורמאלי.

לחברה יש 3 אלטרנטיביות כיצד להתמודד עם סטייה:

1. **מדיניות אפס:** לא לעשות שום דבר. הוא עברין, תשאיר אותו ככה. יש איסור, אבל לא אוכפים את אותו האיסור.
2. **הרחבת מעגל נורמטיבי:** "להגדיל ראש" אולי היום ההתנהגות הזאת כבר לא רלוונטית ומה שצריך לעשות זה להגדיל את המעגל ובעצם נבלע את ההתנהגות אל תוך המעגל ה"מותר".
הפן בלתי פורמאלי: קעקוע. בשנות ה-60 זה לא היה מקובל, מי שהיה עם קעקוע היה נחשב לעברין. הייתה סטייה מאוד גדולה להיות עם קעקוע.
היום, מאוד מקובל. ילדים מגיל צעיר עם קעקועים - הגדלנו את המעגל, נהייה מקובל.
3. **הרחקה:** יש התנהגויות שלא משנה מה יקרה, גם בעוד עשרות שנים ההתנהגות הזאת לא תהייה מקובלת. אותו בן אדם יורחק כמה שיותר מהחברה. עבירות כמו: רצח, אונס וכו'. כל חברה ומה שהיא מגדירה כהתנהגות בלתי מקובלת בעליל. ההרחקה הקיצונית ביותר היא עונש מוות. הרחקות מתונות יותר כמו בית סוהר.
עבירה/סטייה/ פשיעה זה **תמיד יהיה יחסי** לזמן, למקום, לתרבות, מה שהיה מותר יכול להיות אסור.

תיאוריות

בלי תיאוריות אי אפשר ללמוד קרימינולוגיה. את התיאוריות נהוג לחלק ל-3 קבוצות:

1. **סוציולוגיות:** אלה שמנסות להסביר את הפשיעה והסטייה באמצעות החברה. כלומר, האדם העברין הוא לא אדם במצבו, מי שאשם היא החברה שהביאה אותו למצב הזה.
2. **ביולוגיות:** אלה תיאוריות שמנסות לכוון את החצים דווקא כלפי הבן אדם. "הוא אשם במצבו" הסיבה נעוצה בו, יש בו סיבות ביולוגיות שגורמות לו להיות עברין. גנטיקה.
3. **פסיכולוגיות:** גם שמות את הדגש על הבן אדם, אבל טוענות שהסיבה נעוצה במניעים פסיכולוגיים. מדברים שקרו לו בעבר וכו'.

התיאוריות הסוציולוגיות:**1. התיאוריה של דורקהיים - הגישה הפונקציונאלית:**

דורקהיים עשה הבחנה בין שני סוגים של חברות. החברה הראשונה היא **החברה המתפתחת**, זו חברה שהיא בראשית התהוותה, היא שבטית. כמה אנשים שהתאגדו ראשונית וקראו לעצמה קבוצה. זו קבוצה שבד"כ היא חברה דתית. בחברה הזאת, המקורית, האנשים הם פחות או יותר דומים אחד לשני: עובדי אדמה, רועי צאן, האישה השבטית הייתה נשאת בשבט לגדל ילדים - החברה הקלאסית שהיו בראשית קדם. בגלל שהאנשים דומים זה לזה, **בד"כ המצפון היה קולקטיבי**, מי שפגע בי = פגע בכולם.

דורקהיים כינה את החברה הזאת כחברה **בעלת סולידריות מכאנית**. ככל, החברה היא דתית. בחברה כזאת אם יש מישהו שהוא עברין והוא ערער את המצפון הקולקטיבי **הענישה חייבת להיות מדכאת** - חמורה מאוד! הוא זעזע את החברה ושבר את המצפון הקולקטיבי.

החברה השנייה היא **החברה המפותחת**, החברה היא כבר אל שבטית, הופכת להיות יותר ויותר חילונית. השכנים כבר לא מכירים כמו פעם. כל אחד נמצא בפינה שלו, האנשים לא מתערבבים. אנשים בעלי מקצועות, הם הופכים להיות שונים זה מזה מה שמביא את זה שכבר אין מצפון קולקטיבי. כל אחד מאמין בדרך שלו. בחברה המפותחת שבה אנחנו נמצאים בעיר, אין מצפון קולקטיבי, הוא לא קיים יותר, לכל אחד יש מצפון משלו. דורקהיים מכנה את החברה הזאת **כתברה בעלת סולידיריות אורגנית**. אם יש מישהו שבכל זאת עבר עבירה, הוא לא פגע בכולם הוא פגע רק בי, הוא לא פגע באלוהים כי זאת חברה חילונית, הוא פגע רק בעצמו ולכן **הענישה צריך להיות מפצה!** לדוגמא: השבה, פיצוי הנפגע.

אנומיה: א = מחסור נומיה = חוק - חוסר חוק.

תוהו ובוהו. אנומיה לדעתו מתרחש במצב של שינוי פתאומי. שינויים הם טובים אם הם הדרגתיים. שינויים יכולים להיות גם לטוב וגם לרע. גם עושר וגם עוני הורסים את החברה. **עוני**: כשבן אדם מיליונר ומאבד את כל כספו בבורסה, אנשים התאבדו. אנשים איבדו את זה כשהם הפכו בבת אחת מעשירים לעניים. **עושר**: גם עושר שהוא פתאומי, הוא הרסני באותה המידה. נכון גם לאנשים פרטיים וגם למדינות. לדוגמא: עיראק, עד גילוי הנפט הייתה מדינת עולם 3 קטנה, כשגילו את הנפט היא הפכה לאחת המעצמות הכלכליות הגדולות בעולם. כתוצאה מזה, הממשלה נפלה. גם באנשים פרטיים זה בא לידי ביטוי, בחיפוש אחר האנשים שזכו בפרס גדול בלוטו ישנם 2 קבוצות: אלה שהיה להם כסף לפני ואלה שלא היה להם. אלה שלא היה להם כסף לפני כן או שהתאבדו, או שהתגרשו, איבדו את הקשר עם הילדים שלהם, הם לא ידעו לאכול את זה, זה **שינוי פתאומי שגורם לאנומיה**. במצב של אנומיה, דורקהיים סובר כי אנשים "מאבדים את זה" הם עלולים לפנות להתנהגות שעלולה להיות קיצונית והרסנית. גורם לשחיטות וגניבות- "כולם עשירים גם אני רוצה".

2. התיאוריה של קרל מקס - הגישה המרקסיסטית.

גם הוא עשה הבחנה בין שני סוגים של חברות: אלה שיש להם ואלה שאין להם - הכוונה לכסף. לאורך ההיסטוריה אנחנו עדים למאבק וקונפליקט בין שתי הקבוצות הללו, כאשר כל אחת מהקבוצות מנסה לכפות את הרצון שלה על השנייה. בעל המאה הוא בעל הדעה ולכן לעשירים, אלה שיש להם, יש להם נגישות הרבה יותר קלה לחוק וליצירת החוק, ולכן, הם אלו שמחוקקים חוקים שטובים להם – ערך הגניבה והסמים. 92% מהאוכלוסייה הם מהמעמד הבינוני והנמוך, המשולש הקטן שייך למעמד הגבוה, האליטה. המעמד הבינוני והנמוך מודע למצב, יודעים שהם יכולים להפיל את המעמד הגבוה. מצעד לצדק חברתי. בפועל, המעמדות הנמוכים חזקים יותר. ולכן, אחת מהטכניקות שהמדינה משתמשת בהם היא נותנת פרסים כדי להשתיק אותם - כמו משכנתא. משכנתא שממשכנת אותו למחויבות הזאת. עידוד חתונה וילדים, כשמתחתנים ועושים ילדים אנחנו קוברים את עצמנו, אנחנו חייבים לקום, לעבוד ולפרנס את המשפחה- יש מחויבות לבית. אי אפשר לקום ולעשות שטויות. המדינה מציבה לנו עוד מכשול - בירוקרטיה. **היא נותנת לנו תחושה שאם אנחנו נתאפס, אנחנו נטפס למעלה המשולש.**

ככל שאתה מרוויח יותר המדינה לוקחת יותר מיסים.

המעמד הבינוני והנמוך יחד מבחינה כמותית הם הרבה יותר חזקים מהמעמד הגבוה ולכן ביחד יש בכוחנו לחולל מהפכה, המדינה יודעת את זה ולכן היא זורעת מלח ונותנת לנו תחושה שאם נתאמץ אנחנו נצליח. הסיכוי להתקדם הוא אפסי, מה שהמעמד הבינוני והנמוך יעשו לא יעזור. המדינה

מעודדת כל מיני אמצעים שנועדו למנוע מהפכות, כמו חתונה, ילדים. המדינה יוצרת מחסומים כי למנוע מהפכות כמו בירוקרטיה. **הפיתרון המרקסיסטי: מהפכה.** מהי מהפכה? אם העם יצליח לקחת את הכסף מאלה שלמעלה ולחלק אותו בצורה שוויונית בחברה, לא תהייה פשיעה, אנשים לא יפרצו, יגנבו כי סה"כ כולם שווים. כשאחד הוא עשיר, הוא מוליד את העוני. כשכולם שווים, העין של אף אחד לא תהייה צרה על האחר. העבריינין לדעת מרקס הוא זה שמאפשר את המהפכה, הוא שם מראה לנגד עינינו ואומר לנו "שהמלך הוא עירום", אלמלא העבריינין לא היה קדמה, לא היה שינוי, היינו מאובנים - המצב הזה היה טוב לשלטון.

אם המהפכה הצליחה - המהפכן הופך לגיבור, אם המהפכה לא מצליחה הוא מתויג כעבריינין וחוטף כתב אישום.

(15/11/16)

3. האמנה החברתית - הובס

אנשים הם אוהבים ומעריכים קודם כל את עצמם, זה לא אומר שזה דבר רע, נהפוכו, זה דבר טוב. מי שלא מסוגל לאהוב את עצמו לא מסוגל לאהוב את האחרים. מטבע האדם, האדם הוא אינטרסנטי, דואג לעצמו, מנסה לזכות ב 100% חופש, לעשות מה שהוא רוצה, מתי ואיך שהם רוצים. אם יש לי 100% חופש, זה אומר שגם לאחר יש 100% חופש, אך הדבר לא הולך ביחד. זה אומר שכל אחד יכול לשדוד, לאנוס, לרצוח. במצב של 100% חופש החברה לא יכולה להתקיים, זה מצב שבו קיים חוק הגיונגל שבו החזק שורד - זה לא מחזיק אצל בני האדם. 100% חופש זה 0% בטחון, אנשים מבינים את זה ולכן הם מוכנים לוותר על חלק קטן מדרגות החופש שלהם ומוסרים אותו לריבון כדי שיעניק לו ביטחון, הוא יוצר חוקים שנועדים לשמור עלייך כאדם. בני האדם יוצרים **אמנה חברתית**, שחברי הכנסה יחוקקו חוקים כדי שיגנו על האדם. אך יש אנשים שמפרים את החוקים הללו, העבריינין נהנה מכל העוגה = נהנה מ 100% חופש ויש לו גם 100% בטחון, ולכן, נעניש אותו כי הוא בעצם בגד באמנה החברתית שהוא בעצמו יצר.

4. התיאוריה של הגל

יש שני בסיסים בתיאוריה שלו :

- א'. איזון מוסרי: יש בעולם טוב ורע, שחור ולבן, צדק ואי צדק - תמיד יש שני דברים שביניהם יש איזון. כשאדם עושה מעשה טוב הוא לצד הטוב. כשמישהו מבצע עבירה הוא בעצם מפר את האיזון לטובת הרע והרע יותר כבד. **באמצעות הענישה אנחנו מחזירים את האיזון לאמצע.**
- ב'. כיבוד האדם: הגל מאמין שאדם בבסיסו הוא אדם רציונאלי, שיודע לכלכל את צעדיו, לכל דבר שהוא עושה יהיו השלכות. הוא יכול לנבא מה יהיו השלכות למעשיו, ולכן, כאשר אדם מבצע עבירה הוא יודע שהוא ייענש. אם אנחנו לא נעניש אותו זה אומר שאנחנו חושבים שהוא לא רציונאלי, אנחנו רוצים לכבד אותו כאדם רציונאלי ולכן אנחנו נעניש אותו.

5. תיאוריית מתח - מרטון

מרטון הושפע מהתיאוריה של דורקאם, הוא ראה שכאשר הבורסה נופלת אנשים נוטים להתאבד (עוני פתאומי) אבל ההבדל ביניהם בעוד שדורקאם חושב שהסיבה לפשיעה זה התרופפות הנורמות, מרטון חושב שהסיבה לפשיעה היא ציות לנורמות. מגיל קטן מחנכים אותנו שכסף זה הכל. החברה כל הזמן דוחפת אותנו להצליח, ללמוד. בני האדם רוצים להאמין שהם יגיעו לנחלה של הכסף, מגיל קטן מפנימים את זה ורוצים להגיע ליעד הזה, לעושר. מעטים האנשים שיצליחו. נותנים תחושה שהכל ניתן למימוש (אם תלמד תצליח) כתוצאה מכך נוצרים תסכולים מאוד גדולים ונוצר פער בין המטרה (כסף) לבין האמצעים (הדרכים שלי לעשות את הכסף) לא תמיד יש את האמצעים. כתוצאה מהפער בין המטרה לבין האמצעים נוצרים חמישה סוגים של אנשים:

- א'. קונפורמי - מקבל גם את המטרה של החברה, מאמין שהוא רוצה לעשות כסף והוא גם מקבל את הדרכים הלגיטימיות שהחברה מציגה (הולך ללמוד במקום ללכת לגנוב) - הולך בתלם.
- ב'. חדשן - מקבל את המטרה, רוצה כסף, אך לא מקבל את הדרכים שהחברה משיגה. למה שהוא ילך לעבוד? ייקח לו הרבה זמן כדי לחסוך כסף, צריך לעבוד קשה מאוד עם עזרה של ההורים. עדיף לתת מכה של כסף = העברייך הקלאסי - גנב, פורץ.
- ג'. ריטואל - לא מקבל את המטרה, לא מעניין אותו כסף אבל הוא הולך בדרך הנורמטיבית שהחברה מציעה. הסטלן שחוזר מהודו ומבסוט מכל מצב נתון. הכסף מלחתום על אבטלה מספק אותו.
- ד'. נסגן - לא מקבל את המטרה ומאידך לא מקבל את האמצעים שהחברה מציעה. הוא מנותק לחלוטין מהחברה: חולה נפש, נרקומן, הומלס.
- ה'. מרדן/ מהפכן - לא מקבל את המטרות של החברה, לא מקבל את האמצעים אבל בשונה מהנסגן הוא נותן אלטרנטיבות גם למטרות וגם לאמצעים ולכן זה נותן לו + למשל רובין הוד, דפנה לוי. מה שיש לכם לא טוב: בואו ניצור משהו חדש.

אמצעים	מטרה	
+	+	קונפורמי
-	+	חדשן
+	-	ריטואל
-	-	נסגן
(+) -	(+) -	מרדן / מהפכן

התיאוריות הפסיכולוגיות:

1. פרויד: התיאוריה פסיכו-אנליטית

מכונה גם כפסיכו-דינאמית. פרויד לא התעניין במה שנראה על פני השטח. מה שיותר עניין אותו הוא הרובד הסמוי שאינו נגלה לעין. יש בעצם שלוש קטגוריות/ מודלים בתיאוריה שלו:

א'. **המודל הטופוגרפי** : פרויד טוען שלתודעה שלנו ישנן שכבות שונות.

לשכבה הראשונה הוא קרא **מודע** המודע זה בעצם קצה הקרחון, החלק הגלוי באישיות שלנו והוא הקטן ביותר. כולל אך ורק מידע שאנחנו חושבים עליו כאן ועכשיו. מה שאנחנו מחזיקים בראש זה החלק הקטן ביותר.

החלק השני שנמצא מתחתיו: **תת-מודע** - חלק שכולל את האינפורמציה שאנחנו לא חושבים עליה כאן ועכשיו אבל אנחנו יכולים בקלות לעלותה למודע. איך קוראים לאמא? שנייה לפני לא חשבנו, אבל שישאלו אותנו המידע הזה יעלה מתת מודע למודע.

החלק השלישי הגדול ביותר: **לא מודע** - זה בעצם הקרחון שמכיל את המידע הגדול ביותר שגם אנחנו לא מודעים אליו ואין לנו נגישות אליו. המידע הזה משפיע על ההחלטות שלנו. לדוגמא: למה מתאהבים דווקא באדם מסוים ולא באדם אחר? אפשר לנסות לתת תשובות מהמודע אבל אלה שאלות שאנחנו באמת לא יודעים לענות לגביהם. אי אפשר לשלוט במי להתאהב? כמה שאדם מנסה להתאמץ הוא לא יצליח להגיע לאותו מידע, איך יצאנו מהרחם של אמא? זה כל כך רחוק שלא נצליח להגיע.

ניתן להגיע לאותו מידע אבל בדרכים מקיפות - באמצעות **חלומות**, חלומות לגישתו של פרויד מסמנות את הרצונות והפחדים האמיתיים שלנו. כנראה שבאמת יש משהו בחלומות הללו. **הומור** דרך נוספת שבה אפשר להגיע לאמת שלנו "בכל צחוק יש טיפת אמת", הומור וציניות משמשים כמקור טוב לאישיותו של האדם. **פליטות פה** האדם המיתולוגי: קוראת לחבר הנוכחי בשם האקס. זאת לא טעות סתמית כנראה שיש משהו שהוא עוצמתי שמציף אותנו ועולה מהלא מודע ומציף את המציאות.

אסוציאציות חופשיות: כשאנחנו אומרים משהו בלי לחשוב, מבלי מגבלות של תוכן וזמן ויכולים להעלות דברים שלא ברור למה אמרנו אותם זה דברים שעולם מהלא מודע. לא נותנים לנו זמן לחשוב ולבטא את האני אמיתי. **היפנוזה**: באמצעות ההיפנוזה אפשר לפשפש בגלגלי הזמן ולקחת את האדם לנק' זמן שהוא מודע לבעיה ויכול לטפל בה. דרך של הגוף להתמודד עם אירוע טראומתי להדחיק אל הלא מודע. ברגע שהיא מודעת לבעיה היא יכולה לטפל, ולכן מעלים את הדברים דרך היפנוזה.

ב'. **המודל סטרוקטוראלי**: פרויד טען שבתוך הנפש שלנו יש כל הזמן קונפליקטים, כל הזמן נלחמים

בין הרע לבין הטוב. **'ארוס'** = יצר האהבה. זה הדחף שדוחף אותנו למצוא בן זוג, להתחתן, יצר הקיום. המקבילה שלו **'טנטוס'** = יצר ההרסני שבנו, גורם לנו להרוס את חיינו במו ידנו. שלושה כוחות נוספים שעומדים בקונפליקט האחד עם השני:

ID (איד) = הרצון שלנו לעונג מידי, אני רוצה כאן ועכשיו. כל תינוק שנולד יש לו רק 'איד', אין לו דחיית סיפוקים.

הנגדי לו הוא **SUPER EGO (סופר אגו)** = הכוח שמונע ממך מלבצע מעשים מסוימים: הדת, המוסר, הנורמה. איך שנתנהג בסופו של יום זה **EGO (אגו)** = זה האיזון, מה שמניע אותנו בטלפון. רואה מישהי שמושכת אותי: אני אאנוס אותה (איד), זה לא מוסרי להתנהג ככה, אני לא אעשה את זה (סופר אגו), אני אקח את הטלפון שלה, אתחיל איתה (אגו).

ג'. **המודל הפסיכו-סקסואלי**: פרויד טען שאדם מתפתח בחמישה שלבים, כאשר לא ניתן לדלג שלב,

חייבים להשלים כל שלב. בכל שלב ישנו איזור ארוגני אחר = נק' מינית שגורמת לנו להנאה מינית.

1. **השלב האוראלי**: הפה. תינוק: כל דבר שתתנו לו, יכניס לפה. < עד שנה.
2. **השלב האנאלי**: האזור הארוגני, פי הטבעת. התינוק לומד לשלוט בסוגרים, בצרכים שלו. לומד

שכשהוא מתאפק זה יוצר לו הנאה מינית. הקמצנים = הכל שומרים לעצמם, זה גורם להם

להנאה. < שנה עד שלוש.

3. **השלב הפאלי:** - <u>שלוש עד חמש</u>. אזור הארגוני זה אברי מין, בגיל זה מתחילה האוננות. בשלב הזה הילד חווה את ההתאהבות הגדולה בחייו, ההתאהבות באמא שלו, ולכן בכל אחת אחרת הוא יחפש את אמא שלו. הוא רוצה את אמא שלו רק לעצמו, אבל יש מישהו אחר שכבר עשה את זה קודם, אבא שלו. למעשה אבא שלו הוא הגורם שמפריד בינו לבין אמא שלו שמפריע לו לממש את הפנטזיה שלו. הילד רוצה שאבא שלו ימות כדי להתחתן עם אמא שלו. דבר שנוסף שמאפיין את הגיל הזה, שהילד מייחס לאבא שלו כוחות בלתי מוגבלים, חושב שאבא שלו הוא כל יכול ושהוא מסוגל לקרוא לו את המחשבות והוא יודע מה הוא רוצה, הוא מאוד מפחד מכך שאבא שלו יגלה את זה ויחתוך לו את איבר המין 'חרדת סירוס'. פרויד טוען שהפיתרון לתסביך האדיפאלי הזה הוא להדמות לאבא. אני לא רוצה להרוג את אבא כי אבא יקר לי, איך אני בכל זאת משיג את אמא? בשלב הזה הוא רוצה להיות כמו אבא. כשהוא מאמץ את ההתנהגות של אבא שלו, אז הוא יכול בבגרותו לעבור לאובייקטים אחרים.

אצל בנות, קורה את אותו הדבר רק להפך. פרויד קורא לזה 'תסביך אלקטרה' גם היא חושבת שאמא שלה קוראת לה את המחשבות והיא מפחדת, יש לה 'קנאת פין'. למעשה הבת פותרת את תסביך האלקטרה כשהיא מנסה לדמות לאמא שלה.
כל זה נמצא בתת-מודע. לדעת פרויד זה השלב הקריטי לעיצוב האישיות שלנו. פה מתחילות כל הבעיות לעתיד.

4. **שלב החביון:** המיניות היא חבויה. אין איזור ארוגני ובגלל זה זהו שלב חביון. פרויד קורא לו השלב ההומוסקסואלי. אם יש בן שהולך עם בנות בשלב הזה, צוחקים עליו. - <u>חמש עד שנים</u> עשרה.

5. **שלב הגנטיילי:** אזור ארוגני חוזר להיות אברי המין, מיניות בשלה עם כל ההשלכות הכרוכות בכך. - <u>שנים עשרה ואלך</u>.

פרויד טועם שהשנים הראשונות לחייו: אוראלי, אנאלי, פאלי הן הכי חשובות בעיצוב האישיות שלנו. אחרי גיל חמש מאוד קשה לשנות אישיות. מה שהיית הוא מה שהינך. הסיכוי שתוכל להשתנות הוא כמעט בלתי אפשרי. כשיש פגיעות ראשוניות עד גיל שנה, פגיעות באימון והילד לא בוטח באמא הוא לא יבטח אחר כך באנשים בעולם.
 פרויד טוען שלאנס יש לו משהו נגד נשים כי יש לו משהו נגד אמא שלו, וכל הנשים בעולם הן בעצם בבואה של אמא שלו, הוא לא יודע את זה כי זה בתת מודע שלו.

(22/11/16)

מנגנוני הגנה

כל פעם שיש מתח בתוך האישיות, לצורך העניין בין האיד לסופר אגו, נוצר מתח פנימי. המתח הפנימי הזה הוא חרדה. החרדה הזאת היא לא תחושה נעימה לאדם, ולכן, האדם באופן בלתי מודע עושה שימוש במנגנוני הגנה שתפקידם לדכא את אותה חרדה. מנגנוני ההגנה הללו הן סוג של עיוות המציאות, זה לא אומר בהכרח שזה דבר רע, הם דווקא עוזרים לנו לחיות טוב יותר.

1. **הדחקה:** חומר שמגיע להדחקה עובר ללא מודע ואין לנו שום נגישות אליו לא משנה כמה יתאמץ לזכור את זה. הדוגמא המובהקת להדחקה הוא שיכחון ילדות: לא משנה מה נעשה לא נזכור את השלוש שנים הראשונות שלנו. הם אירוע כל כך טראומתי עבורנו - לצאת מהרחם אל העולם הזה.

- פרויד טוען שאם היינו מסוגלים לזכור את השנים הללו היינו משתגעים. דוגמא נוספת היא תאונת דרכים: אנשים שמתעוררים מקומה ולא זוכרים כלום, המוח עובר אירוע טראומתי שהמוח לא מסוגל לזכור את זה.
2. **הכחשה**: שכחה של המציאה אבל יש אפשרות לדעת, זאת בשונה מהדחקה. אמא שיש לה ילד חייל והיא איבדה את הילד שלה בצבא, בהלוויה היא לא בוכה בכלל. אחרי הלוויה חוזרת הביתה, מכבסת לו את המדים, מכינה לו ארוחת ערב - היא בהכחשה. אם ההכחשה לא הייתה קיימת היא הייתה טובה, מתישהו האסימון ייפול, כשהיא תהייה מסוגלת להתמודד איתו. זה טוב כי זה מה שעוזר לה להתמודד.
3. **השלכה**: ניסיון לייחס לאחרים את התכונות שלך. למשל כששואלים נרקומנים במרכזי גמילה איזה אנשים הם הכי שונאים הם אומרים נרקומנים וגנבים "כולם גנבים". אם בן הזוג באטרף על הטלפונים של בת הזוג כנראה שהבעיה היא אצלו - על ראש הגנב בוער הכובע. מייחס לאחרים את מה שהוא בעצמו.
4. **התקה**: הפניית אגרסיות כלפי אובייקט יותר חלש (להוציא את העצבים על מישהו אחר) לדוגמא: הבוס שצועק בעבודה ולא יכולים לענות לו כי הוא יותר חזק. מגיעים הביתה והבן אדם הראשון שאתה פוגש אתה מוציא עליו את העצבים. הוא נוח לספיגה. ילד שההורים מכים אותו בילדות: לפעמים הילדים מתעללים בחתולים - לוקחים אובייקט חלש יותר ומכים אותו.
5. **סובלימציה**: עידון. הפניית האגרסיות כלפי אפיק חברתי חיובי. כשילד כל הזמן מכה ילדים אחרים, ההורים שולחים אותו לגיודו. מוציא את האגרסיות שלו במקום הנכון. פרויד טוען שלמשל רופא שיניים זה סאדיזם. קצב: סובלימציה של רוצח.
6. **היפוך תגובה**: ניסיון להפגין רצונות ודחפים הפוכים מהרצונות והדחפים האמיתיים. שנאה/ אהבה זה היפוך תגובה. כמישהו מעוניין במישהי והיא לא רוצה אותו הוא מתחיל לשנוא אותה. תסמונת עמי ותמי: תשוקה בלתי מודעת בין אחים.
- פרויד לא דיבר מילה על **עבריינים**, יחד עם זאת, ניתן לבצע היקש מהתיאוריה שלו לעבריינות. מכאן ניתן לומר שבעצם האדם העבריין יכול להיות לו אחד מהתסמינים הבאים:
1. AID: יכול להיות לו איד חזקה מאוד שלא מסוגל לדחות סיפוק, במאבק בין האיד לסופר אגו: האיד מנצח. סיפורו של כל פדופיל: הסופר אגו אומר לו שזה אסור לפגוע בילדים אבל האיד שלו חזק יותר מזה.
2. SUPER-EGO: בסופר אגו יכולות להיות שתי בעיות. מצד אחד הסופר אגו יכול להיות **נוקשה** עד כדי כך שהוא לא מאפשר לעשות שום דבר. לדוגמא: הבית האנגלי הקלאסי שאתה לא יכול להיכנס עם נעליים הביתה, אתה צריך לאכול זקוף. ברור שבבית כזה אתה לא יכול לתמרן, כי הכל חייב ללכת לפי הספר. כשגדלים בחינוך קפדני זה עניין של זמן עד שאתה רוצה לברוח, וכשאתה בורח אתה פורץ גבולות. מרבית האנשים שעוסקים בזנות מגיעים מרקע של חינוך חרדי.
- בצד השני יש סופר אגו **חסר**, לא נוצר בכלל. לאדם **אין מצפון**, אין להם ערכים ומוסר. לדוגמא: פסיכופטיים, סוציופת.
3. מנגנוני הגנה: שימוש יתר, או שימוש לא נכון במנגנוני הגנה. אדם שמבצע התקה יתר על המידה ומרביץ לילד שלו כי מעצבנים אותו בעבודה, במקום שידע להתמודד עם זה. אמא שצועקת על הילד שלה כל הזמן והילד נותן סטירה לאחותו הקטנה.

2. התיאוריה של סייקס ומצא: טכניקות נטרול

סייקס ומצא טוענים שאין הבדל בין עבריינים ללא עבריינים. גם עברייני וגם אנחנו רוצים לשמור על תדמית גבוהה ביחד לעצמנו. כלומר, הם לא רוצים לראות את עצמם כעבריינים, הם מנסים להשתמש בכל מיני ניסיונות כדי לשכנע את עצמם למה הם לא כאלה ולמה הם עשו את זה. למשל:

הכחשת הנזק: מה עשיתי? לא עשיתי כלום.

הכחשת הקורבן: אין קורבן ממשי, אז מה עשיתי? מנכ"ל סלקום, רוצה להכניס 850 אלף שקל במקום 750 אלף, אם אני אעלה 10 אגורות בתעריף של הלכותות, אין באמת קורבן. כמו תנובה שמעלים את החלב ב10 אגורות, הם עושים מיליונים. אבל הם טוענים שאין קורבן, הרי מה זה 10 אגורות?

"כולם עושים את זה": אני בעל עסק ויש לי לקוח קבוע, קונה אצלי סחורה ואין אף אחד בחנות, הוא הביא לי מזומן אני צריך להיות טמבל כדי להכניס את זה לקופה. כולם מעלימים מס, אז אני לא גנב!

פנייה לנאמנות גבוהה: אתה מצדיק את המעשה שלך בכך שאתה קונה לעקרונות מוסריים יותר גבוהים. למשל: פרצתי ושברתי אבל עשיתי את זה כדי להגן על אחרים (תסמונת רובין הוד).

דחיית הדוחים: אם הם עושים את זה (הממשלה) גם אני יכול לעשות את זה. הם קובעים את החוק והם בעצמם גונבים אז למה שאני לא אעשה את זה?

כל הטכניקות של נטרול זה דרכים שלנו להצדיק את המציאות בצורה מעוותת, זה נוח לנו =

"רציונליזציה".

אנס שטוען שהוא לא באמת אונס אלא שהיא רצתה את זה. אף עברייני לא אומר שהוא עברייני, כולם חפים מפשע.

התיאוריות הביולוגיות:

התיאוריות הביולוגיות טוענות שלכל דבר יש סיבה ותוצאה, אין משהו שהוא סתם, זה בא ממקום כלשהו. קוראים לתיאוריות האלה **תיאוריות פוזיטיביסטיות** - יש משהו שגורם לך להיות עברייני. העברייני שונה מאיתנו כי יש לו משהו שלנו אין.

התיאוריה הדרוויניסטית: תיאורה זו טוענת שכל המינים בטבע עוברים תהליך של שינוי איטי אבל שיטתי. אין מין שנשאר אותו דבר, פעם סוסים היו בגודל של פודל. הכלל שקיים תמיד = החזק שורד. מי שהושפע מהתיאוריה הזאת זה **לומברוזו** והנאצים.

1. תיאוריית העברייני מלידה: לומברוזו

רופא איטלקי אשר עבד בבית כלא באיטליה. הוא ביצע ניתוח בגולגולת של שודד מאוד מפורסם והוא גילה שאותם חלקים שבד"כ מפותחים אצל בני האדם, לא היו מפותחים אצלו. ומנגד, חלקים אחרים שבד"כ מפותחים אצל זוחלים, כמו מקקים, היו מפותחים אצלו. כך הגיע לומברוזו "הגיע" לפיתרון החידה העבריינית. העברייני **סובל מאטביזם = נסיגה התפתחותית**, הוא בטעות נולד היום, הוא היה צריך להיוולד ממזמן, הטבע יצר מוטציה והוליד אותו היום. למעשה אותו בן אדם לא אשם שהוא עברייני, זה הטבע אדם. אז למה אנחנו מענישים אותו אם הוא לא אשם בזה? ההפך הוא הנכון, צריך לשקם ולטפל בו.

לומברוזו הביא לשינוי בכל מגמת הענישה שהייתה. את המוציא להורג החליף הפסיכיאטר. ואת הסוהר החליף העובד הסוציאלי - הכל השתנה בעקבות זה.

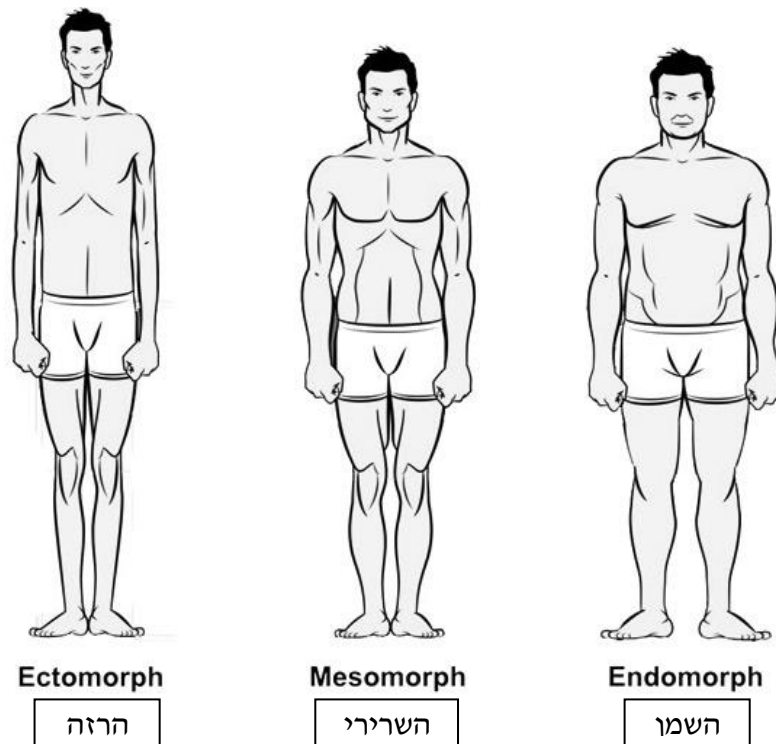
לומברוזו חקר עוד ועוד עבריינים, תוך שהוא חקר את מבנה הפנים, הגולגולת והגוף שלהם הוא הגיע לממצאים הבאים: לעברייני יש שקים מתחת לעיניים כמו לעופות, לעברייני יש ידיים ארוכות כמו של שימפנזות, יש לו א-סימטריה בעיניים, השיניים שלו עקומות כל הדברים האלה לדעתו משפיעים על ההתנהגות האנושית. החברה בכללותה אימצה את התפיסה הזאת, לומברוזו רק שם את המראה. בד"כ הרשעים הם עם גיבנת, אף גדול ושומה והגיבורים הם שריריים, עיניים כחולות ובלונדינים.

בסופו של יום **התיאוריה הזאת נסתרה**, הוכח כי לומברוזו לא היה אובייקטיבי במחקרו, הוא בחר פשוט את אותם אנשים שהתאימו לגישה שלו, ואלא שלא - הוא פשוט התעלם מהם, זה לא מחקר.

זה לא אומר שהתיאוריה לא נעלמה קליל, סלקציה במועדון היא דוגמא קלאסית לתיאוריה שלו. בד"כ אנחנו נוטים לייחס לאנשים יפים תכונות אופי טובות.

2. טיפוס גוף - שלדון

מאז ותמיד, גם באגדות הילדים אנו משתמשים בדמויות עם תיאורי גוף: הדמות החיצונית משקפת את האישיות של הדמות. המכשפה היא מכוערת עם שומה וגיבנת. הטובים לובשים צורה אחרת ויפה יותר. רק על בסיס העובדה שאתה רזה או שמן אפשר היה לדעת אם יש לך סיכוי להיות עברייני או לא. ישנים שלושה טיפוס גוף:

בעולם הרפואה: כל אחד משלושתם הטיפוסים הללו נוצר מריקמה שונה.

הטיפוס הראשון הרזה נוצר משכבת העובר החיצונית שממנה מתפתחים מערכת העצבים והעצמות.

הטיפוס השני השמן נוצר מהרקמה הפנימית שממנה מתפתחים הקיבה והקרביים.

הטיפוס השלישי השרירי מתפתח מרקמת העובר האמצעים שממנה מתפתחים השרירים.

שלדון פיתח את זה לרמה של העבריינות. לגישתו, **כל אחד מהטיפוסים הנ"ל מתאפיין באישיות אחרת. הרזה** - בד"כ הכתפיים שלו שמוטות משום שהשרירים לא יכולות להחזיק את הגב, הצוואר שלו ארוך. טיפוס מופנם ורגיש מאוד במיוחד לכל מערכת הביתית. לרוב הטיפוס הזה לא יפנה לעבריינות, אם הוא יהיה עבריין, לרוב עבריינותו נובעת ממשברים בייתיים.

השמן - בד"כ בית החזה יותר קטן מהבטן, הצוואר שלו נעלם, הטיפוס הזה הוא טיפוס חביב שאוהבים אותו, בד"כ הוא לא יהיה עבריין כי מה שמעניין אותם זה אוכל. אם הם יהיו עבריינים עבריינותם היא כזאת שלא מצריכה לקום מהכסא: עבירות מחשב, צווארון לבן, הונאות, מרמה וכו'.

השרירי - בד"כ שרירי מאוד, בית החזה שלו יותר גדול מהבטן, לרוב הוא יהיה בעל שפתיים עבות, הטיפוס הזה מאוד פעלתן, נמרץ ואנרגטי, בעל פתיל קצר, אוהב להוציא אגרסיות ולהתעמת. הדמות הקלאסית שמיועדת להיות עבריין, יש לו את הבסיס הזה, הוא חייב להוציא את האגרסיות שלו וסביר להניח שהוא יסתבך עם החוק. מי שחזק את התיאוריה שלו היו בני זוג בשם 'גליק' שבדקו מוסד לעבריינים צעירים וגילו שמרביתם מתאימים לטיפי המזומרפי = השרירי. זאת תיאוריה, אין נכון או לא נכון, יש עבריינים שמנים ורזים.

29/11/16

פחד- קורטקס

מדניק- אקטרווקרטי, מוחצן ← אצל האקסטרוורק הפעילות של הקורטקס יותר נמוכה, ולכן הגיוני שלו יש סיכוי יותר גדול לבצע עבירה.

המופנם מאידך, אותו אינטרווארטי, עבורו כיוון שהמערכת של הקורטקסט יותר מהירה, די במחשבה בביצוע על עבירה כדי להימנע ממנה.

תורשה מול סביבה

תורשה ועבריינות- אחת השאלות הכי מעניינות, בלי קשר לעבריינות זה מה יותר חזק - גנטיקה או החינוך שמקבלים? אין ספק שיש תכונות שהן כמעט נטו תורשתיות. למשל, צבע שיער, צבע עור, גובה, צבע עיניים ← תורשתי, אין מחלוקת. אולם, מה לגבי תכונות אחרות שיותר שנויות במחלוקת? כמו אינטליגנציה, המשקל, עבריינות.

תלוי את מי שואלים. רופאים יגידו שהכל גנטי. סוציולוגים יתנו תשובה אחרת. בהקשר של עבריינות, אולי אם נמצא כי שני ההורים הם עבריינים, הסיכוי של הילד להיות עבריין הוא יותר גבוה מאשר ילד להורים נורמטיביים. השאלה האם מדובר בגנטיקה, או ילד להורים עבריינים. הדרך להתגבר על השאלה מה גובר יותר - תורשה או סביבה בהקשר לעבריינים, זה לקחת תאומים זהים, שנולדו להורים עבריינים. אחד נשאר לחיות עם ההורים שלו, שמקבל גם את הסביבה וגם את התורשה, והשני מופרד וגדל במשפחה אחרת וכך מנטרלים את הפן הסביבתי, ואז ניתן לדעת אם לכשיגדלו אותם תאומים וההתנהגות שלהם תהיה זהה, ניתן יהיה לקבוע ברמת וודאות שזה גנטי. הבעיה היא מבחינה כמותית, כמה תאומים זהים שההורים שלהם עבריינים הופרדו בלידתם? כשיש בודדים כאלה, איך ניתן לקבוע באמצעות מחקר אמפירי?

עם כל הכבוד לגנטיקה, לא ניתן להתעלם מהפן הסביבתי.

היום המסקנה בכל הקשור לגנטיקה מול הסביבה היא שהתורשה נותנת פוטנציאל מקסימאלי, את הפוטנציאל לא ניתן לעבור. זהו הפוטנציאל הגנטי. אבל מה שמוציא אותו מהכוח אל הפועל זה הסביבה.

לדוגמא, הבן של איינשטיין, שלאיינשטיין יש IQ180. אם הוא יהיה בחדר בלי אמצעים וגירויים, סביר להניח שלא יגיע להישגים של אביו. אך אם יפתור תרגילים ונגרה אותו, יכול להיות שהפן הגנטי ייצא.

מה שמצליח להוציא את הפן הגנטי החוצה זה סביבה טובה.

- סיום פרק התיאוריות -

התמכרות

בד"כ החיים שלנו נשלטים ע"י שלושה דברים:

א'. אוכל

ב'. מים

ג'. מין

אנו כל הזמן מנסים למלא אחר הצרכים הללו. לכן אבולוציונית אנחנו בעלי נטייה להתמכר, כי אנחנו כל הזמן מחפשים אחר הדבר הזה. כשאנו מגשימים את אותו הדבר, אנו מרגישים עונג. קורה משהו אחר מעבר לעונג, לא רק שיש עונג, אלא גם מצב הרוח עולה - המוח מפריש הנדרופינים.

מהי התמכרות? אותו חיפוש אחר הדבר שגורם לנו לעונג, אך הוא לא דרוש להישרדות שלנו. כשאדם לא יכול להימנע מהמעשה, הוא למעשה מכור. את ההתמכרות ניתן לחלק ל2:

א'. **התמכרות התנהגותית (התמכרות יבשה)**

התמכרות להתנהגות כלשהי שאין בה מימד שמשפיע באופן ישיר למוח: התמכרות לקניות, התמכרות לאוכל, התמכרות למין, התמכרות לגניבה, התמכרות לתלישת שיער וכו'.

ב'. **התמכרות לחומרים**

התמכרות שמשפיעה באופן ישיר על המוח, כמו למשל סמים.

יש סיבות גנטיות להתמכרות. אולם גם אלה שטוענים שהסיבה היא גנטית, לא מפחיתים מערכם של התנאים הסביבתיים.

בין ההתמכרות ההתנהגותית להתמכרות לחומרים, יש מכנה משותף מאוד גדול.

יש ביניהם גם שוני, השוני הוא בטיפול. כשמדובר בהתמכרות התנהגותית בד"כ הטיפול הוא אישי ו/או משפחתי. כשמדובר בהתמכרות לחומרים, פעמים רבות יש צורך בטיפול תרופתי חוץ מטיפול אישי ו/או משפחתי.

מאפייני ההתמכרות

1. תלות פיזית

תלות פיזית קיימת רק בהתמכרות לחומרים וגם אז לא לכל החומרים, אלא לחלק קטן מהם. תלות פיזית זה כשאדם מפסיק להשתמש בחומר אליו הוא מכור והוא חווה תסמונת גמילה. תסמונת גמילה מכונה גם 'קריז'.

קריז זה כאב גופני בלתי פוסק, הקאות, רעידות, פרנויות ← רצון למות. כשאדם לוקח את הסם, הכל נעלם - זה פתרון הפלא, זאת הסיבה שהגמילה הפיזית בעייתית. יש משהו שבשנייה יכול להעלים את זה. התלות הפיזית יכולה להימשך כמה ימים, האדם מרותק למיטה.

2. תלות נפשית

הגעגוע, הכמיהה לסם/ להתנהגות. התלות הנפשית קיימת גם בהתמכרות לחומרים וגם בהתמכרות ההתנהגותית. זה לא עובר אף פעם - אין מישהו שנגמל מהרואין ואמר שהוא 'נקי', הוא 'מכור לשעבר'. גם אדם שמכור להימורים מפחד להסתובב בחוץ עם כסף וליפול לכרטיסי גירוד.

3. סבילות

סבילות קיימת בשני סוגי ההתמכרות: לחומרים ולהתנהגות. הגוף מתרגל לאותה התנהגות/ חומר ועל מנת להרגיש את אותו ריגוש חייב להעלות את המינון. בן אדם שמגיע לחדר כושר בפעם הראשונה, מרים 20 קילו, אחרי שבועיים הוא לא מרגיש שום דבר - הוא צריך לעלות משקל. אותו הדבר בהתמכרות לחומרים, להימורים. מנת יתר = כשעוברים את התלות פיזית, כשנופלים לסם בחזרה אחרי חצי שנה היא חוזרת לכמות של המנה האחרונה שהיא לקחה - ולא לכמות ההתחלתית הראשונה.

קשר הדוק בין התמכרות לבין הפרעת שליטה בדחפים

יש קשר בין ההתמכרות ל-OCD - מחשבות אובססיביות, חודרניות שאומרות לך לעשות כל הזמן פעולה מסוימת, ואותה פעולה מדכא את החרדה. וזה בעצם חוזר על עצמו - אדם שמכור חייב לבצע את הפעולה הזאת. אם הוא לא, הוא מרגיש מתח וחרדה (כל אחד לפי ההתמכרות שלו: מין, הימורים) כשהוא מבצע את זה הוא מרגיש הקלה. אחרי הקלה הוא מרגיש אותה חרדה וזה גלגל שלא מפסיק.

התמכרות להימורים

לעיתים אנו שומעים על מישהו שללא כל הסבר הגיוני איבד את כל הרכוש שלו, את המשפחה שלו ולעיתים את החיים שלו כדאי להמר. ניתן לחשוב שמדובר בתאב בצע שרוצה להרוויח כסף בקלות, אבל האנשים האלה באמת לא יכולים להפסיק להמר.

המהמר הכפייתי שונה בהרבה מובנים מהסטריאוטיפ של הסוטה, של העבריין. לפעמים הם אנשים בעלי מעמד גבוה, הורים למופת - לכאורה, אין שום בעיה איתם. מרבית המהמרים הכפייתיים חוו בעברם איזו זכייה גדולה והם חשו תחושה של היי, היי כמו של התמכרות לחומרים ולכן הקשר ההדוק בין השניים ← ולכן הם מנסים לשחזר את הזכייה = תסמונת מונטה קרלו.

המהמר מתחיל להפסיד ובנק' מסוימת הפסדים עולים על הרווחים, כשזה נהיה גדול מידי הוא מנסה להגיע למצב המאוזן ← לנק' שהתחיל, וזה לא מצליח לו. ואז הוא נכנס לתסמונת 'מונטה קרלו', הוא משוכנע שאחרי רצף של הפסדים תגיע הזכייה הגדולה.

המהמר הכפייתי מבין רציונאלית שהוא טועה, הוא יודע, זאת לא הבעיה שצריך להסביר לו אבל זה חזק ממנו. בנק' מסוימת המכור מתחיל לקחת הלוואות. אם זה מבני משפחה, או במקרה הרע מהבנקים ושוק אפור. בשלב כלשהו שהוא נכנס לייאוש הוא מתחיל לחשוב על התאבדות כדרך לפתרון. בשלב הזה יהיה נכון ללכת לטיפול, כי עד השלב הזה הוא בהכחשה. לרוב המכורים בהכחשה לבעייתם, ולכן, בד"כ הטיפול לא מגיע מהם אלא הדחף לטיפול מגיע מבני המשפחה.

המחקרים מצביעים ש80%-95% מהאנשים הימרו בשלב כלשהו בחייהם. 4% מוגדרים כמהמרים פתולוגיים. אם זאת כשמחלקים את האוכלוסייה בין בני נוער למבוגרים, לבני נוער יש סיכוי יותר גדול להיות מהמרים. עד 8% מבני הנוער מהמרים. ישנם 2 סיבות בגינן בני הנוער מעלים את הממוצע של ההימורים:

א'. סטטיסטית למבוגרים יש פחות סיכוי להתמכר, יש שגרה. לימודים, עבודה וכו'. יש פחות פנאי להתמכר. כשמשעמם לבני נוער, הם מתפנים להימורים.

ב'. בני נוער במהותם מחפשים כל הזמן אחר ריגושים והתנסויות חדשות והימורים מתיישב בהתאם. זאת הסיבה שמדינות מגבילות את ההימורים לגיל 18, וחלק מהמדינות ל21.

יש הבדל בין גברים לנשים. ביחס בין גברים לנשים, פי ארבעה גברים מכורים מנשים להימורים. אפשר להעלות העשרה שהתנהגות נשית אולי פחות נחקרת בהקשר זה. יש הבדל בין גברים לנשים בסוג ההימורים. גברים נוטים להמר 'הימור אתגרי' כמו קלפים, הימורי ספורט. נשים אוהבות הימורים קבוצתיים כמו בינגו, כרטיסי גירוד וכו'. כמו כן יש הבדלים בין נשים וגברים בגיל ההימורים. גברים בדי"כ מתחילים להמר בגיל ההתבגרות המוקדמת (14), לנשים יש שיא ראשון בגיל 20-30 והשיא הנוסף 50-60.

מה ההבדל בין הימור חברתי לפתולוגי?

ישנם 3 הבדלים:

1. **המטרה** - כשמדובר בהימור חברתי המטרה היא בילוי. כשמדובר בהימור פתולוגי המטרה היא הפגת מתחים לעומת הנאה.
2. **זמן**- הימור חברתי מוגבל בזמן. בהימור פתולוגי אין משמעות להגבלת זמן.
3. **השלכות**- בהימור חברתי לא נגרם נזק ממשי. כשמדובר בהימור פתולוגי, ניתן להפסיד את הבית. זה לא קורה בין חברים.

הימורים בישראל

ההימורים בישראל שייכים לתחום המוסר הפרטי. זוהי שאלה האם זה נכון להתערב בהתנהגויות האלו או שלא. דוגמאות למוסר פרטי זה הפלות ← חיי הילד וזכות האישה על גופה ובאיזון בניהם. דוגמא נוספת זו זונות ← זכות האישה לעצמה למול פטרנליזם.

הימורים נכנס גם למוסר הפרטי, **ולכן אין מגמה אחידה בחוק כלפי אותן התנהגויות.**

הפלה מלאכותית: ביצוע הפלה שלא כדין ← 5 שנות מאסר. אם רופא לא קיבל אישור של הועדה. אך יש חריג, אם הוא מקבל אישור של הועדה. כמה מקבלים אישור של הועדה? 100% - זאת מגמה לא אחידה. בהקשר של זנות, מותר להיות זונה. אך כל התנהגות שקשורה בזנות מהווה עבירה אז איך אפשר לבצע זנות מבלי לעבור עבירה? אז האם זה מותר או אסור? אותו דבר עם הימורים, 225 לחוק העונשין מהווה איסור.

סעיף 231 מכשיר את שר האוצר להתיר משחקים אסורים כל אלה שמכניסים כסף למדינה: ווינר, לוטו, טוטו, מפעל הפיס.

הנתונים בישראל דומים לנתונים בעולם לפיהם קרוב ל-90% באוכלוסייה מהמרת או הימרה. גם בני הנוער בסכנה להימור בסיכון גבוה, המשחק הכי מסוכן זה קלפים בקרב בני נוער.

כדי למנוע הימורים בקרב בני נוער המחוקק קבע ב-2007 כי פרסומות להימורים לא יכולים לפנות לבני נוער. בשנת 2009 יצא חוק חדש שאסור לחברת האשראי לאשר עסקאות כאשר יש חשש להימור בלתי חוקי.

טיפול בהתמכרות להימורים היא 3 שלבים :

1. הכרה - להכיר שאדם מכור, מאוד קשה להם.
2. גמילה- בעיקר בפן הנפשי
3. שיקום/התאוששות- הבחור לומד לשקם את החיים שלו, להחזיר את האמון בבני המשפחה.

06/12/16

קלפטומניה

קלפטומניה מונח שהומצא בשנת 1838 כדי לתאר תופעה של גניבת מוצרים חסרי ערך מחנויות. במאה ה-19 חשבו שמדובר רק בנשים שסובלות מהתופעה הזאת, ולכן, ייחסו את הסיבות להפרעה בשל בעיות ברחם או מתח קדם ויסתי. מאחר והוכח כי גם גברים סובלים מכך אז התיאוריה הזאת נפלה. יכול להיות שהסיבה לכך שמרבית מהקלפטומנים הם נשים משום שמדובר בגבר שגונב בית המשפט שולח אותו לבית הסוהר. לעומת זאת, כשמדובר באישה בית המשפט שולח אותה לאבחון פסיכיאטרי, שם מתגלה שהיא קלפטומנית. למעשה הקלפטומניה מוגדרת על פי המאפיינים הבאים :

1. דחף חזק לגנוב.
2. הקלה וסיפוק לאחר הגניבה.
3. הגניבה לא נבעה מכעס, נקמה או מהרצון להשיג רכוש.
4. אין הפרעה פסיכיאטרית אחרת שיכולה להסביר את הגניבה.

הקלפטומנים בדרך כלל מדווחים על שביעות רצון נמוכה מאיכות החיים, לא פלא שרבע מהם מנסים להתאבד. הם מדווחים שאחרי הגניבה הם חשים תחושת דיכאון וייאוש מזה שהם לא מצליחים לשלוט על זה. הקלפטומן הטיפוסי, המצוי, זאת אישה נשואה שסבלו או סובלות מהפרעות במצב רוח. הפריטים שנגנבים הם לרוב מאוד מגוונים : מאוכל ועד בגדים, ספרים, חפצים, כל דבר. למרות שהפרטים הם מגוונים, הקלפטומנים הספציפי לא מגוון את המוצרים : בד"כ הוא גונב את אותם הדברים. אומנם למחלה הזאת ישנה סבילות, גם אם כמות הפרטים לא משתנה בסוגיה היא משתנה בכמות. בד"כ אחרי הגניבה הקלפטומן יזרוק את החפץ או ייתן אותו לאחרים או יחזיר אותו בחשאי. מיד לאחר הגניבה הוא מגיש תחושה טובה, תחושה של סיפוק אבל אחר כך הוא מרגיש חרטה וייאוש.

תיאוריות :

1. תיאוריה פסיכואנליטית :

התיאוריה הזאת של פרויד נתנה שני הסברים שונים לקלפטומניה : האחד זה **היעדר אהבה בשלב**

הילדות, דבר שפיתח אצל הילד רצון לנקמה כלפי הסביבה. וזאת הסיבה שלרוב הגניבות מתחילות מההורים או מבני משפחה ורק אז זה מתרחב. הסיבה השנייה היא **דחף מיני מודחק**, הגניבה מהווה סמל, ביטוי מיני מאוד רחב: במהלך הגניבה הם חווים ריגוש מיני מאוד חזק.

2. תיאוריה ביולוגית (בד"כ רופאים)

התיאוריה הזאת תטען שזה מולד, שהסיבה הביולוגית לקלפטומניה זה או בעיה באונה הקדמית או טראומת ראש, הטראומה הזאת מלווה בסימפטומים של התנהגות אימפולסיבית כאשר קלפטומניה יכולה להיות אחת מהן.

3. תיאוריה התנהגותית

כל חיזוק שאנחנו מקבלים - אם נקבל פרס אנחנו נביא תוצאה מסוימת, אם אנחנו נענש אנחנו נדחיק התנהגות מסוימת. למד = קיבל התניה = קיבל עונש או חיזוק ובהתאם לכך התאים את ההתנהגות שלו (הילד והעוגיות, קיבל סטירה על היד בפעם הראשונה, בפעם השנייה לא ילך לעוגייה). כשילד "מפלח" ולא נענש על כך, ההתנהגות הזאת מחוזקת אצלו ועם הזמן הופכת להיות חלק מהאישיות שלו! הקלפטומן לא מקבל עונש ולכן הוא ממשיך עם ההתנהגות. להכחיד התנהגות שכבר עוצבה, הרבה יותר קשה. תיקון טכניקה לקויה, משהו שכבר מעוצב הרבה יותר קשה לשנות.

פירומניה - שיגעון האש

האש היא סמל אוניברסאלי לחיים ומוות, היא לוקחת חלק מאוד מרכזי בפולחנים דתיים והעלאת קורבנות כנראה משום שהעשן עולה לכיוון השמיים. הפירומניה זה דחף מאוד חזק להתבונן בשריפות או לחלופין להצית אותם. על פי ה-DSM, הפירומניה כוללת את כל המרכיבים הבאים:

1. מי שביצע הצתה בזדון לפחות פעמיים.

2. דחף חזק להצית.

3. הקלה לאחר תחושת ההצתה.

4. אין הפרעה פסיכיאטרית אחרת שיכולה להסביר זאת.

למרות הדימיון בין הקלפטומניה לפירומניה, ההבדל הוא **שהפירומן הטיפוסי הוא גבר**, בשונה מהקלפטומניה ששם הנשים הן הרוב. פי שישה יותר גברים פירומנים מנשים פירומניות.

תיאוריות:

1. תיאוריה פסיכואנליטית: היעדר אהבה: יוצר דחף לנקום בגורמים הקרובים אלינו, ולכן, ההצתות יהיו קודם כל בבית ולאחר מכן ירחיב למקומות אחרים. דחף מיני: הפירומנים מרגישים אורגזמה מינית בזמן ההצתה. להבדיל מקלפטומניה ששם זאת חוויה מינית, הפירומנים מגיעים ממש לאורגזמה.

2. תיאוריה התנהגותית: ראה לעיל. הצתה שילד ביצע שהיה קטן אשר לא זכתה לעונש או שזוכתה וקיבל חיזוק, זה התבסס באישיות שלו. אחד החגים האהובים על ילדים הוא ל"ג בעומר.

היבטים חוקיים

סעיף 448 א' לחוק העונשין קובע ברישא עונש של 15 שנות מאסר על הצתה בזדון (פירומן). הסיפא קובעת 20 שנות מאסר אם ההצתה בוצעה לצורך פגיעה ברכוש או אדם או מניע אידיאולוגי. לעניינו, הסיפא לא

רלוונטית, כי המטרה של הפירומנים היא לא לפגוע ברכוש. למרות הענישה שמציבה ענישה חמורה, ניתן לראות כי בפועל העונשים שמקבלים המצתים בזדון נעים בין ביטול הרשאה לעבודות שירות. במקרים בהם כן מוטל מאסר בפועל, המאסר הוא לזמן קצר יחסית לזמן המתחייב בחוק (בדומה להחזקת סם 20 שנה).

התמכרות למין

התנהגות מינית חריגה וסטיות מין בפרט מוכרות בעיקר בקרב גברים. כשמדובר על התמכרות למין אין הכוונה לסתם חיפוש אתרי פורנו מזדמנים, האנשים האלה שמכורים למין הם מדווחים על מחשבות חוזרות ונשנות על דחפים מיניים, קיום יחסי מין בלתי מבוקרים שיכולים להגיע עד עשר פעמים ביום, והעניין הוא - שהם לא נהנים מזה, הם סובלים מזה. לרוב אנחנו מדברים על שלושה אחוזים באוכלוסיה שסובלים מהתמכרות למין, כאשר כאמור מי ששולט בכיפה הזאת הם גברים, אולם גם אם יש אישה שהיא מכורה למין אנחנו רואים הבדל בין גברים לנשים במובן הזה שגבר נוטה להתנהגות אקטיבית בדמות של יחסי מין, בעוד שאישה נוטה להתנהגות פאסיבית של אתרי פורנו ואוננות. ההתמכרות למין כוללת בתוכה התמכרויות שונות בקטגוריה הזאת:

1. **אוננות כפייתית:**
מדובר על אוננות שלא מאפשרת אוננות נורמאליות, ממש על פציעות פיזיות באיבר המין.
2. **ריבוי פרשיות אהבים:**
כשמדובר בגבר שסובל מהתסמונת הזאת זה נקרא "דון ז'ואן". כשאישה סובלת מזה, התסמונת תקרא "נימפומנית" - בעצם מדובר באותה תסמונת, רק שהגבר מקבל על זה חיזוקים "איזה גבר", והאישה זוכה לבוז ולעג.
3. **אתרים וצ'טים:**
מדובר ברמה קיצונית: שמונה חלונות שפתוחים בו זמנית, אדם קונה חמישה שישה מסכים כאשר כל מסך מציג אתר שונה. אנשים שמשלמים על צ'טים סכומי עתק, עד כדי כך שזה לא נדיר שהם משלמים יותר ממה שהם מרווחים.
4. **אנורקסיה מינית:**
ההתמכרות הפוכה: הימנעות לחלוטין ממעשי מין או מחשבות מיניות. אם האדם חושב על זה אז הוא מתמלא גועל וסלידה מעצמו.
5. **התמכרות לקשירות:**
B.D.S.M - המין הוא שולי לחלוטין, הקטע זה קשירות. כשהם קשורים הם באמת מרגישים ומתחברים לעצמם. תמיד יש אדם אחד שהוא מוגדר כשולט, הוא מפעיל את הכוח ולכן הוא נקרא הסדיסט - זה שמכה. בעוד שהצער האחר (M) אוהב שהאלימות מופעלת כלפיו - זה העבד. שילוב מנצח שסדיסט פוגש מזוכיסט. כשיש גרימת נזק במהלך האקט הזה בארץ זה נחשב לחבלה במזיד, וכשמדובר בבן זוג מתווסף בנסיבות מחמירות - אין בארץ סייג של הסכמת הקורבן.
6. **התמכרות לזנות:**
- נערת ליווי: נוצץ יותר, למעמד הגבוה.
- עובדות בזנות

(13/12/16)

מאמר של שרון מחקר אנטו-גרפי: מחקר שבו יורדים לשטח וחיים אותו. שנה וחצי של מחקר בתחנה.

יסצנת המין והסמים הפתוחה' קיימת בכל מיני מקומות בעולם: אמסטרדם, אוסלו. בתחנה המרכזית, בשונה מהחלונות האדומים, הכל פתוח - הכל קורה בפומבי.
יש מדרג היררכי בתחנה:

1. **בראש האליטה - הטרנסיות:** גברים שעושים ניתוח באופן כמעט מלא, ויזואלית הן נראות נשים בצורה כמעט מלאה, הן משאירות את איבר המין הגברי. אם הן יחתכו את איבר המין הם יוותרו על האורגזמה. סיבה כלכלית: 80% מהפרנסה שלהם - הגברים באים כדי שהטרנסיות יבצעו אקט חדירה עליהם, מין אנאלי. (קוקסינל: מילת גנאי לטרנסיות).
2. **השכבה האמצעית - ההומואים:** יש 2 קבוצות של הומואים: - הומואים נשיים: (מגיל 13 עד 19) כשיהיה להם מספיק כסף הם יתפכו להיות טרנסיות. - הומואים זכריים: נראים כמו גבר לכל דבר, אין להם בעיה במיניות שלהם, הם רוצים להמשיך להיות גברים ולא לשנות את הזהות שלהם.
3. **נשים שעוסקות בזנות:** זה לא רק הזנות הנמוכה ביותר בישראל, אלא הזנות הנמוכה ביותר בתחנה. הטרנסיות בתחנה נראות נשים לחלוטין, אפילו נראות טוב יותר מנשים. יש להן יתרון בפן הוויזואלי, הן גברים במקור ולכן הן הרבה יותר חטובות.
איך עושים את ההבחנה בין טרנסית לזונה?

1. **הפן הפיזי:** כף רגל במידה 46.
2. **הפן ההתנהגותי:** הטרנסיות עושות ניתוחים שונים הן כל הזמן מנסות להקצין את זה בהתנהגות שלהן. התעסקות מרובה במראה החיצוני. הן עסוקות בעצמן כל הזמן נרקסיסטיות. הן מדברות בצורה הרבה יותר מוחצנת ומלוכלכת. הנשים לעומת זאת הרבה יותר מופנות, בקושי שומעים אותם.
3. **קבוצות:** הטרנסיות נוטות להתאגד בקבוצות, הקבוצה שומרת עליהם. בתחנה יש כלל: "נגעת שילמת" אי אפשר לעבור ליד טרנסית, לגעת לה בישבן ולהמשיך. הטרנסית תעצור אותו ותבקש 100 ₪ בעבור זה, אם הוא לא יסכים ישלם הטרנסיות שבקבוצה יתקפו אותו עם גז מדמיע ומכות אותו עד שהוא מאבד הכרה. השלום שלהן זה נגיעה באיבר המין של השנייה. הנשים לעומת זאת הם סוליסטיות - לא נוטות להתאגד בקבוצות, מה שמעמיד אותם בסכנה יותר גבוהה לפגיעה.
4. **סמים:** הבחנה מאוד ברורה בין הסמים שהטרנסיות משתמשות לבין סוג הסמים שהזונות משתמשות. הטרנסיות הן מלכות התחנה, הן בעלות ביטחון עצמי גבוה, הן צריכות את הסם שיגרום להם להרגיש ככה - משתמשות בקוקאין. קוקאין הוא סם שגורם לדרוך על עננים. כלכלית יש להן את היכולת לקנות את זה. הנשים מכורות לסם שמוריד אותן לזנות, הן יעשו הכל כדי להשיג את המנה הבאה = הרואין. הסם

- הנמוך ביותר. הן נראות חצי מתות.
- מה קודם למה? אלה שגרות בתחנה, השימוש בסמים קדם לזנות, בגלל שהן התמכרו להרואין והיו זקוקות למנה הן הגיעו לתחנה כדי לעשות כסף ולקנות הרואין.
5. **כסף**: בתחנה הכל למכירה, זה רק עניין של מחיר. עלות של טרנסית באוטו: 100 שקל רבע שעה בחדרים: 130 שקל. חדרי צפייה: משלמים כסף כדי להיכנס לחדרים, אבל בפועל הם נכנסים לשם כדי לעשות מין, בפועל זה מכון ליווי. קוראים לזה חדרי צפייה כדי להתחמק מהחוק שאוסר על מכוני ליווי.
- הטרנסיות גובות מחירים גבוהים יותר.
- הטרנסיות אלופות בלעשות כסף: לקוח עוצר להן עולות לאוטו ודואגות שהוא לא יגיע לאורגזמה, מושכות אותו כדי לקבל עוד 100 שקל, לוקחות אותו מתחת לבית כדי שאם יעלה אליהן הביתה זה 300 שקל.
- הנשים גובות מחיר רצפה = מה שיש ללקוח הן נותנות. מה שמעניין אותן זה רק המנה הבאה, כל כסף שיגיע מבורך.
6. **סרסור**: הדמות הכי חלשה בתחנה, יותר מהזונה. סרסור חי על חשבון האישה, הוא כאילו נותן לה הגנה אבל בפועל הוא מנצל אותה: מינית וכלכלית, לוקח ממנה 60% ממה שהיא מרוויחה. אם הסרסור יתקרב לטרנסית הן ישברו אותו, הן יכולות לשמור עליו. הוא חכם רק על הזונות.
7. **אמצעי מניעה**: טרנסיות שומרות על עצמן מאוד, הן מפחדות מאוד. לעומתן, לזונות לא אכפת מאמצעי מניעה. מרבית הנשים סובלות מאיידס כי הן מעבירות את המזרקים מאחת לשנייה.
8. **הסכם ג'נטלמני**: בין הטרנסיות יש הסכם ג'נטלמני לפיו מי שמגיע ל1000 שקל הולכת הביתה כדי לאפשר למבוגרות הפחות נחשקות לעשות כסף. ההסכם בפועל לא שווה כלום, כולן עוקצות אחת את השנייה ומשקרות לגבי הכסף שהן עושות. הסכם כזה לא קיים אצל הזונות.
9. **גיל**: הטרנסיות הן הרבה יותר צעירות, גילן נע בין 18/19 ועד גיל 45 שהיא הזקנה ביותר. לעומתן, אצל הזונות הגיל נע בין 45-70.
10. **פז"מ**: כדי להגיע לתל- ברוך המקום הנחשק, אי אפשר להגיע ישר. הטרנסיות חייבות פז"מ של 10 שנים בתחנה כדי ללכת לשם. הזונות חיות בתחנה לנצח, הן הומלסיות. לטרנסיות יש כסף הן יכולות להרשות לעצמן לגור בבתים באזור התחנה כדי להביא את הלקוחות לשם.

פתרונות לזנות במתחם התחנה

- הפתרון היה להקצות חדרים. ברחוב היא נאנסת, נשדדת ונרצחת הסיכוי שבחדר יקרה לה דבר כזה הוא נמוך יותר. **אם אי אפשר למגר את התופעה, לפחות לצמצם את הנזק!**
- בתחנה אין להם אף אחד, אין מישהו שמחכה להם.
- מה זה סטייה? זה בעיני החברה והתרבות שאתה נמצא - אפילו לא גילוי עריות ופדופיליה, ככה חונכנו. אין דבר כזה סטייה, אין משהו מוחלט - מה שנחשב לסטייה בעיני לא נחשב בעיני אחרים.
- הומו שיהיה במצעד הגאווה = יהיה נורמאלי. הומו בקבוצת דתיים = יהיה חריג.
- נקרופיל: מבצע מין בגופות.

התמכרות לחומרים

בספרות קוראים לזה סמים ואלכוהול. יש מחלוקת רבות לגבי ההגדרה למונח סם, אין הגדרה חד משמעית, יש המון הגדרות שונות. אך בכל זאת, אם מנסים לעשות מכה משותף - סם הוא כל חומר כימי או טבעי שמשפיע על המבנה או תפקוד של בעל חיים או אדם.

אם כן, סם יכול להיות גם טבעי וגם מלאכותי. טבעי: קוקאין - זה לא אומר שזה לא סם כי זה טבעי. כשמדובר על שימוש לרעה בסמים הכוונה שלוקחים את הסמים לצורך אופוריה ולא למטרות רפואיות. בני אדם חשבו שרק בני אדם יכולים לקחת סם לצורך אופוריה, אולם מסתבר שטעינו, גם בעלי חיים לוקחים סמים לצורך אופוריה.

אלכוהול זאת תסיסה של סוכר פירות. בננה שמתבשלת יתר על המידה, הסוכר שבה הופכת לאלכוהול. **הבחנה בין סמים קלים לקשים = אין חיה כזאת:**

1. **בפן המשפטי** - החוק מדבר רק על סם מותר או אסור. אין הבחנה בין סם קל לקשה. מה ההגדרה לסם קשה? אם ההגדרה שלנו לסם קשה זה סם שגורם הכי הרבה מוות בעולם, הסם הכי קשה זה ניקוטין. 360 אלף בני אדם בשנה מתים מניקוטין וזה חוקי.
- ניקוטין מותר, מצד שני הוא אחד המסוכנים.

4 משפחות של חומרים

1. **מדכאים/ מרדמים:** הם נקראים כך, שכן אותם סמים מדכים את מערכת העצבים המרכזית ומשמים גם כמשככי כאבים.
  - א'. הסם הנפוץ במשפחה הזאת הוא **האלכוהול:** האלכוהול מזוהה כמעט באופן ישיר עם התנהגות מסוכנת. למשל: 30% מהמעצרים בארה"ב עם בשל אלכוהול. 40% ממקרי האונס הם בשל אלכוהול, 70% מתאונות הדרכים הם מאלכוהול. אלכוהול קשור באופן ישיר להתנהגות מסוכנת ובמיוחד להתנהגות אלימה. יש לכך **הסבר ביולוגי:** האלכוהול מוריד את רמת הסרוטונין במוח. בין היתר, כמות נמוכה של סרוטונין מובילה להתנהגות אלימה, ומכיוון שאלכוהול מוריד את כמות הסרוטונין ברור מדוע הוא מוביל להתנהגות אלימה. ברור שזה רק אספקט אחד, הביולוגי. יש לכך גם **הסבר פסיכולוגי:** מה שמשנה זה לא רק הסם עצמו, אלא הציפייה שלנו מהסם. חרדים ששותים בפורים: הציפייה שלהם היא לא לדקור אף אחד, אלא לקיים את מצוות עד לא ידע. אדם ששותה אלכוהול בחתונה, הציפייה שלו שונה. כשכמות האלכוהול מגיעה ל-10% אדם מוגדר כשיכור, כשכמות האלכוהול בדם היא 50% אדם מאבד הכרה. לאיבוד ההכרה יש חשיבות מאוד גדולה כי כאשר כמות האלכוהול מגיעה ל-55% האדם עלול למות. למעשה, איבוד ההכרה זה סוג של מנגנון הגנה של הגוף להגן על עצמו מפני מוות.
  - בגלל שזה מרדים ומפיל ב-50%, למעשה, **האלכוהול הוא אחד מסמי האונס הנפוצים ביותר** שיש. לפן התרבותי, ובמיוחד הדתי יש חשיבות לגבי שתייה: דת שאוסרת אלכוהול, נראה שיעורי שתייה גבוהים יותר. לעומת זאת, תרבות או דת שלא עוצרים את זה, ניתן לראות שיעורי שתייה גבוהים

יותר. למשל: צ'כוסלובקיה, רוסים.

האלכוהול גורם להתמכרות גם באספקט התמכרות נפשית, התמכרות פיזית וסבילות = הצורך לעלות את המינון כדי להגיע לאותה השפעה.

ב'. הרואין: ההרואין מופק מצמח הפרג (האדום), המקור שלו הוא טבעי. לא בכדי הוא נקרא 'סם המוות'. בתוך כפית, מוסיפים מים או לימון (הופך את זה לטוב יותר), מחממים את הכפית עד שהחומר נהיה סמיך ומזריקים. הסם הזה הוא אחד הקשים אם כי בפעם הראשונה שמזריקים אותו לא הופכים להיות מכורים. למעשה, אין סם גרוע ממנו בשימוש ראשון. בשימוש הראשון

מקיאים, יש פרנויות קשות. רק כעבור 30 ימים של שימוש רציף, מוגדרים כמכורים. אנשים שמכורים לסם הזה יהיה מוכנים לעשות הכל כדי לקנות את המנה הבאה. הסם הזה מוריד אותם למקום הנמוך ביותר, הסם הזה זול.

לסם הזה מתמכרים בפן הפיזי, אנשים במצוקות מתמכרים לסם הזה, הוא גורם להם לברוח. החוויה בהזרקת הרואין למכורים: באופן כמעט מיידי, ב60 שניות הראשונות ההרגשה היא עילאית, כמו אורגזמה. כעבור כדקה מתחילה 'הצלילה' - צוללים לתוך עולם שקט, כמו מתחת למים. אין קור, אין חום, אין רעב, הכי קרוב לגן עדן שהם יכולים לחוות. העיניים מזוגגות, מסתכלות קדימה ובוהות. זה הסם שמוריד את הנשים לזנות. מצב הצלילה נמשך כ8 שעות, ההשפעה פגה ואז נכנסים לקריז ומחפשים את המנה הבאה. 300 שקל ליום כדי לספק את הצורך להרואין.

ג'. G.H.B - סם האונס: אין דבר כזה באמת סם האונס, הוא נקרא ככה משום שהוא מרדים טוטאלית את האדם. בשנות ה90 התחילו להשתמש בסם הזה במסיבות בארה"ב בשל העוררות המינית שהוא גורם. בכמויות גדולות הוא מפיל ומרדים. החומר נטול צבע וטעם, מתמוסס בקלות בנוזל. כשמערבבים אותו עם מים הוא קצת מלוח. כשמערבבים עם חומר ממותק לא מרגישים אותו בכלל. כעבור 12 שעות לא נשאר ממנו כל זכר במערכת הדם.

2. ממריצים/ מעוררים: נקראים כך משום שהם מעוררים את מערכת העצבים, מכניסים כמות גדולה של חמצן למוח ובכך הופך את האדם להרבה יותר חד. ככלל, כל הסמים השייכים למשפחה הזאת הם סמים שגורמים להתמכרות נפשית גבוהה, סבילות אך הם לא גורמים להתמכרות פיזית. אם נפסיק להשתמש בהם לא יהיה קריז (למעט סם אחד).

א'. קוקאין:

מופק מצמק הקוקה, כאשר לועסים את צמח הקוקה הם יכולים לטפס הרים יותר בקלות משום

שהוא מכניס אוויר למוח. כשמכניס אותו, מכירים בצורת אבקה לבנה. כשהוא טהור הוא מכונה

'קריסטלי' - כשלא מכניסים בפנים סוכר. נקרא גם 'סם העשירים'. את הקוקאין מסניפים: מחלקים לשורות ומסניפים דרך האף באמצעות שטר מגולגל. מרגישים ביטחון עצמי מאוד גבוהה, נותן הרגשה טובה, מעלה את התשוקה המינית.

אין התמכרות פיזית כי לא מגיעים

ל'קריזי'. יש התמכרות נפשית כי מכירים את התחושה הטובה של הקוק וקשה להיות בלעדיו. אין זה אומר שלקוקאין אין תופעות לוואי, לאורך זמן חווים תחושה של נימול, התחושה הזאת כל כך אמיתית שצריך סכין כדי להוציא את העור ולהוציא את הנמלים ובגלל זה הפרנויה זאת הסכנה שבסם הזה. ההסנפה גורמת לפציעה בנימים של האף.

ב'. קראק:

נגזרת של קוקאין, מופק מאותו החומר אולם מערבבים אותו עם סודה לשתייה והרמוניה. הקראק לא קיים בארץ, זה מגפה באמריקה. את הקראק מעשנים, השאכטה גורמת להיי מאוד גבוה אבל לזמן מאוד קצר של כמה שניות, מה שגורם לרצות לקחת שאכטה נוספת. אחרי שבוע אתה מכור טוטאלית - זה הסם המעורר היחיד שגורם גם לתלות פיזית, גורם לקריזי קשה. מקביל להרואין בארץ שגורם לנשים לפנות לזנות.

ג'. אקסטזי:

סם המסיבות, מכונה גם 'סם האהבה'. סם כימי, בצורות שונות. כדור עולה בסביבות 100 ש.ה. הסם גורם לאהוב את כולם. הסם מחדד את החושים, המערכת העצבית מאוד רגישה. הסכנה שטמונה בסם הזה, שהוא מעלה את הטמפרטורה של הגוף. כשיש 38 מעלות חום, נחים בבית ושותים המון כדי לא להתייבש. כשלוקחים את זה במסיבות, מחוברים לנוזלים ושותים כל הזמן כדי לא להתייבש.

ד'. קופאין:

הסם הכי נפוץ שיש בעולם, החומר שנמכר הכי הרבה בעולם (אחריו דלק, ואז שוקולד). מי ששותה הרבה ומתמכר נפשית, רגיל ל-8-10 כוסות קפה ביום ולא שותה בבוקר קפה הם מרגישים תחושה של כאב ראש, סוג של 'קריזי', אך לא באמת ניתן להשוות את זה לקריזי אמיתי. יש קפאין מרוכז מלא שבא בכדורים (MG 220) הכדור הזה נמכר הרבה פעמים בחדר כושר וחנויות טבע כשורפי שומן.

קפאין - מעורר. בהיבט השני הוא עובד על בלוטת השתן, זאת הסיבה שמיד אחרי שתית קפה הוא גורם לפיפי. כדי שהוא ישרוף שומן יש לעמוד במספר קריטריונים: צריך להיגמל חמישה ימים מקופאים, וכשנוטלים אין לנטול אותו עם סוכר ועם לקטוז משם שהם אנטי שורפי שומן, וגם אז

השריפת קלוריות היא קטנה. רק מי שספורטאי הישגי וצריך להגיע למקסימום כוח במינימום זמן ייקח כדורי קופאין.

ה'. ריטלין:

סם מעורר, יחד עם זאת, כאשר מדובר באנשים שסובלים מהפרעת קשב וריכוז שמלווה בהיפר אקטיביות HDHD אצלם התופעה היא הפוכה - אותם הוא מרגיע. אם אדם שלא סובל מכך, אותו זה יעורר כמו שאקסטזי מעורר.

ו'. ניקוטין:

מכינים אותו מהטבאק. חומר שגורם להתמכרות נפשית מאוד גבוהה. אחד התופעות הלוואי בהפסקת עישון הוא השמנה. הניקוטין גורם לחילוף חומרים מהיר.

3. ההזיונים: יוצרי הזויות, נקראים גם 'הלוציגנים'.

אחד הסמים הוא ה-LSD. מכונה גם בולים או קרטונים. הסם הזה נקרא גם **טריפים/ אסיד**: יוצאים למסע שבו כל התחושות והתפיסות משתנות לגמרי. רואים דמויות שלא קיימות. לפעמים הטריפ הוא טוב ואנשים טוענים שהם מרגישים חלק בבריאת היקום. הזיה אחת גדולה. כשיש טריפ רע אפשר לראות מפלצות, אתה משוכנע שזה שממולך בא להרוג אותך. הסכנות הנוספות הם:

- **הבזק זיכרון**: 'פלאש-בק' - כשהסם נכנס למוח ונמצא

בתוך התא הוא יוצר הזויות, כעבור 12 שעות החומר כבר לא שם אז חוזרים למציאות. שאריות מהחומר נדבקות לדפנות התא בגלל ששם יש רקמות שומניות והוא יכול להיות שם במשך שבוע - חודש ולעיתים גם חצי שנה. כעבור חצי שנה, החומר יעבור את דפנות התא ויחזור למרכז התא ואז שוב נכנסים להזויות. 12 שעות הברורות אפשר לבקש ממישהו שישמור עליך, אבל מה יקרה אחרי חמישה חודשים שזה מתפרץ שוב?

- **סכיזופרניה**: רואים דמויות לא קיימות, כל המציאות הופכת להזיה. זה לא מתבטא בדור המין הראשון, זה יכול לעבור דורות. כלומר, יכול להיות שלסבתא רבה הייה סכיזופרניה, אי אפשר לדעת

אם נושאים את הגן הזה - **הגן יכול להתפרץ בגלל הסם LSD**.

אחרי 20 דק מתחילה תחושת יובש חזקה ורק אחרי שעה זה מתחיל, מתחיל הטריפ. אחרי 12 שעות יוצאים מהטריפ.

סמים נוספים שקשורים למשפחה הזאת: P.C.P, פטריות, מיץ קקטוס, דטורה צמח המכשפות - זרעים שחורים.

27/12/16

הקנאביס

הקנאביס הסם הכי שנוי במחלוקת וניתן לחלק לשני סוגים: מריחואנה וחשיש

את המריחואנה מכינים מהעלים, העלים בצבע ירוק ולכן זה נקרא 'ירוק'.

מצד שני, החשיש הופק מהפרחים, מהתפרחת. הפרחים הם בצבע חום ולכן זה נקרא 'חום'.

החומר הפעיל בתוך הקנאביס נקרא THC, זה החומר הפעיל. ההבדל בין החשיש לקנאביס זה כמות ה-THC יותר גדולה. כשקונים מריחואנה ברחוב, כמות ה-THC היא בערך 1%. לעומת זאת, מריחואנה רפואית שהיא יותר מרוכזת היא 20%.

החומר הכי חזק הוא שמן החשיש, מטפלים בו בכל מיני מחלות כמו פרקינסון וכו'. הוא מאוד מרוכז ←
35% THC.

בפן האקוטי, העכשווי, אין מחלוקת שזה גורם להאצת קצב הלב ופגיעה בזיכרון לטווח הקצר.

מאוד משנה מי החוקר במחקר קנאביס. במחקרי חלב, אם חוקר יוזמן ע"י תנובה או שטראוס בהכרח יתקבלו תוצאות שונות מאשר הוא זומן ע"י 'תנו לחיות לחיות' וכו'.

מה אומרים על הקנאביס?

1. פגיעה מוחית

כל המחקרים שנעשו בשנים האחרונות סתר כל קשר בין הקנאביס לבין פגיעה מוחית.

2. ממכר בפן הנפשי

לקנאביס ישנה סבילות. צריך להעלות את המינון כדי להרגיש חוויה. יחד עם זאת, אין אספקט פיזי. אם השימוש יופסק לא יהיה 'קריז'.

3. סם שפותח שער

זה מדרון חלקלק. אם אדם מתחיל בקנאביס, סביר שהוא ימשיך לסמים אחרים. הסטטיסטיקה אומרת כי 97% מהמשתמשים בקנאביס, נשארים בקנאביס. זה מאוד דומה לסיגריות רגילות. אם מישו עובר לסמים קשים, אין קשר לסיגריות. מבין אלה שמשתמשים בהרואין, אף אחד לא התחיל בהרואין, אלא מקנאביס. זה לא אומר בהכרח ששימוש בקנאביס יוביל לשימוש בהרואין.

4. מוטיבציה

אנשים שמשתמשים שנים בקנאביס טוענים שאין להם מוטיבציה לבצע דברים. הופך אותם לעצלנים. לא ניתן להוכיח האם הקנאביס הוא זה שגרם לפגיעה במוטיבציה או שמא אנשים שהם חסרי מוטיבציה מעשנים משעמום.

5. רבייה

הקנאביס פוגע במערכת הרבייה, הן של הגבר והן של האישה. כשמדובר בגברים לא נמצא שם פגיעה בזרע או באיכות הזרע. לגבי נשים בהריון, לא כדאי לקחת סמים בהריון. בהריון ובמיוחד בשלושה החודשים הראשונים יש

סכנה אפילו לכוס יין. הפגיעות של העובר היא גדולה ביותר. כל נזק יכול להיות בלתי הפיך. הסבירות לפגיעה היא לא יותר גדולה מאשר חוסר שימוש בקנאביס.

6. איבוד שפיות

קנאביס גורם לאיבוד השפיות. היום הטענה הזאת מגוחכת. למה בכל זאת יש את כל הטענות האלו? קנאביס וסטייה.

קנאביס וסטייה

בשנות ה-20 וה-30 בארה"ב קנאביס היה חוקי. לא היה עליו שום איסור. אשת הנשיא הראשון, ננסי רייגן, אשתו של רונלד רייגן הייתה חברת פרלמנט. היא רצתה להיבחר לנשיאות. היא הייתה צריכה קרש קפיצה והקנאביס שימש עבורה קרש קפיצה. באותה תקופה היו קונפליקטים מאוד גדולים בין הלבנים לשחורים בארה"ב. הלבנים שלטו והשחורים היו במיעוט אתני, ואפילו מיעוט אתני נרדף. מי שהשתמש בעיקר בקנאביס בתקופה ההיא היו השחורים. אחד הדרכים להוביל את החצים אליהם היה באמצעות הקנאביס. הקנאביס הוצא מחוץ לחוק. לא בגלל הקנאביס עצמו אלא בגלל השחורים. מכאן התחילו כל המיתוסים על הקנאביס. הפאניקה המוסרית תפסה תאוצה בסם הזה והוא הוצא מחוץ לחוק. מבחינה אבוציונלית של החוק, בהתחלה יש אחוזים גדולים של 'עבריינים'. בתהליך השני של ביטול החוק, מדובר על אי-אכיפה. כפועל יוצא מכך שאנשים רבים משתמשים, המשטרה לא תעצור חצי מדינה ולא תגיש כתב אישום נגד חצי מתושבי המדינה.

א'. נדיפים

דבק מגע, טושים, גז מזגנים.

סמים שיוצרים תלות נפשית מאוד גבוה. יוצרים סבילות, אבל לא ממכרים בפן הפיזי. בגלל שהם חוקיים וקלים להשגה מי שמשתמש בזה הכי הרבה זה בני נוער. הסכנה הטמונה בטווח הארוך זה נזק מוחי. הנזק האקוטי, העכשווי הוא עקיף.

נער שרוצה לצרוך גז מזגנים ← עולה לגג ← מתמסטל ← נופל מהגג ☹

דבק מגע בשקית ← שואפים את השקית ← הדבק נגמר ← נחנקים ☹

מערכת אכיפת החוק

מערכת אכיפת החוק מכילה 5 מערכות:

1. ציבור

הציבור זה לא מערכת. בטח ובטח לא מערכת אכיפת החוק. רק שבלי הציבור אין אכיפת החוק. הציבור מעניקים למערכת אכיפת החוק 75% מהיקף העבודה. בהקשר זה חשוב הלגיטימציה של החוק, ככל שהציבור יותר יאמין בו, הוא יותר ישתף פעולה אתו. עד 2008 הייתה תקיפה רגילה, ואז החלה תופעה מכוערת של בני נוער שבכל 28 לחודש (ביטוח לאומי) הכו. המחוקק יצר את סעיף 368 ו' – תקיפת זקן. מרבית האנשים כשיראו נערים מכים על רקע כלכלי כדי לגבות כסף יעשו משהו. מרבית אנשים ישתפו פעולה עם זה. יחד עם זאת, יש מקרים בהם אוכלוסיות לא יזדהו ולא יחשו סימפתיה לחוק. בתת התרבות העבריינית לא מלשינים – אדם שנדקר צריך להסתדר. בטח אם מדובר במסגרת בית סוהר. הסבירות לשיתוף פעולה עם החוק מאוד נמוכה. אדם כזה שמגיע לביה"ח ולאחר שהרופא מזמין משטרה, לא ילשין למשטרה שהוא נדקר. מלשין בתת התרבות העבריינית הוא מסומן פיזית.

הסיכוי שהם ישתפו פעולה עם מערכת אכיפת החוק יותר נמוך. בנוסף, אם לא מאמינים שהמשטרה יכולה לסייע ← אין סיבה שמישהו ישתף פעולה.

2. משטרה

המשטרה זה הגוף החוקר במדינת ישראל. מי שמפקח עליה זה ביהמ"ש, היא לא פועלת בווקאם. בין היתר ביהמ"ש יכול לפסול ראיות מסוימות שהמשטרה תפסה. בארה"ב קיימת **הלכת מירנדה**. הלכת מירנדה קובעת שכאשר ראייה בדרך פסולה היא לא כשירה. פרי העץ המורעל. כשהעץ מורעל הוא מרעיל את כל הפירות. בישראל ההלכה לא קיימת. עקרונית, אם ראייה מתקבלת בדרך שהיא לא קבילה היא לא פסולה אוטומטית. אם שוטר עבד עליך והוציא ראייה בדרך לא קבילה, היא אולי עדיין תהיה קבילה. אולי תוגש נגד השוטר למח"ש קבילה אבל עדיין היא תהיה קבילה. **הלכת יששכרוב** עשתה פתח לשינוי. בישכרוב היה מדובר בחייל שנתפס לאחר שעשה שימוש בסמים, הוא לא קיבל את זכות היועצות לעו"ד ומסר גרסה מפלילה. לאח"כ עו"ד ביקשה לפסול את הגרסה לאחר שלא יידעו אותו בדבר זכות היועצות ולמעשה למחוק את ההודאה שלו. לכאורה כן מתקדמים לכיוון מירנדה, אבל זה ממש לא מירנדה. יחד עם זאת, כשמדובר בהאזנת סתר. מי שמקליט הוא לא שותף לשיחה ← יש הלכת מירנדה. כל ראייה שמתקבלת בניגוד לחוק האזנת סתר היא פסולה. משמע, בהאזנת סתר מתקיימת הלכת מירנדה. רק נשיא ביהמ"ש המחוזי יכול להכשיר האזנה כזו.

3. אתיקה של חוקרים

לחוקר אין משהו אישי, העבודה שלו זה חיפוש ראיות. לא מעניין אותו אם אדם יצא אשם או לא. לעיתים, האגו נכנס לתוך העבודה. וכשזה קורה, החוקר ימצא בכוונה שאותו אדם עשה את זה. זה הרסני לחברה, יכול להיות שהחף מפשע יצא נאשם שלא עוול בכפו. הנזק הוא הרבה יותר גדול, ראו מקרה עמוס ברנס. רפ"ק מרקוס היה אמון לאיתור הרצח, עמוס ברנס שיחזר את הרצח לאחר שהגרסה שלו סתרה את המציאות. בסופו של יום הורשע ברצח והגיש עירור. העירור נדחה והוא נידון למאסר. לאחר פרישתו הוא הלך לבקר את עמוס ברנס ואמר לו שהוא חושב שהוא טעה. הוא הגיש בקשה למשפט חוזר, המדינה קיבלה את הבקשה. המדינה לא רצתה את זה והעדיפה לחזור בה מכתב האישום. יכול להיות שהוא עשה את זה, היא ביטלה את כתב האישום. שברנס השתחרר הוא הגיש בקשה לפיצויים בגין מאסר שווא. חיים כהן שלח בקשה, הוא קיבל 5 מיליון. השאיר לעצמו 100 אלף וחילק את השאר לקרובים שלו שהאמינו בו.

4. גופי חקירה אחרים

ישנם גופי חקירה אחרים, כמו מס הכנסה, הוצל"פ, חוק ניירות ערך, מצ"ח וכו'. בעבר המשטרה חקרה את כל הדברים האלה. מפאת העובדה שאין להם את המשאבים לעשות את זה, שר הביטחון האציל את הסמכות של המשטרה ונתן אופציות לארגונים האלו לחקור בעצמם. מבחינה חוקית אותם כללים שחלים על שוטרים חלים עליהם.

5. החקירה הפלילית

מדובר על שלושה סוגים של חקירות: חקירה ברורה, חקירה אינדוקטיבית, חקירה דדוקטיבית. א'. **חקירה ברורה** - החקירה הכי נפוצה. בו יש חשוד ברור, אי מתלונן על ב'. או כאשר המשטרה תפסה מישהו על חם. ב'. **חקירה אינדוקטיבית** - אין חשוד מסויים שיודעים עליו, אלא יש מידע מודיעיני. יש תצפיות, מעקבים על אותו בן אדם.

ג'. **חקירה דדוקטיבית** - למשטרה אין שום מידע, היא מנסה לעשות דייג. מתחילה לפטרל במקומות מסוימים.

כמו כן, חשוב שהחוקר ייקח בחשבון שיש ראיות שהן קבילות ויש ראיות שהן לא קבילות. הפוליגרף לא בהכרח קביל. בהליך אזרחי הוא קביל, אם שני צדדים לחוים החליטו שפוליגרף קביל, מכוח חוק דיספוזיטיבי אין בעיה. בהליך פלילי חייב מעבר לספק סביר והוכח כי יש אנשים המסוגלים להתל בפוליגרף ולכן לא ניתן להטיל אשם מכוח פוליגרף. הוא יכול להיות קביל מכוח החקירה המשטרתית, בחקירה משטרתית שחשוד מסרב לפוליגרף כנראה שיש דברים בגו. מוגש לשופט דוח סודי מטעם המשטרה והסנגורים לא יודעים. אחת הסיבות לבקשת הארכת מעצר זה סירוב לפוליגרף. יש לקחת בחשבון את עניין ההתיישנות, חבל לבזבז משאבים של חקירה, של כסף על תיק שממילא יתיישן. עבירות מסוג עוון מתיישנות אחרי שנה, פשע כעקרון עשר שנים אך יש חריגים (החוק לעשיית צדק עם נאצים ועוזריהם, תקיפה מינית במשפחה וכו')

מהן עקרונות החקירה?

1. **עיקרון החוקיות**
לשוטר אסור לעבור על החוק כדי להשיג ראיות. למשל, סעיף 277 לחוק העונשין קובע שאסור להכות חשודים. מי שמכה חשוד - 3 שנות מאסר.
2. **הסכמה ציבורית**
ככל שתהיה הסכמה ציבורית רחבה יותר לעניין חקירה רחבה יותר, כך הציבור יותר יקבל את ממצאי החקירה. לצורך העניין, בעניין זדורוב אין הסכמה רחבה של הציבור לממצאי החקירה.
3. **פיקוח**
מישהו צריך לפקח על המשטרה, וזה ביהמ"ש.
4. **עצמאות**
מאידך, המשטרה חייבת לפעול באופן עצמאי. לא יכול להיות שהיא תיכנע לשיקולים פוליטיים כאלה ואחרים.

רישום

כל דבר שנאמר בעדות בחקירה חייב להירשם. לביהמ"ש לא מגישים תמלילים אלא דפים כך שהכל נרשם. על כל דף שנרשם, העד/הנחקר קורא וחותם. גם סירוב חתימה של הנחקר/עד על הדף לא מעידה על קבילות.

תרגילי חקירה

יש דברים שחוקרים עושים שהם בסדר ויש דברים שהם לא בסדר. הכלל המנחה הוא סעיף 12א לפקודת הראיות - היא חייבת להינתן חופשית ומרצון.

12. (א) עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה היתה חפשית ומרצון.

דוגמאות-

מכור לסמים - התניה של שוטר במתן הסמים לנחקר כשהוא בקריזו זו לא ראייה קבילה.

רציפות חקירה - חקירה של 15 שעות. קביל או לא? אם מדובר באותו חוקר, זה קביל. אם הם התחלפו וכל פעם הגיע חוקר טרי, זה לא קביל.

זיוף - 2 חברים בחקירה בנפרד. חוקר שאומר לאחד הנחקרים שהנחקר השני הלשין עליו ומראה לו עיתון מזויף עם ההודאה של הנחקר. קביל או לא קביל? קביל. זיוף מסמך הוא פסיקה לא אחידה. חלק אומרים כי זה קביל וחלק לא. יחד עם זאת, כשהמסמך הוא פרוטוקול של ביהמ"ש מזויף זה לא קביל.

התחזות - התחזות לאחר. יש זכות היועצות בעו"ד. שוטר שמתחזה לעו"ד כחלק מזכות היועצות, לא קביל.

10/1/17

בית המשפט

אין מחלוקת שיש הבדל בין שופטים. אנחנו הסנגורים יכולים לדעת שאם התיק מתנהל אצל שופט X אנחנו יוצאים איך הוא יסתיים. כשמדובר באשמה, אם הנאשם לא מודה, השופטים יודעים היטב את החוק ואת הראיות, עד שלב קביעת האשמה הם אלופים. כשמגיעים לשלב העונש יש בעיה: שופטים לא יודעים, או לפחות כך הייתה התחושה שכל אחד מעניש בדרכו שלו. התוצאה הייתה שהיו פערים מאוד גדולים בענישה, אנשים קראו להפליה. זאת הסיבה שנחקק סעי' 40, ב2.1.12, הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה. על פי תיקון זה יש הנחיה שפחות או יותר קיום יש איזושהי מסגרת שאי אפשר לסטות ממנה. המטרה היא לנסות ולצמצם פערי ענישה.

במסגרת שיקולי ענישה, ביהמ"ש לוקח בחשבון מספר קריטריונים מצטברים:

1. החוק - הקריטריון העיקרי

החוק נותן לנו מסגרת מקסימלית לענישה. נניח ויש על גניבה 3 שנות מאסר, גם אם שופט רוצה לתת 3.5 הוא לא יכול. למרות שמדובר במסגרת, המסגרת היא מאוד רחבה – איך השופט יבחר בין חודש ענישה לשנתיים ועשרה חודשים?

2. עבר פלילי

הגיוקר בטיעונים לעונש. עד לשלב הכרעת הדין, טיעונים לעונש, השופט לא יודע אם לבן אדם יש עבר פלילי, כדי שדעתו של השופט לא תינעל.

ברגע שיודעים שצריך להעניש, חייבים לדעת את העבר הפלילי. ביהמ"ש שואל את הצדדים לאחר שנקבעת האשמה האם יש עבר פלילי.

אדם שהוא חסר עבר פלילי, ניתן לטעון שמדובר במעידתו הראשונה, מרד נעורים - כשמדובר במעידה ראשונה, ביהמ"ש נוטה לתת הזדמנות נוספת.

לא כמוהו, הוא אדם בעל עבר פלילי שכבר אי אפשר כבר לטעון את כל הטענות הנ"ל, הוא שור מועד, ולכן, ביהמ"ש לא יטה ללכת לקראתו.

3. גיל

כשמדובר בקטינים מחד, 12-18, קטין מצטייר כאדם שהוא "חומר ביד היוצר" - נתון לשינוי חברתי, סביבתי, שינויים הורמונליים, ולכן, בד"כ ביהמ"ש לא יכניס קטין למעצר, יקרה באופן חריג. ישנו ביהמ"ש 1 לנוער. מקסימום 21 מיטות בבית סוהר.

יש לזכור שקטינות איננה חסינות.

מאידך גיסא, כשמדובר בקשישים גם אותם ביהמ"ש נוטה שלא להעניש ביתר חומרה כי צריך לטפל בהם בתוך בית הסוהר.

האוכלוסייה שנמצאת בסכנה הכי גדולה לקבלת עונש חמור וארוך יותר היא אוכלוסיית הצעירים, פחות או יותר 25. בד"כ האנשים הצעירים מאיימים על המערכת, אין להם מה להפסיד, הם רוצים כסף.

4. מין

לומברוזו אמר שבסטטיסטיקה הגברים יותר נאשמים. אבל אם יש אישה שהיא כבר עבריינית, היא יותר גרועה מגבר.

בספרות, הדעות הן חלקות. יש הרבה מחקרים שאומרים שגברים נענשים ביתר חומרה מנשים. ניתן לראות פערים בחוק: סעיף 303 לחוק העונשין עניינו המתת תינוק. בחוק כתוב "הממיתה את תינוקה" קודם כל היא לא רוצחת, היא ממיתה. הסעיף הזה מתייחס לדיכאון אחרי הלידה. אם היה מדובר בגבר שממית את תינוקו, הוא רצח אותו.

הרבה מחקרים מוכיחים שגם גברים סובלים מדיכאון אחרי לידה.

מגמה זו באה לידי ביטוי גם בהתייחסות ביהמ"ש, ישנו צו הגנה במסגרת אלימות במשפחה, כאשר כל צד שנפגע יכול להגיע לביהמ"ש ולבקש צו הרחקה מהצד השני. במידה וביהמ"ש נענה לבקשה הוא מרחיק את השני עד 7 ימים ואז הוא חייב לקיים דיון במעמד שני הצדדים. הסטטיסטיקה מראה שמרבית מן הנשים מקבלות צו הרחקה של הבעל במעמד צד אחד. כל המקרים שבהם גברים הגיעו להוציא מו הגנה מהאישה, בד"כ ביהמ"ש דורש לראות את האישה כדי להבין את הסיפור.

אישה מצטיירת כרכה יותר, סוג של תפיסה שוביניסטית של ביהמ"ש שקיימת אפילו היום. מאידך, מחקרים אחרים מראים את ההפך, אותם מחקרים טוענים שביהמ"ש כאשר מעניש את האישה הוא לא מעניש אותה רק על העבירה שביצעה, אלא, גם בגלל העובדה שהיא סטתה מהתפקיד המגדרי שלה: אישה צריכה להיות רכה, נשית, אימהית. אישה שמבצעת עבירות יוצרת דיסוננס בין התפיסה המגדרית לבין המעשים שלה.

באחוזים ניתן לראות שמרבית המחקרים מראים שהגברים מקבלים עונשים קשים יותר.

5. מעמד כלכלי

מחקרים מוכיחים כי עניים נענשים יותר, את הסיבות הם תולים בכך שלעניים יש פחות יכולת כלכלית לשגור לעצמם ייצוד משפטי נאות. לרוב העניים יכולים להסתפק רק בסנגוריה הציבורית. ההתייחסות לתיק היא שונה מאשר אם היא פרטית או ציבורית. כשעו"ד מקבל את התיק כתיק פרטי הוא ישקיע בו בצורה אחרת.

6. מוצא אתני

בארה"ב ואנגליה נאשמים שחורים נענשים באופן מובהק יתר בחומר ביחס לנאשמים לבנים.

בשנת 76 ביהמ"ש העליון של ארה"ב, בפס"ד ג'ורג'יה ביטל את עונש המוות. שלושה שחורים ששניים מהם נענשו בגיל אונס של אישה לבנה, ביהמ"ש טען שעונש המוות הוא שרירותי ומוטל ברמת הסתברות הרבה יותר גבוהה על שחורים מאשר על לבנים במיוחד כשהקורבן הוא לבן. המחלוקת לגבי ישראל היא לגבי ערבים ויהודים. במחלוקת הזאת מצד אחד יש כאלה שטוענים שערבים נענשים ביתר חומרה מאשר יהודים. מנגד, יש אשר טוענים שדווקא יהודים נענשים ביתר חומרה. אין עמדה חד משמעית מי נענש יותר.

7. מוצא עדתי

אשכנזים נענשים פחות בחומרה.

8. דת

האם העובדה שאדם חילוני או דתי משפיעה על הענישה? הדת לא מרשימה את השופטים בביהמ"ש. זה לא ישפיע לטוב ולא ישפיע לרע.

בית סוהר (5)

אחד העונשים הכי לא הגיוניים ופאראדוקסליים שיכולים להיות. כולם משוכנעים שזה העונש המתאים הראוי ביותר מבלי שהיינו שם יום אחד בחיינו. הפרדוקס הנוסף, ככל שעונש הוא יותר ישן אנחנו יותר מאמינים בו. למשל: עונש קנס, קיים עוד מתקופת התורה. ואכן, עונש הקנס הוא אחד העונשים הנפוצים ביותר בענישה. מאסר קיים בערך 200 שנה, יש סממנים בעבר למאסר כמו יוסף במצריים. אבל המטרה של אותם מעצרים לא היה לצורך מאסר אלא לצורך הרחקת אדם מהחברה למטרה מסוימת כמו שינוי מחשבה, תשלום כופר וכו'. למרות שהעונש הזה הוא הכי חדש שיש, הוא הכי נפוץ שיש בכל ספר החוקים. הפרדוקס השלישי, עונש מאסר מוטל בכל העבירות גם אם יש להם או אין להם קשר לעבירה. למשל גניבה = מאסר, שוד = מאסר, איומים = מאסר. אין קשר בין העבירה לעונש. מבחינה היסטורית אנחנו רואים את ההתפתחות של בית הסוהר בשתי ארצות: התחיל בבריטניה פיתחו את בית הסוהר המודרני פנאורטיקון. בית הסוהר הזה הוא מבנה מעגלי, כאשר במרכזו יש שומר, השומר רואה 360 מעלות, הוא יכול לראות את כל האסירים, בעוד שהאסירים לא יכולים לדעת מתי הוא מסתכל עליהם. כתוצאה מכך, יש שינוי התנהגותי. כל מקומות העבודה בנויים על הפנאורטיקון, כל הזמן בבקרה. השינוי לא בזה שאתה נצפה, אלא בזה שאתה לא יודע מתי אתה נצפה ולכן אתה בבקרה כל הזמן. הפנאורטיקון מעולם לא נפתח, הוא נבנה אך לא הופעל. הוא מוזיאון בבריטניה. בארה"ב נפתחו שני בתי כלא: אחד בפנסילבניה ובאובורן. בפנסילבניה נקטו בשיטה שנקראת 'שיטת ההפרדה', על פי השיטה הזאת לכל אסיר היה חדר משלו, מרפסת משלו. אסור היה לו לדבר במשך כל המאסר מאסירים אחרים, הוא לא מקבל ביקורים ולא יוצא לחופשות. כעבור זמן לא רב, אנשים איבדו את דעתם. באובורן התפתחה שיטה אחרת שנקראת 'השיטה השקטה', על פי שיטה זו אסירים היו יחד בתא אך אסור היה עליהם לדבר אחד עם השני ולהסתכל בעיניים אחד של השני, כדי שלא יוכלו לארגן מרד אסירים. כשאסירים מארגנים מרד העניינים יוצאים מכלל שליטה. אם אסירים דברו אחד עם השני אז הם זכו לעונשי גוף קשים: עינויים וכו'. כתוצאה מכך נוצרה לנו סוג של "מלחמה" בין השיטות. אלא שצודדו בשיטת ההפרדה, טענו שהשיטה

השקטה היא לא טובה כי היא מעודדת מרד אסירים. מנגד, אלא שצידדו בשיטה השקטה טענו ששיטת ההפרדה פוגעת בנפש. בסופו של יום, מי שניצח במלחמה הזאת זאת השיטה השקטה של אוברון, ולא בגלל החשש מזכויות אדם אלא כי זה יותר זול כששמים מספר אסירים יחד. מסתבר שהשיקול הכלכלי בענישה גובר על כל שיקול אחר.

בית הסוהר המודרני:

תופעת 'המתת האני': כשנכנסים לבית סוהר, מדובר ב"אסיר 2578" והוא הופך להיות מזוהה עם המספר הזה עד סוף המאסר. אין "אני", כולם מדברים, מתנהגים ונראים אותו הדבר במטרה לדכא את "האני העצמי". זה קורה בכל כניסה למוסד כוללני.

17/1/17

המתת "האני"

מוסד כוללני:

גופן פיתח את המושג 'מוסד כוללני' בשנת 1961 מה שהוא התכוון זה לבית סוהר לחולי נפש. זה האב טיפוס. יחד עם זאת, יש מוסדות שהם קצת פחות כוללניים כמו בית סוהר. למשל: בית חולים רגיל, פנימייה, הוסטל, בית אבות, בית ספר, צבא. מה שמאפיין את המוסד הכוללני זה הבחנה מאוד ברורה בין שניים: סגל מצד אחד וחוסים מצד אחר - לסגל יש תלבושת אחת ולחוסים תלבושת אחרת. את המוסד הכוללני מקיפות חומות, הוא סגור כולו, יש שומר בכניסה, אי אפשר להיכנס ולצאת. בין הסגל לבין החוסים יש יחסי מנהל מנוהל. במילים אחרות, גם החוסה, האסיר הוותיק ביותר תמיד יהיה מנוהל. לעומת זאת הסגל הטרי ביותר, שאתמול קיבל מדים יהיה מנהל. המחיצה הזאת בין הסגל לחוסים היא בלתי עבירה = סגל לא יהיה חוסה וחוסה לא יהיה סגל. ישנם מקרים קיצוניים שבו סוהר מבצע עבירה פלילית ומקבל עונש מאסר. מדובר במקרים מאוד חריגים, וגם אם הוא מקבל מאסר הוא לעולם לא יהיה עם יתר האסירים. חוסה לעולם לא יהיה סגל - אחד הקריטריונים בישראל להיות סגל בבית סוהר זה היעדר עבר פלילי. בכניסה למוסד הכוללני לוקחים ממך את הזהות האישית, אתה מופשט, מקבל מספר והופך להיות כמו כולם, כל הייחודיות שלך נעלמת. כשנכנסים לכלא במוסד הכוללני, אחד הדברים שנלקחים מהאדם זה העצמאות. לכל דבר צריך לקבל אישור. התוצאה היא שככל שהשנים עוברות מאבדים יותר ויותר את העצמאות, עד כדי כך שאחר כך קשה מאוד לנהל חיים רגילים. **עוברים תהליך שנקרא אינפנטיליזציה** = הופכים לילד, מבקשים אישור מאמא לכל דבר. האפקט הכי טוב של בית הסוהר זה שלושה חודשים, מאסר הלם. אחרי שחרור של שלושה חודשים, אתה יוצא ואתה מבין שאתה לא רוצה לחזור לשם. אחרי 20 שנים בכלא, אדם מפתח תלות למקום הזה. אם תיתן לו עוד 10 שנים זה לא ישנה לו, הוא כבר רגיל לכלא ויעדיף להישאר שם. לכן, לא פעם קורה שלאחר מאסר ממושך אסיר מבצע איזושהי "תקלה" בין אם במודע ובין אם לא במודע כדי להישאר שם. במוסד הכוללני **מאוד תלוי איך החברה מתייחסת לחוסה**. לצורך העניין גם צבא זה מוסד כוללני, במיוחד

בבסיסים סגורים. למרות ההשפעה השלילית של מוסד כוללני (הטירונות) החברה מעריכה את החיילים, יש מטרה מסוימת שמטשטשת את האפקטים השלילים של המוסד הכוללני. למרות ההשפעות השליליות, החייל גאה במה שהוא עושה. לא כמוהו, אדם ששוהה בבית סוהר - הוא מתבייש בזהות הזאת, והחברה דוחה אותו. אותו אסיר גם אם הוא מסיים לרצות את העונש שלו, זה אף פעם לא נגמר, האירוע הזה ילווה אותו לכל חייו - קורות חיים, הצגה עצמית. "טייס אוטומטי" - ברגע שאדם מציג את עצמו ומספר שהיה בבית הסוהר לתקופה מסוימת ישר פוסלים אותו, מבלי להבין מדוע הוא ישב בכאלה. מראה על חברה שיפוטית.

להפנמת נורמות יש שתי גישות:

1. קו ישר - לינארי: ככל שאני שוהה יותר זמן בכלא, כך אני יותר מפנים את הנורמות בכלא.
2. עקומה: בהתחלה כשאתה נכנס לכלא אתה יחסית נורמטיבי, ככל שאתה מתקדם במאסר ומגיע לאמצע המאסר, אתה בשיא הנורמות של הכלא, וכשאתה מתקדם לשחרור כך אתה חוזר להיות אדם נורמטיבי.

כאבי מאסר

מי שתבע את המונח הזה הוא חוקר בשם סייקס בשנת 58. כוונתו הייתה כאבים נפשיים שאסיר חווה. סייקס למעשה דיבר על חמישה כאבים:

1. **שלילת חירות** - הכאב המרכזי שממנו נובעים כל הכאבים האחרים. אנחנו יוצרים חופשיים במהותנו, נולדנו כאלה, אנחנו לא בנויים מנטלית להיות מאחורי סורג ובריח. "יש ציפורים שלא נולדו לחיות כלוב כי הנוצות שלהן ססגוניות בלבד" - לא נועדו לחיות בכלוב. כל ציפור שהייתה חופשיה ולא הייתה בשבי, אם נכניס אותה לכלוב היא תמות.
  2. **שלילת מצרכים ושירותים** - אנחנו כאנשים חופשיים יכולים לבחור לרדת לקפיטריה ולקנות קפה, גלידה מה שרק נרצה. אף אחד לא מונע מאתנו לעשות את זה. בכלא, אי אפשר לעשות את זה. אתה לא יכול להגיד בבוקר שבא לך המבורגר.
  3. **שלילת יחסי מין הטרסקסואלים** - כשבית המספר גוזר עלייך מאסר, הוא לא גוזר עלייך לא לקיים יחסי מין, אך זה פועל יוצא מהמאסר. מרביתם של האסירים הם היו הטרסקסואלים. השלילה של יחסי המין לתקופה ממושכת הרבה פעמים מעוררת יצרים הומוסקסואלים. הזכות להורות היא זכות על חוקתית, הדרך היחידה לעשות את זה, זה דרך הפריה. ההתעוררות של יחסים הומוסקסואלים מעוררת תחושת אשם ובלבול לגבי הזהות המינית.
  4. **שלילת אוטונומיה** - כאנשים חופשיים יכולים לבחור איפה לבלות, עם מי להיות, מתי לאכול, עם מי לישון וכו'. בכלא שום דבר לא נבחר: לא האסירים שאיתך בתא, זמני אכילה, שינה, מקלחת וכו'. בית הסוהר קובע הכל.
  5. **שלילת בטחון** - בכלא אין בטחון. כל הזמן מפחדים מאונס, תקיפות, שוד. סייקס דיבר על הכאבים האלה לפני 69 שנה ונראה שזה עדיין רלוונטי היום. כמו שאומרים המשפטנים - אם כי עם השינויים המחייבים. לפני 60 שנה היו שתי התפתחויות שנועדו להכלל במידה מסוימת על אותם כאבי מאסר:
1. **הקנטינה**: נותן מענה לכאב המאסר השני. שק"ם שנוצר בתוך הכלא. אסירים רשאים לקנות שם כל חודש אבל בהגבלת מחיר כדי לא ליצור הבחנה בין עניים לעשירים - כדי שכולם יהיו שווים.

הסכום המקסימלי הוא 1,500 שקל. מי שאין לו כסף ולא מפקידים לו כסף לקנטינה, יכול לעבוד בתוך הכלא ולהרוויח 12 שקל ליום.

2. **התייחדות**: נועד להקל על כאב המאסר השלישי. למעשה כל אסיר שהוא נשוי ואו אסיר שיש לו בת זוג שמבקרת אותו לפחות שנתיים בכלא, וכן, אחד שלא יוצא לחופשות זכאי להתייחדות. חדרי התייחדות שרשאים להיות שם בין 4 ל-6 שנים. ביהמ"ש העליון קבע שהזכות להתייחדות הוא כמו הזכות למזון לשתיה. אם אין אישה או בת זוג, יש הפליה בין אסירים שנמצאים בזוגיות לבין אלה שלא. ולכן עלו כל מיני בג"צים שונים שנשללו: ביקשו בובת מין בכלא, נערת ליווי, פורנו והתייחדות לצורך אוננות. חוקר בשם פריסי נתן כאבי מאסר נוספים:

1. **יציבות** - יש איזושהי יציבות בחיים, אנחנו לא יכולים לדעת מה יקרה לנו. אבל אנחנו יכולים לסדר לנו את החמש שנים הקרובות. בבית סוהר אין שום דבר כזה, אתה יודע מתי אתנה נכנס ואתה לא יודע מתי אתה יוצא. כדי לשרוד בכלא חייבים לבצע עבירות, ואם תיתפס כנראה שיוסיפו לך עוד בעונש - אין דבר כזה יציבות.
2. **שעמום** - סדר היום של האסירים: 6 בבוקר ספירות (חצי שעה שעה) ארוחת בוקר (חצי שעה), טלוויזיה (ערך 2 ו-10) בהייה גמורה (הרוב נרקומנים), בשעה 12 ארוחת צהריים, בהייה נוספת בטלוויזיה עד הערב. אחרי ארוחת הערב ספירות ובהייה אחרונה בטלוויזיה. מידי פעם הם מקיימים יחסים מין, משתמשים בסמים. אז כשהחיים הם כאלה, אין משמעות לשבתות וחגים כי הכל נראה אותו הדבר. מעט מאוד עובדים. 80% מכורים לסמים קשים שלא מאפשרים להם לעבוד.
3. **חוסר וודאות לגבי העתיד** - הם לא יודעים מה יקרה כשהם יצאו החוצה: האם האישה תחכה להם? האם הילדים שלהם יקבלו אותם? האם הם ימצאו עבודה? יוכלו לחזור למוטב.
4. **פחד מאונס**

חוקר נוסף בשם טוך דיבר על כאבי מאסר נוספים:

1. **פריטיות** - אין דבר שהוא שלך, הכל ציבורים, תאי השירותים שקופים.
2. **היררכיה** - כאמור, האסירים הם למטה. מי שמנהל אותם האם האסירים. כפועל יוצא מכך, הם יוצרים שנהא כלפי סגל בית הסוהר וכלפי החברה. זאת הסיבה, שאם יזדמן להם לפגוע בסוהר הם יעשו את זה. סוהרים בישראל, לעולם לא מגיעים עם סמלי סטטוס שיכולים להסגיר סמלים על האישיות שלהם: טבעת נישואים, ת"ז.
3. **בידוד** - הם לא מרגישים שהם מופרדים, הם מרגישים שהם חנוקים, קופים בכלובים - יש כל יום סטודנטים שמגיעים לסוירים בכלא.
4. **העדר תמיכה** - כולם זקוקים לתמיכה, אפילו כשאנחנו אנשים חופשיים, אז קל וחומר מי שנמצא בתוך מוסד כוללני. עממה, האסיר לא יכול לבקש תמיכה מאסירים אחרים כי אם הוא יבקש תמיכה זה יראה את החולשה שלו, אם הוא יהיה חלש - הוא יהיה קורבן. הוא לא יכול לבקש תמיכה גם מהסגל, אם הוא יבקש מהם תמיכה זה יכול להצביע על הלשנה או שיתוף פעולה.

יש שני כאבי מאסר נוספים שהספרות לא מתייחסת אליהם:

1. **חזקת החפות** - כשאדם סובר סובייקטיבית שהוא חף מפשע, וזה לא משנה אם הוא עשה את זה או לא, אלא, באמת מאמין שהוא חף מפשע - הוא חווה את המאסר בצורה הרבה יותר קשה. כל יום בשבילו הוא כמו הנצח. בחזקה זו הנאשם משוכנע שזה לא מגיע לו.
2. **ריחוק מילדים** - נפוץ אצל נשים בד"כ. את האישה זה שובר, הגבר מסתגל. מצד שני, אם יש משהו שנותן לה תקווה זה הילדים, הציפייה לראות אותם. בד"כ כשגבר נכנס למאסר, האישה מחכה. כשאישה נכנסת למאסר, הגבר לא מחכה.

קוד אסירים

בכלא יש חוק אחד שקיים ששולט - חוק הגיונגל - החזק שורד. יש 11 דיברות בכלא של "לא תעשה". דוגמאות ל"תעשה": שלם את חובך, היה נאמן לאסירים אחרים. דוגמא ל"לא תעשה": אל תלשין, אל תתקוטט, אך עם קטטה נכפתה עלייך - אל תיסוג ממנה, אל תתערב בעניינים שלא שייכים לך.

אף אסיר שנכנס לא מכיר את הקוד הזה, אך מהר מאוד הם לומדים את זה בעל פה. מאסיר חדש שנכנס כל הזמן הוא עובר ניסיונות, בוחנים את החכמה שלו, האומץ שלו, הגבולות שלו, תמיד ינסו לשחד אסיר, לתת לו מתנה קטנה כמו סיגריה: אם תיקח אותם, אתה תיכנס לחובות שלא תדע איך לצאת מהם. ההמלצה לאסיר זה לעולם לא לקחת מתנות, לכל דבר יהיה מחיר ומחיר לא פרופורציונלי בין המתנה לבין הבקשה לאחר מכן.

על פי קוד האסירים, אסור לעולם לשבת על מיטה של אסיר אחר. אם יש משהו שנשאר שלנו פרטי בתוך הכלא זה המיטה, ולכן, אסור לשבת עליה.

אסור לתת הערות על תמונות של בני משפחה "אישה יפה" וכו'.

לעולם לא מעליבים אסיר אחד, בכלא העלבה לא נשכחת, היא נשמרת הרבה זמן ומתישהו תגיע הנקמה. לעולם אסור לצחוק על אסיר שהוא לא מלומד מספיק, שהוא לא נראה טוב, או שבני המשפחה שלו לא באים לבקר אותו - כל דבר כזה זה גזר דין מוות.

על פי הקוד של האסירים **אחד הדברים שהכי נפוצים זה אלימות**. מכל דבר הם יודעים לאלתר סכינים. הסיבה לכך: חום אימים, מסריח, מוזיקה רועשת, הכל חנוק, רעש איום של כריזה, דלתות פלדה כבדות שעושות רעש חזק של טריקות. מספיקה מילה אחת לא במקום והכל מתלקח.

אחד מהדברים שהאסיר נלחם עליהם זה **שפיות**. אף אחד לא יכול להחזיר את החודשים והשנים שהעברת מאחורי החומות והסורגים, אין לזה מחיר.

24/01/17

יש לזכור שמי שבפועל שולט בבית הסוהר זה האסירים. נכון שפורמלית החלטות החשובות ביותר בחיי של האסיר שולט הסגל, כגון יציאות לחופשות, ביקורים, התיחדויות, ועד שלישי. אולם את חיי היומ-יום, שליטה על מוצרים, חוזה על אסיר וכו' בשליטת האסירים. בסופו של יום, עבודתו של השב"ס מסתכם בהעברת המשמרת בשלום. זאת הסיבה שהם לא באים עם שום דבר שמסגיר את החיים הפרטיים שלהם.

כאמור, הכלא מלא בסמים. יש אלף טכניקות של איך להכניס סמים לכלא. בעבר היו חוזרים מחופשה מלאים בסמים, בולעים שקיות סמים, מגיעים לבית הסוהר ומקיאים.

מי שהיה עושה בידוקים פנימיים וזה היה חוקי היה רמי ניצן. הוא היה עושה פעולות חוקן לכאלה שחשש שהכניסו סמים. הרצל אביטן סירב לבדיקה ולאחר מכן הרצל רצח את רמי ניצן. לאחר מכן, נקבע שאסור לבצע חוקן ואסור לבצע בדיקה רקטלית. אם יש חדש שמישהו בלע סמים, מפשיטים אותו ומכניסים לחדר עם סיר עד שהוא מוציא.

האם השב"ס מתנגד לקיומים של הסמים או לא? תלוי את מי שואלים. השב"ס יגיד שהוא נגד הסמים ואף הקים יחידה מיוחדת, יחידת 'דרור'

האסירים יגידו משהו אחר לגמרי. מבחינתם לא רק שהשב"ס לא מנסה למנוע את הסמים הוא אפילו בצורה מסויימת מעודד.

כדרך קבע אסירים מנסים כל הזמן להסוות את הסמים כאשר אחת מהדרכים האלה זה פיתוח שפה ייחודית שרק הם מבינים. הם יכולים להגיד משפט שלם בקודים. יש יחידות מודיעין שתפקידן לנסות להבין מה האסירים אומרים.

'ירוק' ו'חום' זה המצאה של אסירים. בהתחלה זה היה 'לבן' ואז זה נחשף, ואז קראו לסמים 'גליקשטיין' שזה למעשה אשכנזי וזה לבן. יש להם מילים תמימות, ואסירים שומרים בסוד את השפה. זאת שפה שרק הם מבינים. הדבר שהכי נסחר בכלא זה סמים. השאלה למה דווקא סמים ולא משהו אחר.

יש לכך שלוש סיבות:

- א'. הרווח מהסמים הוא הגדול ביותר - הסמים אסורים על פי חוק, אם יתפסו מישהו הוא ישלם יותר.
- ב'. חלק מהאסירים הם נרקומנים 70%-80% מכורים לסמים.
- ג'. גם אלה שלא השתמשו בסמים, הרבה פעמים מוצאים את עצמם משתמשים לראשונה בסמים בכלא כדי להתמודד עם דיכאון. העניין הוא שאחרי שהשפעת הסם עוברת הדיכאון יותר גדול. כך שעכשיו יש להם 2 בעיות: מכורים לסמים ודיכאוניים.

המאסר בישראל:

בשנת 1979 קמה וועדת 'קנת' בראשותו של נשיא ביהמ"ש המחוזי בת"א. המטרה של הוועדה הזאת הייתה לבדוק את בתי הסוהר. הכלא הוא לא מוסד משקם והוא לא מתיימר להיות כזה כי לא ניתן לשקם בתנאי מאסר. יחד עם זאת המטרה של בית הסוהר צריכה להיות שיקומית ולא חינוכית. החל מאז, בבית הסוהר יש דגש על חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי.

ניתן ללמוד תעודות מקצוע, השב"ס יממן. תואר ראשון, תואר שני וכו'. יש דגש חזק על חינוך, יחד עם זאת צריך לזכור כי בפועל התפקיד העיקרי של בית הסוהר מתבטא בהרחקת האסיר מהחברה, בהגבלת חירותו והענשתו. זאת הסיבה לשמה הוא נכנס לבית הסוהר. מסיבה זו, מספר האנשים שנמצאים בבית הסוהר הם למעלה מפי שניים מאנשי החינוך.

יש שתי בעיות שבתנאי הסוהר בישראל מתמודדים איתן:

1. בעיית הסמים

2. בעיית הצפיפות :

ע"פ תקנות האו"ם לכלל אסיר צריך להיות מרחב מחיה של 8 מ"ר . בפועל לכלל אסיר יש 2.6 מ"ר. זה פחות משליש. הקשר בין אלימות לצפיפות הוא לא רק מובהק, לדעת המרצה זהו קשר סיבתי. הצפיפות גורמת לאלימות. הייתה תכנית להקים בתי סוהר נוספים אך זה נדחה בשל חוסר משאבים כלכליים.

העסקת אסירים

שב"ס מעסיק קרוב למעלה מ-2,000 אסירים ושולח אותם לעבוד במפעל כ-8 שעות. זה הישג מצויין. מתישהו הוא יצטרך החוצה ואין לו כישורי עבודה. מסתבר שמי שעובד בכלל מראה שיעורי מועדות 'רצידיביזיה'. במילים אחרות, מי שעובד הסיכוי שיחזור למועדות הוא 24%. לעומת זאת מי שלא עובד, הסיכוי לחזור הוא 42%. ניתן לטעון כי לכאורה עבודה מצמצמת את הסיכוי לחזור לעבודה. אך בד"כ מי שיצא לעבודה הוא לא נרקומן.

נשים בבית הסוהר

עד המאה ה-19 לא היו נשים בבית סוהר. הייתה הנחה שאישה לא יכולה להיות עבריינית. החל מהמאה ה-19 החלו להכניס נשים לבית סוהר, אך לא לבית סוהר ייחודי אלא לבית סוהר מעורב. כתוצאה ממקרי אונס שמו אותן באגף נפרד אולם זה לא מנע את האונס כי מי שאנס אותן זה הסגל. לאחר המקרים האלו עושה להן בית סוהר נפרד.

הכלא של הנשים שונה משל הגברים בכמה אופנים :

1. הפרדה אתנית

בכלא של הגברים יש ממש קבוצות של שחורים, לבנים, מקסיקנים היספניים ואין את זה בכלא של הנשים. הן יותר מתערבבות. כנראה שההסבר נעוץ בהבדל שבכלל בין נשים לגברים. גברים בד"כ נוטים לבסס את מעמדם על בסיס ההיררכיה והישגיות. לעומת זאת, נשים נוטות לקיים את חייהן עם שיתוף פעולה וקהילתיות.

2. אלימות

בכלא הגברי אלימות זה דבר שהוא יומיומי. אצל נשים בד"כ אין אלימות ואם יש זו אלימות מאוד מתונה : נשיכות, משיכת שיערות וכו'.

3. שיתוף פעולה עם הסגל

האסירים הגברים לא משתפים פעולה, לא מדברים עם הסגל. זה יכול להעמיד אותם בסכנת הלשנה. נשים הרבה יותר מעורבות עם חיי הסגל.

4. מעורבות

בעוד שהאסירים הגברים לא מתערבבים בחייהם אחד של השני, האסירות נוטות להתערב, מכירות את החיים הפרטיים, מדברות.

יש שתי תופעות שיש בכלא של נשים :

1. משפחה מדומה

כנראה משהו אבויציליוני חזק. בכלא הנשים הרבה פעמים אסירות "מתחתנות" אחת עם השנייה. 'החתונה' ← האסירה הנשית, העדינה משחקת את תפקיד האם. היא מתחתנת עם אסירה קשוחה, עם שיער קצוץ שזאת האב. האב והאם מאמצות 'ילדים' - אסירות צעירות יותר. וככה הן מקיימות משפחה. לפעמים יש משפחה מורחבת, הכוללת דודים ודודות, סבא וסבתא. הסגל מודע לתהליך הזה ואף מטפח אותו כי כשהמשפחה מפקחת זה מייתר את הצורך לפקח. מתי הבינו שזאת בעיה? כשהאסירה עמדה לקראת שחרור היא לא רצתה להשתחרר כדי לא לנטוש את הילדות שלה. מה שקבע אם אסירה תקיים משפחה או לא זה מה שהיא חוותה לפני המאסר. 90%-95% חווה פגיעה מינית, יש קשר הדוק בין פגיעה מינית לסטייה. מי שחוותה פגיעה מינית מחפשת חוויה מתקנת ואם היא מרצה מאסר ארוך אז הסיכוי שלה להיכנס למשפחה הוא גבוהה. לעומתה, אם יש אסירה שמרצה מאסר קצר ויש לה משפחה מחוץ לכלא, הסבירות שתקיים משפחה הוא הרבה יותר נמוך. כיום, מה ששב"ס מנסים לעשות זה לטפח את הקשרים של הנשים עם המשפחה הביולוגית שלהן.

2. קשר לסבי

לצד המשפחה יש פשוט 2 אסירות אשר מקיימות יחסי מין. אבל, וזה בשונה מהגברים, אין ספק שהקשר המיני הוא יותר רגשי מפיזי. הצורך בחום, הצורך באהבה.

אמהות

כשמדובר באמהות, מדובר על 2 סיטואציות. האחת שלאישה יש ילד קטן לפני המאסר. השנייה, כשהאישה נכנסת להיריון או בהיריון במהלך המאסר.

כשלאישה יש ילד מחוץ למאסר - בישראל וגם בארה"ב מאפשרים לאישה לגדל בתוך בית הסוהר עד להגיעו לגיל שנתיים. הקשר הרגשי בין ילד לאם בשנים הראשונות הוא מאוד חזק. כשהוא יוצא משם, אם יש אבא בתמונה – סטטיסטית אין, אבל אם יש אבא בתמונה הוא עובר לחזקתו. אם אין, הוא עובר בד"כ לאמא של האסירה כי עליה היא הכי סומכת. אם אין אמא או בן משפחה אחר, אז פונים למשפחה אומנה.

הסיטואציה השנייה שהיא יוצאת לחופש וחוזרת בהיריון. בישראל אין בעיה עם זה, היא תלד בכלא את התינוק במשך שנתיים. יש מקומות אחרים בעולם שהם לא מוכנים לכך ומאיימים על האישה לבצע הפלה, שמים אותה בבידוד, מפעילים עליה לחץ פסיכולוגי אז מחדירים לה רעל לתוך האוכל כדי לגרום לה להפלה.

חלופות מאסר

בגלל כאבי המאסר, בגלל העלות הגבוהה של עלות אסיר לחודש (8,200 ₪), בגלל שיעורי המועדות הגבוהים ובגלל הצפיפות-אין מקום בכלא. כולם, ארה"ב, ישראל וכו' מנסים למצוא חלופות מאסר כדי לצמצם את מספר האסירים בכלא.

1. מאסר על תנאי-

אנשים לא יודעים מה זה מאסר על תנאי. ביהמ"ש גוזר בגין העבירה שבוצע עונש של מאסר. המאסר לא ירוצה עכשיו, אלא אם תוך פרק זמן מסוים (בישראל - עד 3 שנים) בוצעה אותה העבירה. אם במהלך התקופה האדם הפר את התנאי ואכן ביצע את אותה העבירה אז ביהמ"ש גוזר עליו גם עונש על העבירה המקורית הזאת וגם על העבירה שהוא ביצע אז. עכשיו הוא מקבל שני עונשים יחד.

הוא נוצר כדי לצמצם את אוכלוסיית בית הסוהר. אולם מה שקרה בפועל, לא רק שזה לא צמצם זה הגדיל את אוכלוסיית בית הסוהר משום שכאשר בית המשפט מטיל מאסר על תנאי מבחינתו זה הכי טוב, זה ניצחון, הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה - מצד אחד להטיל עונש מאוד גבוה, ומצד שני האדם נשאר משוחרר (מאסר על תנאי). כדי ליצור את האיזון, הוא מטיל מאסר על תנאי בכמות הרבה יותר גבוהה ממה שהוא היה מטיל אילו היה בוחר להטיל מאסר בפועל. כשאדם מפר את התנאי לבית המשפט בפעם השנייה עקרונית אין לו שיקול דעת, והוא חייב להפעיל את המאסר על תנאי. הוא גוזר את העונש על העבירה השנייה שביצע ומקבל את המאסר על תנאי של העבירה הקודמת, ואומר, מקבל עונש כפול.

למעשה, לא נעשה שום מחקר על מאסר על תנאי. המחקר היחידי אולי בעולם שהתבצע, היה בישראל בשנת 1963. פרופסור לקרימינולוגיה, פרופסור שלמה שוהם.

הוא מצא שהמאסר על תנאי קשור באופן מובהק לגיל ולעבר פלילי. במילים אחרות, הוא מצא שככל שהגיל של הנאשם הוא יותר צעיר, ככה אדם פחות מורתע ממאסר על תנאי, הוא ייטה להפר את התנאי. ועבר הפלילי - ככל שהעבר הפלילי יותר עשיר, כך אנשים יותר נוטים להפר את התנאי. הם לא מורתעים ממנו.

2. מאסר סירוגי - לא קיים בישראל.

פירושו, אדם מקבל עונש מאסר בפועל, אולם הוא לא מבצע אותו ברציפות אלא "בטלאים", בחלקים.

א'. **מאסר סופ"ש** - אדם כל השבוע נמצא בביתו, עם משפחתו, יכול לעבוד, לא רוצים לנתק אותו מהחברה. בסופ"ש, בד"כ מיום שישי עד יום שני האדם נמצא במאסר, כל יום שהוא ישן שם נחשב ליום מאסר. כמובן שזה לא מתאים למאסרים ארוכים - אם אדם רצח הוא לא יצליח להשלים מאסר סירוגי. בד"כ עד חצי שנת מאסר.

ב'. **מאסר תקופתי** - כמו מאסר של סופ"ש רק שבנוסף לסופ"ש, האסיר מתייצב יום נוסף במהלך השבוע מבלי לישון רק לצורך שיחות ועבודות רס"ר.

ג'. **עבודות שירות / שלי"צ** (שירות למען הציבור) - קיים בארץ. עבודות שירות זה מאסר של ממש אולם בדרך של עבודות. כלומר, אם אדם לא מגיע לעבודה **את היתרה הוא יבצע בבית הסוהר**. אין מצב שהוא בורח, מבריז. לא ניתן להטיל עבודות שירות למעלה משישה חודשים. שעות קבועות 08:00-16:00. לא מקבלים שכר, יחד עם זאת, ביטוח לאומי מאפשר קצבה מינימלית.

שלי"צ - חלק מהליך טיפולי, זה לא עונש. נותנים לבן אדם אפשרות לפצות את החברה. אדם מקבל שעות לבצע - 60, 100, 200 שעות במוסדות ציבור. יכול לעבוד במתנ"ס, בביה"ס, בפנימייה. ויש שעות שהוא בוחר מתי לעשות אותם. היה והוא לא עמד בפרק הזמן שהוגדר לו, או החליט שהוא לא מבצע את השעות האלה - ביהמ"ש בד"כ **יכול רק להמיר את זה בקנס**, לא יכול לשלוח אותו לבית סוהר. דוגמאות: נהיגה ללא רישיון נהיגה של נערים - לתת להם שלי"צ בבית לוינשטיין. נער שדחף באוטובוס מבוגר, לא גרם לו לחבלה, דחף אותו ונפל.

ד'. **קנס** - אחד מהעונשים הבעייתיים שיש. הקנס אמור לשמש כסוג של עונש טיפולי: כואב מאוד בכיס, מרבית מהאנשים הנורמטיביים שמדברים בזמן נהיגה ושומעים נידת, זורקים מיד את הטלפון מהפחד מהקנס. מצד שני, אתה משוחרר. המדינה זוכה, נכנס לקופת המדינה. למרות שהקנס מוגדר כחלופת מאסר, הקנס יבוא כתוספת ולא כתחליף. כל עונש שבית המשפט גוזר הוא יוסיף עונש קנס.

בהנחה ובית המשפט גוזר קנס ואדם לא משלם אותו יכולים להיווצר שלושה דברים:

1. הבן אדם שלא שילם את הקנס יכול איכשהו לחשוב שהוא ניצח את המערכת.

2. לשופטים לא יעניין אותם איזה גובה קנס הם יתנו.
  3. הלגיטימיות של בית המשפט תרד בעיני הציבור.
- כתוצאה משלושת אלה, התפתחו במספר מדינות לרבות ישראל שיטות לאכיפת הקנסות:
1. מאסר: לא שילמת, תכנס לבית סוהר. בד"כ 100 שקל ליום, כדי שלא יהיה שווה להיכנס לבית סוהר. יש אנשים שספציפית לא מוכנים לשלם קנס ומעדיפים להיכנס לכלא (ללא רישום פלילי!).
  2. עבודות: אם אין כסף, מאפשרים לעבוד בשביל המדינה.
  3. חילוט: לקיחת נכסים ששייכים אליו. הוצאה לפועל, מגיעים ולוקחים טלוויזיה, DVD - מוכרים במכירה פומבית בשווי השוק, והכסף הוא לטובת החוק.
- יחד עם זאת, ישנם חפצים שאותם לא ניתן לחלט - מזון, מקרר, בגדים, כלי עבודה, תשמישי קדושה, חיות מחמד.

מאמר: אלטרנטיבות למאסר של חולי נפש

בית המשפט לא מכיר בטענת אי שפיות. במקרים חריגים מקבלים את זה בסכיזופרניה פרנואידית. כשמדובר במחלות נפש האחוז שלהם בבית הסוהר הוא פי שישה יותר מהאחוז שלהם בחוץ. הם נמצאים בתוך אגף "מגן", אגף נפרד.

בארה"ב 14% מהאסירים הגברים ו-31% מהנשים, המחלות האלה מוגדרות כמחלות נפש. המספרים האלה זה רק אלה שמוגדרים כחולי נפש, יש עוד הרבה אחרים שסובלים מהפרעות אישיות.

ובכל זאת, למרות המספר הגדול הזה של חולי נפש בבית סוהר, למעלה מ-80% מהם לא מקבלים בכלל טיפול. העלות הכלכלית של אסיר שהוא חולה נפש היא הרבה יותר גבוהה מעלות של אסיר רגיל.

בעוד שאסיר רגיל עולה למדינה 80 דולר בממוצע ביום, החולה נפש עולה 140 דולר.

כאשר חולה נפש מטופל במסגרת הקהילה הסיכוי שלו אחר כך לבצע עבירה היא נמוכה יותר לאחר השחרור. לעומת זאת, אם הוא מטופל במסגרת בבית סוהר סביר להניח שהוא יחזור לבית סוהר.

אם לא היינו מכניסים לבית סוהר את חולי הנפש ושולחים אותם לטיפול בקהילה היינו משיגים שני יתרונות: היינו יותר מיטיבים את מצבם וזה היה יותר זול:

1. **עלויות**: בתוך בית הסוהר יש את "מגן", תת קטגוריה בתוך בית סוהר, מרכז לחולי נפש אשר מופרד משאר האסירים. עלות מיטה ב"מגן" עולה 137 דולר בממוצע ביום. לעומת זאת, מיטה בבית חולים פסיכיאטרי עולה 12 דולר ביום.
2. כשחולה נפש נמצא בתוך בית סוהר הסיכוי להפעלת ימ"מ היא הרבה יותר גבוהה מאשר בבית חולים רגיל. הוא לא יודע להתמודד, נמצא ברגרסיה, מכניסים סוהרים.

איך אפשר לשלוח חולה נפש במקום למאסר לבית חולים?

במאמר נותנים פתרון לכך (הצעה) שיעסיקו במסגרת המשטרה פסיכיאטריים שיאתרו כבר בשלב הזה וככה פשוט במקום להפנות אותם לבית המשפט, יפנו ישירות לטיפול.

המסקנה של המאמר - עדיף לשלוח לבית חולים ולא למאסר.

אם בית המשפט מגיע למסקנה בדיון שהאדם הוא חולה נפש, הוא מחויב לשלוח לאשפוז, בין אם בבית סוהר ובין אם בבית חולים.

סמסטר ב' - 19/3/17

עברייני מין

יש קשר בין תחושה סובייקטיבית של אושר ליחסי מין. יש כאלה שלוקחים את זה צעד אחד יותר מידי. למעשה, כבר ברגע שאנחנו נולדים ניתן לומר שנקבעת הזהות המינית שלנו. לאן דווקא בגלל הפן הביולוגי שלנו כבן או בת, אלא גם בגלל שבה החברה מתייחסת אלינו. כשאנחנו שומעים שיש ברית או בריתה, אנחנו קונים מתנות בהתאם. אוטומטית יוצרים סטיגמה כלפי המיניות. נראה שכבר בלידה קיימת שונות בהתנהגות בין בנים לבנות. בנים לרוב הם יותר היפרים ומוחצנים ואילו לרוב הבנות הן יותר מופנמות. החברה מגיבה בהתאם - כאשר בת מתנהגת כמו בן, זה בסדר, זה מקובל "טום-בוי". לא נכנסים ללחץ בזה. אולם לא כך, כשבן מתנהג כמו בת. אם ילד בן 4 במקום לשחק כדורגל רוצה ללכת לרקוד בלט, התגובה הסביבתית תהיה שונה ביחד להתנהגויות שונות. בתקופת הגן כבר רואים את ההבדלים המובהקים בין בנים לבנות. בגיל הזה הבנות הן כמו נשים קטנות: אוהבות לקחת את התיק של אמא, לשים אודם.

יש מספר תיאוריות שמנסות להסביר את ההתנהגות המינית כבר מגיל הגן

- 1. הפסיכואנליטית:** לגישתו של פרויד התשוקה המינית, האהבה הכי גדולה שהילד חש בחייו זה כלפי האמא שלו. והבת כלפי האבא. זה כאשר יש התפתחות תקינה (לא כאשר אבא אונס את הבת). את התשוקה הזאת לוקחים איתנו לכל החיים, תמיד ננסה "להלביש אותה" על בני זוג, ולכן, תכף נחפש את ההורה שלנו בבן הזוג שלנו - זה המצב הקלאסי. על פי התיאוריה הזאת הזהות המינית נבנית על בסיס זה שהבן יודע שהוא לא יכול להשיג את ההורה השני, ולכן הדרך היא להזדהות עם ההורה אותו המין - הבן מזדהה עם האבא שלו וככה הוא גם משאיר אותו בחיים וגם הוא זוכה בהורה השניים (ולהפך).
- 2. החברתית:** הגישה טוענת שמצבה של הבת בפן המיני הוא הרבה יותר טוב מזה של הבן. לרוב, הבנים נשארים כל חייהם בתקופת הילדות עם סביבת נקבית. לרוב, האב הוא זה שיוצא לעבודה, החינוך אמון בד"כ על האם, או בייביסיטר שלרוב היא אישה, גננת, מורה וכן הלאה. המצב הזה שהילד נמצא כל הזמן בסביבה נקבית, הוא מצוין לילדה כי יש לה עם מי להזדהות. עבור בן, זה גרוע. ולכן, הבן ינסה כל הזמן לחפש איזה דמות גברית, וכשהוא ימצא אותה הוא יקצין את התנהגותה משום שזה מאוד חסר לו. זה יכול להיות כל דמות: השכן שלו, המורה לכדורגל. הדמות לא חייבת להיות ממשית (אפילו דמות טלוויזיונית). הרבה בעיות יכולות להיות בהתפתחות המינית כשאין לבן דמות גברית להזדהות איתה. ואז התוצאה יכולה להיות שאין לו מה להפנים. כאמור, הבעיה של בן יותר גדולה מאשר של בת.
- 3. קוגניטיבית:** גישה זו סוברת שכשילד מבין שהוא בן או בת הוא מתחיל להתנהג בהתאם. בד"כ בגיל 6 המיניות היא מאוד בעייתית, זה בושה ללכת עם המין הנשי. קוגניטיבית זאת הבנה שילד שייך לאחד מהמגדרים, והם מתנהגים בהתאם.

הפרעה בתפקוד המיני

לעיתים יש קשר בין הפרעות בתפקוד המיני לבין עבירות מין ואו סטיות מין, אם כי לא בהכרח. המומחים לעניין זה הם מסטריס' וגיונס הם טוענים שיש ארבעה שלבים במערכת יחסי המין כאשר כל אחד משלושת השלבים הראשונים יכול להתבטא בבעיה שיש בה אחר כך כדי להציף בעיה אחרת:

1. **עוררות:** זהה בקרב שני המינים ומתבטא לרוב אצל גברים בזקפה ואצל נשים בסיכה. יש לציין כי שלב זה אינו מחייב בהכרח במגע פיזי אלא בצורה פסיכולוגית, פנטזיה. הבעיה יכולה להתרחש בהיעדר זקפה אצל גבר והעדר סיכה אצל אישה. הרבה פעמים זה יכול להיות פונקציה של חינוך נוקשה. בחברות בהם יש טאבו לכל הקשור בהתנהגות המינית לרוב יכולה להיות יותר בעיה. כמו כן זה גם קשור לניסיון בעייתי שחווית בתחום המיני, מקושר לחרדה. אצל גבר זה יותר נפוץ מאצל אישה, לגבר יש אלמנט אובייקטיבי קצת יותר ממש בעניין הזה, הוא צריך להגיע לזקפה. לפחות 50% מהגברים חוו לפחות פעם אחת בחייהם כישלון בזקפה. הבעיה שזה יוצר חרדת ביצוע, החרדה הזאת מובילה חרדה נוספת לפעם הבאה - חרדה תבוא אחרי חרדה ותביא היעדר גלגל. אישה מאיימת על גבר, היא מנוסה, הוא צריך להוכיח את עצמו. ילדה בת 4 לא מאיימת על המיניות.
2. **רמה קבועה:** שלב זה אומר שחוסר יכולת לשמר זקפה/ סיכה. ראה לעיל. הרבה פעמים מגיע מאפקט של חרדה. הראש משחק תפקיד מרכזי.
3. **שלב האורגזמה:** מתבטא בפליטה אצל גבר ובהתכווצות רחם אצל אישה. הבעיה היותר נדירה היא אצל גבר, בעיה נדירה שגברים לא יכולים להגיע לאורגזמה. בעיה יותר נפוצה אצל גברים זו הפליטה המוקדמת, הכל בראש.

אצל אישה זה לא מוגדר אצל בעיה בגלל השכיחות הגבוהה של נשים שלא יכולות להגיע לאורגזמה. הפוטנציאל האורגזמי, עד כמה פעמים אפשר להגיע אליה זה בדרך כלל תלוי גיל אצל גבר. גבר בן 18 יכול להגיע במהלך 24 שעות ל 7 אורגזמות. אבל עליה וקוץ בה, בדרך כלל זה היה חמש דקות. דרך כלל בן 18 לא יודעים להשהות פליטה, זה דבר שנרכש. גבר בן 40 יכול אולי להגיע לאורגזמה פעם אחת אבל זה יהיה הרבה יותר ארוך, לומדים את זה עם הגיל.

לנשים יש יכולת אחרת, הן לא מוגבלות, יכול להיות שזאת הסיבה **שניתן לראות פער גדול בין עברייני מין לעברייניות מין.**
4. **רגיעה:** שלב זה תלוי מאוד בשלב השלישי. אם אכן השלב השלישי יתממש אז מדברים על דקות. אם הוא לא יתממש שלב זה יכול להתארך עד 6 שעות.

סטיות מין

השם הכולל לסטיות מין זה פרפילה = סוטה מין. כשמדברים על סוטי מין ועל עברייני מין בספרים כמעט ולא נמצא התייחסות לנשים. אובייקטיבית אין כמעט סוטות מין. יש פדופיליות, אבל על כל פדופילית אחת יש אלף פדופילים. זה כל כך חריג שהספרות בוחרת שלא להתייחס לזה.

מדוע סטיות מין מופצות באופן מובהק אצל גברים ולא אצל נשים?

יש למעשה שתי תיאוריות מנוגדות שמנסות לתת מענה לשאלה הזאת:

1. **התיאוריה האבולוציונית:** גישה זו סוברת שלמעשה במהות שלנו אנחנו שונים. זה לא רק שגברים יותר חזקים מנשים פיזית, אלא מדובר בשונות פסיכולוגית, רגשית שנובעת מאבולוציה שונה. גבר ואישה שנפגשים ביום חמישי בלילה, הולכים לבית של אחד מהם מקיימים יחסי מין, כל אחד הולך לדרכו. כל אחד יספר לחברים שלו אחרת. הגישה האבולוציונית סוברת שבאופן תיאורטי לזכר יש פוטנציאל רוויה כמעט בלתי מוגבל. תיאורטית גבר יכול להיות כל יום עם מישהי אחרת מבוצת. ותוך עשר שנים יכול להביא בלי סוף ילדים. לעומת זאת, האישה יכולה להוליד ילד אחד כל תשעה חודשים. בפן האבולוציוני זה הדבר עצום, זה גורם להם להתנהג אחרת. זכר בטבע עובר מנקבה לנקבה כי זה התפקיד האבולוציוני שלו, ולכן, בדרך כלל הוא יהיה יותר קל דעת. בגלל שאישה הרבה יותר מוגבלת ביכולת הרוויה, היא הרבה יותר מחושבת בפן הכלכלי, מי יכול לגדל את הבן שלה. לדוגמא נקבות בטבע מגדלות את הילדים. בטבע יש מינים מסוימים שהזכרים הם אלה שמגדלים את הילדים והנקבות הולכות להתפרפר - חילופי תפקידים. פינגווין לדוגמא. גם הרגשות שלנו קשורים לאבולוציה - קנאה. גם הגברים וגם הנשים משנאות. הבסיס האבולוציוני של הקנאה הוא שונה לגמרי. הזכר למרות היכולת שלו להביא אין ספור ילדים הוא לעולם לא ידע אם הילד שיש לו הוא באמת שלו. בגלל שהוא לא יודע אם הילד שלו הדבר שהוא הכי מפחד בו זה שהנקבה תבגוד בו. אם הבת זוג שלו בוגדת בו זה מעמיד אותו בסכנה שהילד לא שלו. זכר לא בנוי לסלוח על בגידה. הקנאה של האישה היא שונה לגמרי, בגלל שלאשה חשוב שיהיה זכר שיגדל את הילד שלה, הדבר שהכי מפחדת ומקנאת לו זה רומן - רומן מעמיד בסכנה שהזכר יעזוב את הבית ויעבור לבית אחר. על סטוץ יהיה לה קל יותר לסלוח.

בגלל שהזכר כל הזמן צריך לעשות ילדים, זאת האבולוציה, יש לו פוטנציאל גדול יותר להיות סוטה מין.

2. **הגישה חברתית:** גישה זו מחנכת אותנו שהזכר הוא זה שצריך להיות החזק ולהוביל. ולכן, הוא צריך להשתמש בכוח שלו גם כדי להשיג. ולכן, חברתית אונס זה משהו שנחשב כהכפפת האישה לכח שלך.

כדי שאדם יוגדר כפרפיל הפרפיליה צריכה להיות ההתנהגות המועדפת. כלומר, הסטייה ולא הנורמה היא זאת שהאדם צריך להעדיף. בכלא: כשיש בכלא התנהגות הומוסקסואלית זה לא עושה אותה כזה, כי אין שם נשים. אם הוא יצא מהכלא ויעדיף את הגברים, אז הוא ייחשב ככזה.

כמו כן, ישנו נתון חשוב נוסף, בדומה לכל התנהגות אנושית גם הפרפיליה היא יחסית לזמן, למקום ולתרבות. בעוד שחברה מסוימת יגדירו התנהגות מסוימת כפרפילית, בחברה אחרת היא לא תחשב ככזאת ותחשב נורמלית לחלוטין. ההיגיון הוא שלצורך העניין בישראל כשגבר מקיים יחסי מין עם בת דודתו זה נורמלי. בחברות מסוימות אחרות זה גילוי עריות. הכל תלוי תרבות.

סוגי פרפיליות

כל הפרפיליות מצויות ב D.S.M - ספר האבחון הפסיכיאטרי העולמי אשר מגדיר מי נורמלי ומי לא. אם זה שם, זה לא נורמלי. כל הפרפיליות שנלמד הן משם.

1. פטישיזם

פטיש בא מהמילה חפץ. היכולת להגיע לסיפוק מיני באמצעות חפץ ששייך לבן המין השני. החפצים המקובלים הם נעל עקב, גרביון, חזייה ותחתונים. אותו אדם לא יכול להגיע לאורגזמה ולסיפוק מיני בלי החפץ הזה. האישה היא שולית והחפץ הוא העיקר.

2. סדיזם/ מזוכיזם

בשניהם יש אקט של חוסר היכולת להגיע לעוררות מינית בלי שימוש בכוח. ההבדל בין הסדזים למזוכיזם זה במי שמפעיל את הכוח. בעוד שהסדזיסט אוהב להיות זה שמפעיל את הכח, המזוכיסט אוהב שמפעילים עליו את הכח. סדזים הכוונה בדרך כלל לאלה שאוהבים לראות דם, אוהבים לראות את השני סובל. ואם הוא לא רואה את זה קורה הוא לא נהנה. "סנאפ" אסור על פי חוק - תיעוד התעללות מינית עד רצח ומתעדים הכל. הרצח זאת נק' השיא, המין הוא שולי, כל האקט של הפעלת הכח זה מה שמעניין אותם.

3. ויוריזם

הנפוצה ביותר. הכוונה היא לחוסר היכולת להגיע לסיפוק מיני מבלי שאתה מציץ. הם לא רוצים לקיים יחסי מין, הם רוצים רק להציץ. אם הם לבד הם מאוננים תוך כדי, ואם מישו מגיע הם בורחים. כשהם בורחים זה לעולם לא לצד השני של הרחוב, אלא, בדרך כלל לבניין ליד. הויריסטים יודעים בד"כ איפה להיות, הם נפוצים במקומות שקל להציץ בהם כמו בנייני רכבת.

4. אקסהיביציוניזם = חשיפה

מה שגורם להם לעוררות וסיפוק מיני זאת הבהלה שגורמת לצד השני. בדומה לויריסט ההתעוררות המינית מתרחשת מהבהלה, הוא בורח לבניין ליד ושם הוא מאונן.

5. גילוי עריות

קיום יחסי מין עם בני משפחה.

6. הומוסקסואליות

עד החלק השלישי של הספר, שנת 83, הומוסקסואליות הייתה נחשבת לפרופיליה. היום זה הוצא מה DSM, נחשבת להתנהגות נורמלית לחלוטין, יחד עם זאת, בסייג אחד: שמדובר בהתנהגות שהיא אגו-דיסטונית = שהיא לא מוכרת על "האני". כשאדם ב'ארוך' אז הוא יכול להיחשב כפרפיל בגלל כל המצוקות והתסכול שהוא חווה שהוא נמצא בארון.

7. פדופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי במגע מיני עם ילד. לרוב אלה סימני מיניות משניים, כלומר, ויזואלית הוא נראה ילד (ללא שיער גוף).

8. זואופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות מגע עם בעלי חיים.

9. נקרופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות מגע עם גופות. יש לציין שהן לגבי נקרופיליה והן לגבי זואופיליה שסטטיסטית הם יותר חריגים מהיתר. השאלה היא האם זה נמוך סטטיסטית בגלל שפחות מבצעים או שמא לא יהיה מי שיתלונן?

10. גרונופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות מגע עם זקנים. לא מדברים על שוגר דדי אלא על זקנה חריגה ולא מתוך מניע כלכלי. משיכה מינית אמיתית לזקנים, כאשר לאנשים בני אותו גיל אין משיכה.

11. טרנסווסטיזם

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות לבישת בגדים של הבן המין השני. הם לא יכולים להגיע בצורה אחרת לעוררות מינית, אלא אם כן הוא לובש את החזייה של אשתו. האנשים האלה לא רוצים לשנות את המין שלהם והם לא בהכרח הומוסקסואלים, אין להם שום בעיה עם המיניות שלהם. זה מה שעושה להם את זה.

12. טרנסקסואלית

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות ניסיון לשנות המין למין השני. אלה שמרגישים שהגוף שלהם כלוא בגוף שלא שייך אליהם.

13. אונס

היחיד שלא נמצא ב-DSM - התנהגות שנחשבה נורמלית ולא נחשבת כפרפילית.

14. התחככות

אחת הסטיות הכי קשות לפענוח, אתה לא יודע שזה באמת קורה לך. אוטובוס צפוף, כולם עומדים ויש מישהו מאחורה. מרגישים שמישהו מתחכך בך, ולא ברור בדיוק מה קורה שם. אלה שאוהבים התחככות, למרות שיש להם כסף ולא צריכים לעלות לאוטובוס הם יעלו עליו בכל זאת ויחפשו סיטואציה שבה לא יתפסו אותו, יתחככו עד שיגיעו לאורגזמה. ינצל שעת כושר שהסביבה תאפשר לו את זה - תור צפוף, אוטובוס.

15. טרויליזם

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות העובדה שאחר מסתכל עלייך. הבחנה בין ריגוש מיני לסטייה. הסוטה לא יכול מין רגיל, כדי להגיע לזקפה הוא צריך שמישהו יסתכל עליו. זה יעשה אותם כאלה רק שהם לא יכולים אחרת.

16. אורופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות מגע של שתי. רק כשמישהו משתין עלייך אתה מגיע לסיפוק מיני.

17. קורופיליה

היכולת להגיע לסיפוק מיני או גירוי מיני באמצעות מגע של צוואה.

18. נימפומניה

תופעה ייחודית לנשים כאשר המקבילה הגברית היא תסמונת הדון ז'ואן. אותם אנשים שמחפשים בצורה אובססיבית אחר קיום יחסי מין. לא ברור אם המניע הוא מיני, לא ברור אם זה רגשי, לא ברור אם יש להם צורך באהבה או שהכל ביחד. ההבדל בין שני הסוגים זה לא במעשה אלא בפרשנות החברתית, בעוד שלגבר זה בדרך כלל מקובל ונתפס כ"אחלה גבר", אצל נשים התיוג של זה יהיה שלילי.

לסיכום - יש עבירות מין שהן גם סטיות מין כגון פדופיליה, גילוי עריות אבל לצד זאת ישנן סטיות מין שהן לא עבירות מין - אורופיליה היא סטיית מין אבל היא לא עבירה. אם מבקשים ממשו שישתין עלייך זאת לא תהייה עבירה.

כמו כן, כל סטיות המין יכולות לעבור **תהליך של עידון** - הם יכולים להיחשב כנורמליים ולא סוטים. לדוגמא - **ויוריזם** (המציצים) אם באישון לילה תגיע ותציץ במקלחת למישהי זאת עבירה. אבל ללכת לפיפ שואו זה בסדר. ובעצם זה אותו הדבר, אבל זאת לא סטייה, זה לגטימי לחלוטין. **אקסבציוניזם** (מתפשטים ובורחים) אם חושפים את איבר המין זאת סטייה, אבל כשיש אנשים שאין

מקום לדמיון (בנות שמתלבשות ממש חשופות) זה בסדר, זה לא נחשב אקבסציוניזם.
סאדיזם (סיפוק מיני באמצעות כוח) גם ביחסי מין רגילים לא סוטים יש היבט של כוח, לפעמים זוגות קושרים אחד את השני, מושכים בשיער, מקללים - זה לא סאדיזם.
 ההבדל בין הנורמליים לסוטים זה שבעוד האנשים הנורמליים יכולים ליהנות גם ממין קונבנציונלי וגם ממין סוטה, הפרפיל יכול ליהנות רק מהמין הסוטה.

פדופיליה

על פי ה DSM כדי שאדם יוגדר כפדופיל עליו לעמוד במספר קריטריונים מצטברים :

- 1. מחשבות חוזות ונשנות** על ילדים שגילם עד גיל 13, כאשר המחשבות הללו נמשכות לפחות 3 חודשים. ואומר, שאם גבר בן 50 מקיים יחסי מין בקביעות עם ילדה בת 17 זה לא בהכרח שהוא פדופיל.
- 2. המחשבות הללו פוגעות בכל ההיבטים בחיים** בפן החברתי, המשפחתי, התעסוקתי - **הם חושבים כל הזמן על ילדים וזה פוגע להם בחיים**.
- 3. גיל הפוגע** - הפדופיל חייב להיות לפחות בן 16 וחייב להיות גדול מהנפגע בלפחות 5 שנים.
 המשיכה של הפדופיל יכולה להיות גם לבנים וגם לבנות, הפדופיל יכול להיות גם אקסקלוסיבי וגם לא אקסקלוסיבי.
 פדופיל אקסקלוסיבי הוא כזה שנמשך רק לילדים.
 הפדופיל הלא אקסקלוסיבי לרוב יכול להימשך למבוגרים, אולם באיתות לחץ ואו משבר כגון פיטורים מעבודה, גירושים, הוא יכול למצוא את עצמו נמשך לילדים.
 כמו כן, הדחף של המשיכה המינית יכול להיות חזק, יכול להיות חלש. דחף חזק = 24/7 חושב על ילדים, לא יכול לתפקד. דחף חלש = מספר שעות ביום.
 המילה פדופיליה זאת סתם סיסמא = אם אתה פדופיל אקסקלוסיבי עם דחף חזק, הסיכוי לטפל בך הוא הרבה יותר נמוך מאשר אתה פדופיל לא אקסקלוסיבי עם דחף חלש.
 ולכן המונח פדופיל הוא משהו מאוד רחב, השאלה איזה סוג של פדופיל אתה.
 בהיבט הקרימינולוגי השאלה המעניינת ביותר בפדופיליה היא **מה מבוגר מוצא בילד?**
 בילד אין דבר סקסי או מיני. ישנם מס' הסברים מדוע יש משיכה מינית של מבוגר בילד שאין בו שום דבר מיני:

- 1. עצירה התפתחותית:** בגיל מסוים, איפשהו בילדות אותו "מבוגר" נתקע בפן הרגשי, אל מול גילו הפיזי הלך וגדל. בפועל, הוא בן 30 אבל ילד בן 4.
- 2. דימוי עצמי נמוך:** אדם מבוגר לא מאפשר לפדופיל דימוי עצמי גבוה. מי שמאפשר לו את הדימוי העצמי הזה זה רק הילד.
- 3. חוויה כושלת עם אישה:** הרבה פעמים שאדם מבוגר נכשל באקט מיני - הפדופיל לא מצליח להגיע לזקפה או לשמר זקפה, הוא מתמלא חרדות. כל אישה מבוגרת מאיימת עליו. ילד לא מהווה עבורו סוג של איום. הוא לא צריך להרשים את הילד, הוא לא צריך לעמוד בקריטריונים או בביצועים כאלה ואחרים.
- 4. הסבר חברתי:** החברה שלנו מעודדת את הגבר להיות חזק והרבה יותר קל להיות חזק עם מישהו שהוא חזק ממך.

5. **הדחקת דחפים:** ישנן חברות מסוימות שלא מאפשרות למיניות להיות חלק מהפן החברתי. זה לא אומר שההתנהגות המינית נעלמת, אי אפשר להיעלם אותה, היא מופיעה בכל מיני דרכים לא טובות, כגון זאת.

6. **גילוי עריות:** אם יש משהו שהוא כמעט אוניברסלי, כמעט לא יחסי זה גילוי עריות. כיום, לא משנה איזו חברה בעולם וכמעט כל חברה אוסרת גילוי עריות מהסיבה הפשוטה שמי מבצע גילוי עריות פוגע במרקם הבסיס ביותר וזה במשפחה. כל חברה מגדירה באופן שונה מה זה גילוי עריות. בעוד שבישראל גילוי עריות לא נחשב קיום יחסי מין בין בני דודים. אצלנו במדינת ישראל גילוי עריות מוגדר כיחסי מין בין הורים וילדים, אחים, סבים ונכדים. ובשנים האחרונות המחוקק הישראלי הרחיב את גילוי העריות גם להורים מאמצים, למרות שאין ביניהם כל קשר דם. ואכן, נמצא כי הפגיעות המיניות הן פי 7 במשפחות בהם מאמצים ילד. מה שנורא, שילד מאומץ הגיע ממשפחה כזאת ולפגוש את זה גם במשפחה המאומצת זה נורא.

כשמדובר בקורבן של גילוי עריות שחווה מעשים או פגיעות מיניות בילדות ועכשיו כשהוא גדל הוא רוצה לחשוף את הפגיעות האלה **מבחינה טיפולית** אין ספק שהדרך הנכונה ביותר היא להגיש תלונה במשטרה. לא רק זה, שיוגש כתב אישום להגיע לכל דיון בנושא. הקושי העיקר בפגיעות מיניות בילדות זה שבכלל לא ברור מה המציאות ומה לא. סובייקטיבית הילד יכול להיות משוכנע שהוא חווה פגיעה מינית, אולם אובייקטיבית זה יכול להיות לא נכון. התופעה של הבניית זיכרון, השתלות זיכרון, יצירת זיכרון - הן תופעות שמאוד נפוצות אצל ילדים. (חולמים חלום, לא יודעים אם זה אמת או מציאות) (טראומת ילדות - אבא שבר בקבוק על הראש של הילד, תפרו לילד את הראש, האמא מספרת לילד סיפור כל החיים שהוא נפל... אבל יש לו זיכרון מזה)

אחד מכאבי המאסר הגדולים שיכולים להיות - חזקת החפות. כשאתה סובר סובייקטיבית שאתה לא אשם, כל יום במאסר הוא יותר קשה.

7/5/17

טיפול

טיפול בכלל עברייני המין.

הרצידיביזם = שיעור המועדות, אלה שחוזרים לבצע את העבירה, מכלל העבירות שיש עבירות מין כמעט הכי גבוה. קשה מאוד להיגמל, ההתמכרות הכי קשה. ככלל, אם מדברים על טיפול בעברייני מין קיימת הבחנה בין 2 טיפולים מרכזיים:

1. **הטיפול הביולוגי** - מתחלק לשני סוגים:

- א'. **כירוגי** - כריתת חלקים במוח של אזורים שמזוהים עם התנהגות מינית. כיום לא משתמשים בטיפול הזה בשל היעדר ההומניות שבו. בעבר כן היו מבצעים טיפול כאלה.
- ב'. **סירוס** -

- **כירוגי** - כריתת צינורית הזרע מתוך הנחה שכאשר לא יהיה זרע, לא יהיה דחף מיני. בדומה לטיפול הכירוגי, גם כאן לא עושים שימוש בגלל בעיות הומניות.

- כימי - הטיפול הביולוגי הנפוץ. מתן תרופות שמורידות את ההורמון הגברי. מתוך הנחה שכאשר ההורמון הגברי יהיה נמוך, הדחף המיני יופחת.

נקודת המוצא שכריתה וסירוס לא עוזרת.

הבעיה של רוב העבריינים זה בבעיה נפשית, רגשית, תוקפנות ושליטה. גם אם תדכא את היצר המיני לא תהייה זקפה, הוא לא יוכל לאנוס עם איבר המין. הוא יעשה את זה בדרך אחרת. במקום להפחית את הפגיעה המינית, זה רק מגבירה.

הוא לא פותר את הבעיה, הוא מגביר את הסימפטום. הבעיה שלו לא שם.

הטיפול הביולוגי לא עוזר, אי לכך ניתן לראות כמות קטנה של אנשים שמטופלים בטיפול הביולוגי.

2. הטיפול ההתנהגותי - הטיפול הנפוץ והיעיל ביותר.

א'. **סלידה** - יוצרים סוג של התניה של אותו גירוי שבד"כ יוצר התעוררות מינית, יגרום לו לסלידה. יש גלאי אמת לעוררות מינית, כמו פוליגרף: פלטיסמוגרף.

המכשיר הזה מחובר לאיבר המין כל תנודה ולו הקטנה ביותר משודרת למחשב. אדם נמצא במנגנון שלפיו ניתן לגלות את ההתעוררות המינית שלו. מתחילים להראות לו תצלומים ניטרליים: בתים, נופים - מתוך הנחה שמזה הוא לא יעורר מינית. לאחר התמונות הניטרליות מציגים תמונות של מין קונבנציונלי: גבר, אישה - מתוך הנחה שגם מזה הוא לא יעורר מינית. ואז מציגים תמונות של מין פרפילי (מין סוטה), אותה סטייה שממנה הוא סובל, מראים לו סצנה מהעולם שלו = אם הוא פדופיל יראו לו ילדים, אם הוא אנס יראו לו סצנת אונס - מתוך הנחה שכשנראה לו את הדבר שממנו הוא סובל הוא יתעורר מינית. ניתן לו עונש ברגע שהוא יתעורר מינית לנוכח התמונות - שוק חשמלי. אחרי 6-7 פעמים של שוק חשמלי לא תהייה עוד עוררות מינית.

נניח שעכשיו יש לאדם סלידה מכל דבר, **עכשיו צריך להמיר את הסטייה שלו למשהו קונבנציונלי**. במצב כזה מראים לאותו אדם תמונות של מין פרפילי שממנה הוא סובל, ומבקשים ממנו לאונן. כשהוא מגיע לנקודת "האל חזור" הנקודה שממנה הוא כבר לא יכול לעצור את האורגזמה, משנים את התמונות למין קונבנציונלי - מגיע לאורגזמה מנוכחות של תמונות של מין קונבנציונלי.

ב'. הצפה -

מבקשים מאדם לאונן מול מין קונבנציונלי, הופכים לו את הסדר ומכריחים אותו להגיע לאורגזמה מול המין הקונבנציונלי. אצל גבר, אחרי שהוא מגיע לאורגזמה נגמר וקשה לגרום לו לעשות את זה שוב פעם אחד אחרי השני. אולם לאחר שהגיע לאורגזמה מכריחים אותו להמשיך לאונן מול מין פרפילי - כשהוא כבר לא רוצה וזה גורם לו לסלוד מזה.

הקושי עם הטיפול ההתנהגותי זה שהוא נעשה בתנאי מעבדה - בחוץ בגן ילדים או במועדון זה לא יהיה אותו הדבר.

לשנות את הבסיס, את המשיכה המינית שלך זה דבר מאוד קשה, זאת הסיבה שמרבית הטיפולים נועדו להיכשל. אם אדם במהותו הוא פדופיל, קשה לגרום לו להימשך למבוגר. איך אפשר להפוך הומו לסטרייט?

רצח

אחת העבירות האוניברסליות. למעשה, אין חברה בעולם שלא אוסרת סוגים מסוימים של רצח. גם בחברות בהן אין חוק. קיימת הבחנה בין שני סוגים:

1. **הרג** - קטל מכל סוג שהוא, בלי קשר לנסיבות. נטלת חיים = הרג.

חייל שהורג במלחמה, הוא גיבור ולא רוצח.

א'. **פלילי**: מטיל עלינו אחריות פלילית

ב'. **לא פלילי**: לא מטיל עלינו אחריות פלילית -

(1) **כזה שמלכתחילה האדם לא יהיה אשם בו**: דוגמא במדינת ישראל: קטינות. אדם שמתחת לגיל

12 רצח, הוא לא יהיה אשם, לא רלוונטי מאיזה נסיבות זה נעשה.

(2) **הרג שיש לו הצדקה**: הגנה עצמית, צידוק, קורח - מישהו מאיים עליי שאם לא ארצח אותו הוא

ירצח אותי.

*גם כאן נכנסים לכל מיני שיפוטים והבניות חברתיות. כמו המתת חסד, האם זה מותר או

אסור? מה לגבי נאציזם? תלוי את מי שואלים.

2. **רצח** - הרג בנסיבות מאוד ספציפיות. חלק מאוד קטן בהרג. בד"כ הרצח הוא אסור. גם כאשר אדם

הוגדר חד משמעית כרוצח, עדיין נכנסים שיפוטים חברתיים. לדוגמא: רצח רבין, אין מחלוקת

שמדובר ברצח. ברור שמרבית החברה בישראל רואה בו רוצח, אבל לצערנו לא כולם, יש עדיין חלק

בציבור שלא רק שלא מכנה את המעשה כרצח אלא כגבורה, דין רודף. ולכן, תמיד תלוי את מי

שואלים.

מלחמה - חייל יורה בחייל של מדינה אויב. אותו חייל יזכה לגבורה במדינה שלו. בעיני המדינה

השנייה הוא רוצח. אז מה נכון?

מספר מאפיינים לרצח

1. **להט הרגע**: מרבית מהמקרים של אנשים שנוטלים חיים של מישהו זה לא מתוך דם קר או מעשה

מחושב (נדיר שזה קורה) אלא מתוך דם חם, להט הרגע.

יש תיאוריות שטוענות שלכל אחד מאתנו יש 'כפתור' רק צריך למצוא אותו כדי לרצוח.

2. **רציונליזציה**: במרבית מהמקרים אנשים שנוטלים חיים נוטים להצדיק את המעשה שלהם. למשל,

'איך הוא יכול היה לשכב עם אשתי? הוא החבר הכי טוב שלי.'

3. **דמיון**: בדרך כלל יש דמיון מובהק בין הרוצח לנרצח, הם בד"כ באים מאותו הרקע, בני אותו גיל.

4. **תוך גזעי**: כפועל יוצא מכך, הרצח הוא גם תוך גזעי - שחורים רוצחים יותר שחורים ולבנים

רוצחים יותר לבנים.

5. **קרבה אינטימית**: ככל שיש קרבה אינטימית גבוהה יותר בין שני אנשים כך הסיכוי. וזאת משתי

סיבות: אלה אנשים שאנחנו מבלים איתם יותר זמן, ולכן, סטטיסטית הסיכוי שלנו לרצוח אותם

הוא יותר גדול. סיבה חזקה יותר: האנשים האלה מעוררים אצלנו יותר רגשות גם טובות וגם רעות.

שונאים אתה אלה שאנחנו אוהבים.

6. **גברים:** רוצחים הרבה יותר מאשר נשים. אבל גם כאשר הם רוצחים, 90% מהמקרים הנרצח הוא גבר. כלומר, גברים הם גם רוצחים וגם נרצחים. גם כאשר אישה רוצחת, ברוב המקרים הנרצח הוא גבר. באופן מובהק - הנרצחים הם גברים.
7. **עוני:** כל מחקר בקרימינולוגיה אושש את הנתון הזה באופן מובהק. יש קשר באופן מוחלט בין עוני לרצח. העניים רוצחים יותר.
8. **מדינות:** יש הבדלים בשיעורי הרצח בין מדינות שונות. בברזיל ומקסיקו יש את שיעור הרצח הגבוהים בעולם. יכול להיות שבגלל שהם מדינות יותר עניות, זה נכון כשמדובר באדם ולא כשמדובר במדינה. ארה"ב יחסית מדינה עשירה, ושם שיעורי הפשיעה הגבוהים בעולם. יש אשר טוענים שהסיבה לכך היא נגישות קלה לכלי נשק. לישראל יש נגישות רבה יותר לכלי נשק, כל בן 18 מחזיק נשק. בכל זאת, יחסית בישראל שיעורי הרצח הם הנמוכים שיש.
- לא ברור מדוע יש הבדלים תוך מדינותיים. הרב הסעודית מדינה לא מפותחת ויחסית ענייה, ושם שיעורי הרצח הם הנמוכים בעולם.

רצח בישראל

עבירת הרצח נמצאת בסעיף 300 א לחוק העונשין. בישראל קשה מאוד להיות מוגדר בישראל כרוצח, מכיוון שמרבית ממקרי ההרג נעשים בלהט הרגע. וכשמדובר בלהט הרגע זה מכונה הרבה פעמים "קנטור" - כשיש קושי ראייתי התביעה תקבע הריגה. כמעט כל המקרים של נטילת חיים מסתיימים בהסדר טיעון של הריגה, ולא בכדי.

ישנם מעט מקרים בהם אדם יוגדר כרוצח ואז ההדיוטות, אלה שלא יודעים מסתכלים בטלוויזיה ורואים איך 7 נערים קופצים על הבחור, דוקרים אותו והוא מת ונאשמים בהריגה - **אם הם לא הגיעו למקום כדי לרצוח אותו, זה לא יהיה רצח!**

הסיבה העיקרית לרצח במדינת ישראל זה אהבה, בגידות.

פס"ד סימן טוב - בחור שהייתה לו בת זוג, יחסיהם נפרדו. השניים החליטו להישאר ידידים. הבחורה כעבור זמן מסוים התחילה לצאת עם בחור חדש, אותו בחור ביקש ממנה לנתק את הקשר עם סימן טוב. ואכן, כך עשתה, פנתה לסימן טוב ואמרה לו שהם לא יכולים להישאר ידידים. סימן טוב לא קיבל את זה, הגיע לביתה ובמספר רב של דקירות הרג אותה.

ביהמ"ש העליון קבע שכדי להיות מורשע ברצח יש צורך בשני קריטריונים מצטברים: ההחלטה להמית - אין ספק שמבקרה הקונקרטי הזה הייתה החלטה להמית, אולם, זה לא מספיק. הקריטריון השני, היעדר קנטור - אם מישוהו 'הדליק אותך' זה כבר לא רצח, זה צריך להיות בדם קר.

14.5.17

לגבי העדר קנטור, הבחינה לא מתבצעת בסובייקטיביות.

ברור שסובייקטיבית זה לא המבחן. המבחן הוא מבחן אובייקטיבי ← האם אדם סביר באותן הנסיבות היה יכול להיות מקונטר. במקרה הזה ברור שסימן טוב החליט להמית.

השאלה הרלוונטית היא שאלת הקנטור.

ביהמ"ש קבע בסימן טוב כי לא מדובר בקנטור ולכן לא מדובר ברצח.

פס"ד סגל- מקרה דומה. לא מדובר בבני זוג רגילים. מדובר בזוג מאורס שעמד שבועיים- שלושה לערך לפני נישואין. האישה מתקשרת לבחור ואומרת לו שהם צריכים לדבר. כשהוא הגיע, היא מספרת לו שהחליטה לבטל את החתונה כי היא מאוהבת במישהו ותוך כדי מפזזת. הוא איבד עשתונות, דקר אותה. החלטה להמית יש, קנטור סובייקטיבי יש.

קנטור אובייקטיבי? ביהמ"ש קבע בדעת רוב כי במקרה הזה לא מדובר בקנטור, הוא היה יכול להסתובב וללכת. כך קבע ביהמ"ש.

ביהמ"ש קבע בדעת מיעוט שבנסיבות האלו דמו ודמה של הישראלי המצוי יכול להגיע לרתיחה. לכן, ניתן להבין שמדובר בקנטור.

פס"ד אזואלס- דובר בבני זוג נשואים. לגבר הגיע שמועה שלאשתו יש רומן עם השכן, הוא שאל אותה והיא הכחישה. באחד מן הימים הוא הפתיע והגיע מוקדם מהצפוי, וגילה את אשתו עם השכן באוטו ביחד. הוא התחיל ללכת. השניים לא הסתפקו בכך והחלו לנסוע בקצב הליכתו, כשלאזולאס יש אקדח. הוא הסתכל עליהם, והם התנשקו לנגד עיניו עמוקות. הוא ירה בכל אחד מהם ירייה בראש.

הייתה החליטה להמית – ירה לכל אחד בראש

קונטר סובייקטיבית- כן

קונטר אובייקטיבית- בביהמ"ש הדעות היו חלוקות. דעת המיעוט אמר שהיה עליו להסתובב וללכת. דעת ביהמ"ש קבע כי בנסיבות האלו שאדם רואה את אשתו לנגד עיניו והוא רואה את זה לנגד עיניו, זה שונה. להגיד 'להסתובב וללכת' זה קל, ויש כאלה שהיו יכולים לעשות את זה.

ביהמ"ש אמר כי בנסיבות האלו דמו ודמה של הישראלי המצוי יכול להגיע לרתיחה.

עונשי גוף וקלון

עונשי גוף נועדו לגרום לכאב גופני, לסבל, לאי-נוחות והתשה. קלון - מטרתו זה ביוש אדם בציבור.

עונשי הגוף

עונשי הגוף היו ידועים בשחר ההיסטוריה, זה מוכר עוד מהיהדות. הדוגמא הכי מובהקת לעונש גוף זה המלקות, והמוות הכי נעים זה מוות בטביעה. המטרה של המלקות לא הייתה כדי לבייש את האדם אלא כדי לחנך אותו ולהחזירו אל המוטב. זאת הסיבה גם שמספר המלקות גם הוגבלו- לכל היותר 40. המטרה היא לא לבזות ביהדות. בתרבויות אחרות- יוון, רומא: המטרה של עונשי הגוף הייתה לבייש, להמית בייסורים הרבה פעמים כי לא היה להם ערך לחיי אדם.

תקופה ממושכת עונשי הגוף ניתנו כלפי עבדים. היום אין כבר עבדות- תיקון 13 בחוקת ארה"ב ביטלה את העבדות. בעבר, כשיישבו את ארה"ב עבד נחשב לקניינו של האדם. אם העבד שייך לאדם מסוים מותר לו לפגוע בו, להכות אותו- זה כביכול קנייני. אלא אם הפגיעה הייתה בעבד של מישהו אחר. במקרה של פגיעה בעבד של מישהו אחר, אותו אדם היה צפוי לתביעה נזיקית. כאמור, סעיף 12 לחוקה ביטל את העבדות.

עד המאה ה-18, עונשי הגוף היו פומביים וניתנו במטרה להראות את כוחו של הריבון. מי שהלך נגד הזרם, המלך היה צריך להראות לכולם מה יקרה. כך יעשה לאיש אשר המלך אינו חפץ בעיקרו. אותם אנשים שהעזו להתמרד הובלו למרכז העיר, זה היה יום מסיבה. כל העיר הגיעה לצפות במחזה. גופו היו נקשר לסוסים, והסוסים היו רצים לכיוונים מנוגדים כשכל הקהל מגיע. היו מוציאים את אבירי הפנימיים, היו מסממים אותו כדי שיהיה בהכרה.

לאחר שהיו הורגים אותו, האימהות מביאות את הילדים שיגעו בחבל התלייה אשר היה סמל למזל ואריכות ימים. סטודנטים לרפואה היו רבים על חלקי הגופות, וראשו של הנתלה היה נתלה בכניסה לעיר למען ייראו וייראו. הדרך הזאת נפסקה במאה ה-18 עם עלייתן עם עלייתה של גישת הנאורות שדגלה בהומניזם והתנגדה לסבל. גם כאשר האדם נדון למוות, טענו שעל המוות להיות מוות מהיר, ללא ייסורים. כך התפתחה הגיליוטינה ע"י גיליוטין.

כיום, עונשי הגוף עולים בהקשר אחר – בהקשר החינוכי והמשפחתי. בתחילת המאה ה-21 היו ידועים על מקרים של ענישה גופנית לצרכי חינוך. ביה"ס היה בעמדה אחידה עם הבית, אם הילד היה מקבל מכות בביה"ס, ההורה היה נותן מכות גם לצרכי חינוך. כיום, יש ביקורת מאוד מאוד חריפה על התפיסה הזאת. סטירות חינוכיות לא מקובלות משפטית- זה החוק.

עינויים

העינויים היו דרך, סוג של עונשי גוף. בדומה לעונשי הגוף, מרבית המדינות הדמוקרטיות במאה ה-18 עם עליית הדמוקרטיה, הוציאו את העינויים בחוק. עם זאת, העינויים כן היו מותרים עד לא מזמן כחלק מהליך עקירת. היו ספרים שהדריכו כיצד יש לענות את הנחקר כדי שיודה. אדם שהיה חשוד בעבירה, היו מענים אותו 3 פעמים. אם היה מודה, הוא היה נענש.

יש אנשים שהם חזקים מאוד, שלמרות שהיו אשמים – לא היו מודים ואחרי 3 פעמים היו הולכי הביתה. האם לחוקרי שב"כ מותר לענות נחקרים? ברק אמר כי אמנם אין סטירה חזקה על הלחי כדי להוציא אמת מחשוד אבל אנו חיים במדינה דמוקרטית ובה אין סטירות. אולם, במקרה של פצצה מתקתקת מותר לחוקרי שב"כ להפעיל כוח סביר.

עונשי קלון

ביוש אדם בציבור. כשהייתה התנהגות שלא הייתה מקובלת חברתית – לא עבירה, לא מקובלת חברתית ← המטרה הייתה לבייש את האדם. כאשר יש גבר שאשתו פגעה בו היו מביישים אותו שלא הצליח לשמור על אשתו.

אנשים שבגדו- גם אותם היו מביישים, היו מפשיטים, קושרים לעמוד במרכז העיר, גוזזים את שיערם ומשאירים אותם כך מס' ימים.

גם במהלך מלחמת העולם השנייה עשו לנשים שהתרעעו עם גרמנים. כך נהגו גם בישראל, בתקופת המנדט הבריטי כשנשים ישראל התרעעו עם גברים בריטים.

היה שימוש בעמוד הקלון, עמוד עץ- אותו אדם היה מובל למרכז העיר, היה מותר לירוק עליו, לזרוק עליו עגבניות ואפילו להרוג אותו.

היום השימוש בעמוד קלון לא היה קיים יותר, המונח קיים רק במושגי כנסת ← כשמדובר באנשי ציבור, לא אנשים פרטיים אשר מבצעים עבירה פלילית עולה שאלה משמעתית האם אותו אדם ראוי מבחינה מוסרית לבצע את אותו התפקיד. כאשר ביהמ"ש קובע שיש קלון, תוך פרק זמן מסוים האדם חייב לעבור תקופת צינון ולא יכול לחזור לתפקיד הציבורי.

21/5/17

עבריינות נוער

המרד.....

גם אם אמא לא נמצאת בבית משאירים בייביסיטר נקבה. כשהולכים לבית הספר בד"כ המורות הן נקבות. יוצא שהילד מוקף בסביבה נקבית. העניין הזה מצוין לבנות - נשארות בסביבה הנקבית כך שיש להן דמות להזדהות. אך לא כך בבנים, מכיוון שחסרה להם את אותה הדמות - די בכך שהם נחשפים להתנהגות גברית כמו למשל אלימות אז הם

מפנימים אותה הפנמת יתר. ומטבע הדברים, הסיכוי של בן להיות טיפוס אלים יותר הוא הרבה יותר גבוה. חסרה לו אותה הדמות הגברית בחייו. מי שממשיך את התפיסה הזאת הוא **אלברט כהן** - לגישתו - להיות טוב משמעו להיות אישה, ולהיות רע משמעו להיות גבר. לא בכדי סטטיסטית מספר העבריינים הצעירים הוא הרבה יותר גדול ממספר העברייניות הצעירות.

אלימות בביה"ס

עד לפני שלושה עשורים, לא היה כתב אישום אחד על תלמיד שהולך בבית ספר ונתפס שהוא מחזיק סכין בתיק. היום זה נפוץ - דקירות בביה"ס. בעבר, לא היה שתלמיד מרים יד על מורה. הבחנה בין שלושה סוגים של אלימות:

1. **אלימות מצבית / תגובתית:** בגלל המצב, הנער מגיב באלימות. המורה צעקה, התלמיד נעלב, הפך את השולחן (תגובה מיידית).
2. **אלימות אינסטרומנטלית:** אלימות שמקורה ברכוש, לנער חסר משהו אז הוא משתמש באלימות בכדי להשיג אותו. גניבת אייפונים.
3. **אלימות לשמה:** "סתם" אלימות - מאחוריה אין שום דבר. ילד מגיע בשעה ערב, עושה גרפיטי, שובר חלונות.

אלימות בבית הספר הופכת להיות רווחת יותר בשנים האחרונות -

1. **ראי חברתי:** בד"כ ביה"ס הוא מיקרוקוסמוס של החברה - ראי של החברה הכללית. אם החברה עצמה היא אלימה, אי אפשר לבוא בטענות כלפי הנערים.
2. **חוסר עניין:** הדרך לפרוק את השעמום בכיתה היא באמצעים אלימים.
3. **חוסר אינטגרציה חברתית:** בעבר הייתה יכולת חברתית הרבה יותר גבוהה, התקשורת הייתה טובה יותר בין החברים. היום - אין תקשורת. לא יודעים איך להתנהג פנים מול פנים. הכל דרך הטלפון. בגלל חוסר אינטגרציה חברתית, הדרך הנכונה בעיניהם להתנהג היא בדרך אלימה - הם לא יודעים משהו אחר.

אלימות מינית

הכוונה לכל הרצף - מהטרדות מיניות ועד לקצה של אונס. הרבה פעמים המעשה מוגדר כמעשה אלים למרות שמבחינתו של הנער מדובר "סתם בצחוקים". ישנו מיתוס חברתי לפיו מי שאלים מינית זה רק נערים, אולם מסתבר שזה לא ממש נכון, גם בנות נוקטות באלימות מינית, אם כי באחוזים פחותים מבנים. מיתוס נוסף - קורנות של אלימות מינית הן בד"כ בנות, אולם זה לא נכון, גם בנים הם קורבנות לאלימות מינית. כל ה"צחוקים" לא נעשים על בנות, אלא על בנים. כאשר אלימות בין אם היא מינית ובין אם לאו, כשמדובר בביה"ס יש לה שלושה מאפיינים ייחודיים:

1. **התלמיד שבוי באותה מסגרת ואין לו אופציה בחירה** - חייב ללכת לביה"ס. במיוחד בנים, הרבה פעמים לא מדווחים ובוחרים להבריז מביה"ס. המורים וההורים לא מבינים שההברזה לא מגיעה ממקום שהוא רוצה להתחמק ולא להגיע, אלא, הוא מפחד.
2. **הפגיעה היא פומבית, נעשית לעיני כל** - יכול להיות שיש בכך כדי לפגוע יותר מאשר פגיעה שנעשית בין 4 קירות.
3. **פעמים רבות כאשר הקורבן פונה למורה אז הרבה פעמים מאשימים אותו בזה** - זאת האשמת הקורבן. לא רק שהוא עבר פגיעה אלא גם מאשימים אותו.

"בני טובים"

בד"כ הכוונה לבני נוער. לכאורה לא חסר להם כלום ובכל זאת הם מבצעים עבירות בלי קשר למעמד שלהם. יש להם כסף והם גונבים ג'ינסים. המונח הזה נקרא במקומות שונים בשמות אחרים: בבריטניה: 'טדי בויס' / 'רוקרז'. בארץ החלו להשתמש במושג 'בני טובים' בשנות ה-50 - כשילדים בני שכונת צפו ת"א שהוריהם ביו במעמד גבוהה יחסית לשאר החלו לבצע עבירות רכוש. מי שהכי מתאים לתיאוריה הזאת של עבריינות בני טובים זה **ניקטור פרנקל** - גדל בצל השואה, כל משפחתו מתה. כשהוא השתחרר מהגטו הוא כתב ספר "אדם מחפש משמעות" - אלה שהיה להם תקווה, שרדו. לגישתו של פרנקל, אדם חייב משמעות כדי להצדיק את קיומו. הפשר נמצא במספר מקומות:

1. **סבל**: אנשים יכולים לחיות חיי שגרה, אין הערכה אמיתית לדברים. אבל אם חלילה מישהו יחלה בסרטן או יעבור תאונת דרכים קשה - הוא יסתכל אחרת על החיים. רק בנקודה הזאת, יודעים להעריך את החיים. בד"כ מרבית האנשים הם כאלה.
  2. **אהבה**: כשהם אוהבים, העיניים שלהם אחרות. פתאום מקבלים את המשמעות של החיים.
  3. **יום יום**: מעט מאוד אנשים מוצאים את המשמעות גם בחיי היום יום. כשמדובר באוכלוסייה הרגילה, העממית, חייבים ללכת לעבודה מתוך מחויבות להחזיק את הדירה, האוטו וכו'.
- כשאבא עשיר, אין טעם ללכת ללימודים - יש לי בחשבון 3 מיליון, קנו לי אוטו ווילה מטורפת אצל אותם נערים - אין להם פשר בחיים, אין להם משמעות וטעם לכלום - במצב כזה, החיים הם חסרי תוכן, ריקים לחלוטין והם מחפשים משהו שימלא אותם. הדבר הכי חשוב להם זה דברים גשמיים: כסף, מין וסמים.
- כשאתה משיג את הפשר, את המטרה צריך ליצור משהו חדש, אחרת מגיעים לאותה נקודה חסרת תכלית. לבני טובים אין את היכולת הזאת.

התאבדות

בדרך כלל עד לפני עשרים שנה בספרות ומאמרים לא היינו מוצאים כלום בנוגע להתאבדות של בני נוער. כאילו בני נוער לא מתאבדים, זה היה דבר שלא היו מדברים עליו. הרבה פעמים היה אינטרס לחברה להסתיר את העובדה הזאת. הרבה פעמים מנסים לטשטש את העובדה הזאת כדי שלא יהיה כתם שחור לאותו אדם. "שימוש לא נכון בתרופות" ולא "ניסיון התאבדות" - כדי לא להחתיים אותה.

12% מהאוכלוסייה נוטלת כדורים אנטי חברתיים ואנטי חרדתיים. לעיתים רבות מדברים על תקופה של שבועיים עד שלושה בעקבות אירוע מסוים - הכתם יישאר לכל החיים, יהיה כתוב בגיליון הרפואי עבר פסיכיאטרי. כשמדובר בהתאבדות מדובר על רצף שתחילתו זה מחשבות, המשכו זה ניסיונות וסופו זה התאבדו בפועל. ברור כי מספר המחשבות הוא הרבה יותר גדול ממספר הניסיונות, ומספר הניסיונות הוא גדול ממספר ההתאבדויות בפועל. ההנחה היא שעל כל 20 ניסיונות יש התאבדות אחת. עד גיל 12 כמעט ואין התאבדויות, זה מאוד נדיר בגלל שתי סיבות:

1. תחושת הדיכאון לא מצליחה להתגבש עד הגיל הזה.
2. בגיל הזה יחסית התמיכה המשפחתית היא הרבה יותר גדולה מגילאים מאוחרים יותר.

התאבדות ומגדר

בנות מנסות יותר להתאבד, גברים מצליחים יותר. באופן סטטיסטי פי שלושה יותר בנות מנסות להתאבד, אולם כאשר מדובר בהצלחת ההתאבדות זה מתהפך, כך שפי שלושה גברים מתאבדים יותר מבנות. זה נכון גם בעולם המערבי וגם בישראל. הסיבה לכך נעוצה ככל הנראה בתהליכי חברות שונים, תהליכי סוציאליזציה שונים שבהם מחנכים את הבנות להתנהגות לא אלימה, בעוד שאת הבנים מחנכים להתנהגות אלימה. הדבר בא לידי ביטוי גם בדרך ההתאבדות. בנות בוחרות בדרכים לא אלימות: בד"כ בליעת כדורים. זה לא אומר שהן זועקות לעזרה או לא רוצות להתאבד, הן פשוט משתמשות בדרך לא אלימה. כשמישהי בועלת כדורים מטבע הדברים יותר קל להציל אותה, ולכן הן נכשלות. לעומת זאת, הבנים נוקטים באמצעים אלימים שבד"כ יותר קטלניים: ירייה בראש - הסיכוי שיצילו אותה מירייה בראש קשה הרבה יותר, ולכן, סיכויי ההצלחה גדולים יותר. כשאדם בדיכאון הוא לא מתאבד, אין לו כוח להתאבד. כשהוא מתחיל לצאת מהדיכאון אז הוא עוזר כוחות ומתאבד.

גורמי סיכון

הגורמים שמעלים את הסיכון להתאבדות:

1. **ניסיונות קודמים**: מי שניסה להתאבד פעם אחת, הסיכוי שלו להתאבד פעם נוספת הוא הרבה יותר גבוה מאשר מישוהו שלא ניסה להתאבד.
2. **שינויים חברתיים**: גירוש של הורים, אבטלה של הורים, מעבר דירה, פרידה מבן זוג, כישלון במבחנים.
3. **אינטרנט**: היום יש פורומים באינטרנט שמלמדים איך להתאבד. נניח ויש נער שחושב על התאבדות והוא מפחד, הוא פותח את האינטרנט והוא מגלה שהוא לא לבד.
4. **אמצעי התאבדות**: עלייה בנגישות לאמצעים הקטלניים. כשיש בנגישות אקדח, הסבירות שתירה בעצמך היא יותר גבוהה. כשאתה גר בקומה גבוהה, הסיכוי שתקפוץ היא יותר גבוהה. מסתבר, שלכולם יש את הכפתור, ואם לוחצים עליו באותה שנייה, הוא יכול לעשות שטות. אבל אותו אחד שגר בקומה הראשונה ומחליט להתאבד ועולה לגג, הוא יירגע בדרך לשם ויתחרט. באופן מובהק, אנשים שגרים במקומות גבוהים מתאבדים יותר מאנשים שגרים במקומות הנמוכים.

28/5/17

5. **דיכאון:** הפרעת הדיכאון קשורה בקשר מובהק עם התאבדות. למעשה, ל-40% מהסובלים מכך יש היסטוריה של ניסיון התאבדות. לא מדובר בדיכאון רגיל. אלא בדיכאון קליני, שימוש בתרופות.
6. **סמים:** גם כשאדם שרוי בדיכאון או רוצה למות, דרוש אומץ. אם לשבור לעצמך את היד אתה לא מסוגל, אז קח וחומר שלהתאבד עוד יותר לא פשוט. הסמים נותנים לך את האומץ לעשות את זה.
7. **עוני:** כשהבורסה נופלת אנשים מתאבדים. בשכבות הסוציו אקונומיות הנמוכות אנשים נוטים יותר להתאבד מתסכול. עושר לא ייתן אושר, אבל חוסר בעושר יגרום לאומללות.
8. **הפרעות אכילה:** יש קשר מובהק בין הפרעות אכילה ובמיוחד אנורקסיה להתאבדות. אנורקסיה זה עיוות גופני, אותה אישה
9. **התעללות מינית:** בדרך כלל מי שעובר פגיעה מינית יש לו רצון להתאבד.
10. **אשכולות:** הרבה פעמים כאשר אנחנו שומעים על נער/ נערה שמתאבדים באותו שבוע נדבר על עוד עשרה אנשים שהתאבדו. זה תופעה של הדבקה - שומעים על אשכול של התאבדות.

אלימות במשפחה

נושא זה כולל ארבעה דברים:

1. אלימות של הורים כלפי ילדים
2. אלימות של ילדים כלפי הורים
3. אלימות של גברים כלפי נשים - בעל ואישה
4. אלימות של נשים כלפי גברים

אלימות של בעלים כלפי נשים

התופעה של אלימות של בעלים כלפי נשים עלה למודעות בשנות ה-70 בארה"ב ובישראל. וזאת בשל שלוש סיבות:

1. באותה תקופה החלו להתעניין בתופעה של אלימות הורים כלפי ילדיהם, ולכן, מטבע הדברים הנושא הזה גם עלה.
  2. בשנות ה-70 עלתה הגישה הפמיניסטית בקרימינולוגיה אשר קראה תיגר על התפיסה הגברית והדיכוי הגברי. על הנשים הנאלמות.
  3. גם האקדמיה במקביל החלה להתעניין בתופעה הזאת ונכתבו מאמרים ראשוניים בנושא הזה ומאז מוצפים במאמרים בנושא הזה.
- יחד עם זאת, ולמרות הקדמה עדיין יש קושי ממשי לדעת כמה באמת נשים מוכות קיימות. שכן, לא מעט נשים מסיבות שונות לא מדווחות.
- אז מה שיש לנו בעצם, אנחנו מודעים רק לסטטיסטיקה הכללית, זאת שלא משקפת באמת את המציאות הקיימת.
- אם יש משהו שאנחנו בכל זאת יכולים לדעת במדויק זה אלימות חמורה כלפי נשים ובמיוחד רצח.

(יוצא דופן בהקשר הזה, למרות שמדובר ברצח - כשמדובר במגזר הערבי במדינת ישראל פעמים רבות המשפחה והקהילה מנסות להסתיר את הסיבה האמתית של הרצח, ולכן, גם כשיש גופה לא תמיד אנחנו יודעים שמדובר ברצח).

לצד האלימות הפיזית יש גם אלימות פסיכולוגית הכוללת ניתוק קשריה המשפחתיים והחברתיים של האישה, ניתוק יכולת כלכלית.

כשמדובר באלימות פסיכולוגית יש יותר קושי לדעת את מספר הנשים, משתי סיבות :

1. הן לא מבינות מה זה בכלל אלימות פסיכולוגית - בעיית הגדרה : נכון שאם הוא מעליב אותה 20 שנה ומקניט אותה זאת אלימות פסיכולוגית. אבל איפה עובר הגבול? האם כשהוא אומר לה "סתמי מטומטמת" זאת אלימות פסיכולוגית? בשונה מאלימות פיזית שהיא מאוד ברורה, אלימות פסיכולוגית לא ברור איפה הגבול עובר.
2. יש אשר טוענים שאלימות כלפי נשים היא יותר נפוצה בשכבות הנמוכות, כי הם יותר מתוסכלים והם מביעים את התסכול שלהם באלימות. אולם הרבה מחקרים סותרים את הטענה הזאת ומצביעים על כך כי גם בקרב השכבות הגבוהות יש לא פחות אלימות כלפי נשים.

בישראל ישנן 3 קבוצות ייחודיות -

1. **הקבוצה הערבית** - כאשר לא מעט סוברים שבנסיבות מסוימות מותר להכות את האישה. יש כאלה שטוענים שזה אף מחזק את הזוגיות.
  2. **הקבוצה החרדית** - יש כמות דומה של אנשים מהמגזר החרדי שסוברים שמותר לגבר להכות את אשתו כאשר זו מעליבה אותו ברבים.
  3. **הקבוצה האתיופית** -
- יחד עם זאת, ברור שכאשר שואלים את הנשים נקבל תשובות אחרות. בישראל ב1953 נעשה ניסיון ע"י חבר כנסת עדה מימון, להעביר הצעת חוק לפיה יש להרחיק ממשק חקלאי גברים מכים, אולם ההצעה הזאת לא באה לידי מימוש. ב1962 עלתה הצעת חוק נוספת לפיה יש לנקוט בענישה מינימלית כלפי גברים מכים דבר שגם לא הניב פרי. ובשנת 1976 עלתה הצעה דומה שגם לכאורה לא הניבה פרי.
- שנה לאחר מכן ב1977 נפתח בישראל, בחיפה המקלט הראשון לנשים מוכות, בעקבותיו נפתחו עוד ועוד מקלטים.
- מבחינת המשטרה בישראל עד 1990 במקרים של אלימות במשפחה ותלונות השוטרים היו משמשים כ"מגשרים" ומנסים לעשות סולחה בין הבני זוג.
- ב1991 בעקבות 'וועדת קרפ' נקבע שהמשטרה לא יכולה לנקוט במדיניות הזאת, הוועדה דנה בתפקידים של המשטרה בנושאים של אלימות במשטרה. עליהם לנקוט במדיניות עונשית, ולכן המשטרה שינתה את התפיסה הזאת.
- ב1998 באופן רשמי הוקמה במשטרה יחידה מיוחדת שזאת יחידה "אלמ"ב" - אלימות במשטרה.
1. אישה עגונה - מהמילה עוגן. העוגן מונע מספינה להתקדם, ככה גבר מונע ממנה להתקדם. אישה עגונה כולל שלושה דברים כאשר שניים מהם אינם רלוונטיים לעניינו :
    - א'. בעל שנעלם - הספינה טובעת ולא יודעים אם הוא מת או חי. מפחדים להכריז עליו כמת כי אם חס וחלילה ימצאו אותו והיא בינתיים התחתנה ויש לה ילדים הנשואים האלה בטלים וילדיה ממזרים. אז עוגנים את האישה הזאת הרבה זמן, לדוגמא - בעל שנמצאה בשבי.

- ב'. בעל שהפך לחולה נפש - מכיוון שהוא חולה נפש והיא רוצה להתגרש אין לו רצון אמת. מאחורי גט נדרש רצון אמת.
- ג'. בעל שיודעים איפה הוא נמצא, הוא בריא בנפשו אבל הוא מסרב לתת לאשתו גט - דווקא. זאת התעללות! אם את לא תהיי איתי, את לא תהיי עם אף אחד אחר = התעללות פסיכולוגית.
- אם כופים והגבר מסרב - הוא ייתן לה כתובתה. טוענים שיצר הרע משתלט עליו, הוא רוצה לסרב אבל יצר הרע לא נותן לו. אז ניתן לו מאסר, אי יציאה מהארץ, כתובתה וכו' - כדי שייתן גט.

מעגל האלימות

מעגל האלימות כולל למעשה שלושה שלבים :

1. **בניית המתח** : יש המכנים את השלב הזה שלב ההליכה על הביצים. האישה מרגישה שהבעל הופך להיות יותר ויותר עצבני, והיא הופעה לזהירה יותר.
  2. **התפרצות אלימה** : זה השלב שהגבר נותן לאשתו את המכה הפיזית הראשונה.
  3. **"ירח הדבש"** : הגבר מצטער והכל הופך להיות מושלם. יש שתי בעיות בשלב הזה : השלב הזה הולך ומתקצר כל הזמן עד שהוא לחלוטין נעלם. המצב השני הוא עוד יותר פתולוגי - מצב שבו האישה מחכה להגיע לשלב השני כדי שיהיה שלב שלישי. מחכה לאלימות כדי להגיע לירח דבש.
- זה מוביל אותנו לשאלת המפתח - איך יכול להיות שאישה שמתעללים בה ופוגעים בה, אונסים אותה בוחרת להישאר? למה היא לא עוזבת את הבעל?**
1. **"חוסר אונים נרכש"** : סדרת ניסויים בפסיכולוגיה שהמטרה שלהם להצביע על כך שכאשר מונעים או גורמים לאדם לשינוי הדרגתי הוא לא מצליח לצאת ממנו, הוא נשאב לתוכו והוא חסר כוחות. כשמדובר בנשים מוכות וחוסר אונים נרכש, ניתן לומר מספר דברים :

א'. ככל שהאלימות של הגבר כלפי האישה היא גדולה יותר, כך האישה מרגישה שאין לה שום סיכוי להימלט מהמצב.

ב'. ככל שהאלימות של הגבר כלפי האישה היא גדולה יותר, כך היא מנסה להימנע מכל עימות איתו.

ג'. בעיניה, המשטרה ובתי המשפט אינם יכולים לתת לה כל מענה.
  2. במסגרת אכיפת החוק - בתי משפט, בתי סוהר לא יעילים בנושא של אלימות במשפחה, וזאת מכמה סיבות :

א'. במקרים יחסית מאוד מועטים התלונות, החקירות והמעצרים **מתגבשים לידי כתב אישום** וזאת בשל כשלים ראיתיים : האישה אומרת שהוא הרביץ הבעל אומר שהיא משקרת.

ב'. **ענישה מחמירה לא מפחיתה שיעורי מועדות**, חזרה לפשיעה - בד"כ גבר יוצא עצבני יותר מבית הכלא.

אלימות של נשים כלפי גברים

בדומה לאלימות של גברים כלפי נשים, גם אלימות של נשים כלפי גברים החלה לעלות למודעות בשנות ה-70.

בארה"ב זה עלה בשנות ה-70 בעקבות המקרה של פרנסין הוגן אשר הציתה את בעלה. אצלנו זה עלה 20 שנה לאחר מכן בשנת 94 במקרה של כרמלה בוחבוט. בנושא של אלימות של נשים כלפי גברים עולות שתי שאלות:

1. האם מדובר בתופעה שהיא נדירה ושולית או שמא מדובר בתופעה רחבת היקף רק שאנחנו נוטים להתעלם ממנה?

התשובה לשאלה הזאת זה תלוי את מי שואלים: אם אנחנו שואלים את הנשים הפמיניסטיות הרי שהתשובה שזאת תופעה שולית ונדירה עד כדי כך נדירה שלא כדי להתעמק בה. לעומת זאת, כששואלים את תנועת הגברים אז התשובה היא אחרת - מדובר בתופעה רחבה רק מסיבות חברתיות התופעה הזאת זוכה להתייחסות מאוד שולית.

2. בהנחה ומדובר בתופעה שהיא רחבה האם מדובר בתופעה שהיא חדשה שמאפיינת רק את השנים האחרונות או שמא בתופעה שהייתה מאז ומעולם רק לא התייחסנו לזה?

- מרבית מן המחקרים מצביעים על כך שאלימות של נשים אינה פחותה מאלימות של גברים כלפי נשים. יתרה מכך, יש מעט מחקרים שמצביעים על כך שאישה היא יותר אלימה מגבר. התופעה הזאת עוד יותר מתחדדת כשמדובר בין בני זוג קשישים, לרוב האישה היא יותר צעירה והוא מזדקן יותר מהר והופך לתלתי וסיעודי ואז היא הופכת ליותר אלימה כלפיו. למרות שאישה גם אם היא יותר אלימה מגבר, ברור שמבחינת עוצמת האלימות יש פערים. מכה של גבר זה לא כמו מכה של אישה - שגבר נותן מכה הוא יכול לשבור לה את השיניים. אישה בד"כ דוחפת את בעלה, זורקת עליו כפכף - אלימות שבד"כ לא נשארים סימנים פיזיים על הגבר. זאת עדיין תקיפה.

- טענה נוספת טוענת שגם אם נשים הן יותר אלימות הרי מי שיזם מלכתחילה את האלימות זה הגבר, והאישה נאלצה רק להתגונן. אולם, 40% מהנשים ששהו בישראל במקלטים הודו שהן אלה שיזמו מלכתחילה את האלימות.

מצד שני יש מחקרים אחרים - בתיקי גירושין רק 4% מהגברים טענו שהאישה הכתה אותם. לעומת 37% מהנשים = פה רואים מחקרים הפוכים.

נשאלת השאלה מדוע יש חוסר אחידות במקרים? התשובה היא שיש שני דברים:

אם אנחנו מתייחסים רק לסטטיסטיקה הפלילית, דהיינו, למקרים בהם הוגשה תלונה במשטרה ע"י גבר, נגלה מקרים מאוד חריגים כאלה - כי גברים לא נוטים ללכת למשטרה להתלונן כנגד האישה שהכתה אותם. הרבה פעמים זה לא גורם חבלה, הרבה פעמים "בולעים את הצפרדע".

יש עידוד של החברה לאישה ללכת ולהתלונן במשטרה על גבר שהכה אותה.

כאשר מדובר בסקרים אנונימיים אנחנו מקבלים תוצאות אחרות, לפיהם הנשים הן מאוד אלימות ולכן תלוי את מי שואלים ובאיזה אופן.

4/6/17

הסבר מדוע יש אלימות של נשים כלפי גברים :

1. **התנהגות נלמדת:** הגישה ההתנהגותית טוענת שההתנהגות אלימה היא התנהגות נלמדת ממקור חייוני. ילדים מוכים הופכים בסופו של יום להורים מכים, הם למדו את זה בבית. כנ"ל לגבי אישה. יש שתי אופציות:
  - או שהיא למדה את זה מההורים המכים שלה.
  - או שהיא למדה את זה מהבעל המכה שלה.
2. **תסכול:** אין ספק שיש קשר מובהק בין עוני לבין אלימות. כשיש מחסור בכסף ויש רעב נוצר תסכול והתסכול הזה הרבה פעמים מוביל לתגובה אלימה, לא יודעים איך לבטא את התסכול הזה והאלימות היא הפתרון. תסכול לעיתים נובע מעודף כסף. כשאישה התרגלה לחיות ברמת חיים גבוהה כי בעלה הרגיל אותה לזה ויחסיהם הידרדרו והגבר חוסם לה את חשבון הבנק, יש כסף בבית אבל הוא לא נותן לה, היא מצפה לקבל כסף, התוצאה היא אלימות מצד האישה.
3. **ביולוגיה:** יש ימים מסוימים בחודש שההורמונים יותר דומיננטיים והאישה יותר מלחמתית.
4. **פמיניסטי:** ההסבר הפמיניסטי טוען שכאשר קבוצה סובלת מדיכוי ואז היא משתחררת לחופשי אחת מתופעות הלוואי של הדבר הזה זה פריצת גבולות שמתבטאת באלימות. למשל העבדים שהשתחררו לחופשי הסטיסטיקה הצביעה על אלימות גבוהה מאוד בקרב השחורים ביחס ללבנים. כנראה אותו הדבר קורה אצל הנשים - הנשים סבלו מדיכוי גברי זמן רב ואז כשמעמדן עלה והן קיבלו שיווין זכויות אחת התופעות היו שהן הפכו להיות אלימות כמו גברי.

הבדלים בין המינים בנושא אלימות

מאמר של שרון

המאמר בוחן מי מבין המינים יותר אלים - הגבר או האישה במערכת יחסים זוגית. המיתוס המוכר זה שגברים הם יותר אלימים, גם המאמר הזה מניח כך, ויוצא לבדוק האם זה באמת נכון. המאמר הוא לא מאמר עצמאי אלא מטה-אנליזה (סוקר מחקרים רבים). ההשערה היא שכשמדובר בבני זוג צעירים שלא מתגוררים יחד והם רווקים הסבירות לאלימות בין בני זוג תהייה יותר נמוכה מאשר מבני זוג נשואים אשר זמן רב יחד ומתגוררים יחד. שיטת המחקר התבססה על נתונים שנתקבלו מהמשטרה, וכן נתונים שנדגמו מדיווח עצמי, מחקרים אנונימיים. למעשה כלל המשתתפים נבדקו - תעסוקה, גיל, מצב סוציו-אקונומי. נמצא שמבחינה כמותית נשים יותר אלימות מגברים אבל אם מתייחסים על חומרת הפגיעה ועל מספר הפצועים שהגיעו לבית חולים בעקבות האלימות הגברים גוברים על הנשים. לגבי רצח בני זוג נמצאו תוצאות שונות - יש מדינות בהם גברים רצחו יותר את הנשים ויש מדינות בהן הנשים רצחו יותר את הגברים. בישראל זה יותר גברים.

אלימות במשפחה בפן החוקי

הפן החוקי בישראל - יש מספר חוקים שמתייחסים לנושא הזה ומספר הלכות. לעיתים יש פער בין החוק להלכה.

1. **החוק למניעת הטרדה מאיימת (צו הגנה):** חוק זה מאפשר לכל אחד מבני הזוג ואין נפקא מינה אם מדובר בגבר או אישה, לגשת לבית המשפט ללא ייצוג של עורך דין ולבקש באותו יום צו הגנה בעקבות העובדה שבן הזוג שגר עמו מאיים עליו או מכה אותו. ביהמ"ש, בד"כ שופט המעצרים, דן במעמד צד אחד מבלי לשמוע את בן הזוג השני ועל סמך העובדה שהוא שומע צד אחד, רשאי להרחיק את בן הזוג לשבעה ימים. בהנחה והוא ירצה להאריך את הצו בעקבות בקשה נוספת הוא יכול לעשות זאת רק במעמד שני הצדדים.
- בהלכה** - בפועל יש הבדל בין גבר שמגיע לבקש צו הגנה לבין אישה. כשאישה מגיעה לבקש צו הגנה כמעט בכל הפעמים בית המשפט מרחיק את הגבר למספר ימים. לעומת זאת כשגבר מגיע לבקש צו הגנה סיכוי נמוך שהוא יקבל על אחת כמה וכמה שיש ילדים בתמונה.
2. **תקיפה סתם - סעיף 379 לחוק העונשין:** קובע עד שנתיים מאסר. או תקיפה שגורמת חבלה סעיף 380 לחוק העונשין שהעונש שלו עד שלוש שנות מאסר. הרי כשמדובר בבני זוג אותם מעשים כבר מוגדרים בחומרה יתרה מה שמוגדר בחוק כנסיבות מחמירות. ותקיפה סתם בנסיבות חמורות או תקיפה שגורמת חבלה בנסיבות מחמירות המשמעות זה כפל העונש - אם הם לא היו נשואים והם סתם היו אנשים רגילים זה היה שנתיים אבל בגלל שמדובר בבני זוג זה כפל בעונש.
3. **המתת תינוק - סעיף 303 לחוק העונשין:** "הממיתה את תינוקה..." הסעיף מופנה למין הנשי, וזה ממיתה ולא רוצחת. העונש של אישה שממיתה את תינוקה הוא עד חמש שנות מאסר. כלומר, אישה שנטלת את חייו של ילדה שטרם מלאו לו שנת חיים אחת היא לא רוצחת אותו גם אם היא שרפה או זרקה אותו מהחלון. המחוקק מכיר בעובדה שנשים שממיתות את הילד שלהן הן כנראה סובלות מדיכאון מאוד חמור. הבעיה שאין גבר שזוכה לאותה הגנה, נהפוך הוא, כשגבר רוצח את התינוק שלו התגובות הן קשות והדרישות לעונש מוות הן גבוהות. כשמדובר באישה שעושה את המעשה התגובות הן אחרות לגמרי - היא צריכה טיפול וכו'.
4. **רצח בן זוג** - מהפסיקה. כשגבר רוצח את אשתו, כלומר, שהוא לא מאוים שהיא רואה טלוויזיה/ ישנה והוא מגיע בלילה ודוקר אותה למוות או יורה בה בד"כ ברוב המקרים זה רצח. כשהגבר ישן או רואה טלוויזיה והאישה היא זאת שהורג אותו ברוב המקרים זה יהיה הריגה.

עונש מוות

אחד מהעונשים הכי קיצוניים וחמורים שיש. הוא בין העונשים הראשונים שיש - קיים בתורה. בעבר, עונש המוות הנפוץ עוד לפני שהומצא אבק השריפה היה סקילה/ תלייה. יש משהו מאוד הומני כלפי ההורג בעונש הסקילה, אותו הוצא להורג מת ממכלול האבנים, ולכן, המוות נגמר מסך כל האבנים, גורם לחלקם לישון טוב בלילה, מבחינה מצפונית הם לא מרגישים אחראים בלעדיים למוות. דומה לכיתת יורים, מעמידים שמונה יורים כאשר שניים נושאים כדורים אמתיים בעוד היתר נושאים כדורי סרק, זה גורם לזה ש80% מהם לא הרגו.

יש לציין שעד המאה ה-18 בדומה לעונשי הגוף, עונש המוות היה ברונטלי, הוא לווה בעינויים. כשהמטרה בעצם הייתה לגרום לאדם לסבול, שהוא ימות מייסורים. השיטה של העינויים הופסקה כאמור עם עידן ההשכלה, על יד גישת הנאורות. הוחלט אז שמי הוצא להורג זה היה מהיר, ואז הומצאה הגיליוטינה שעורפת את הראש בשנייה. למעשה, עד עידן ההשכלה העבירות בגינן היה עונש מוות היו מאוד רבות - באנגליה למשל היו 350 עבירות בגינן היה עונש מוות וזה עבירות פעוטות וחסרות ערך - גניבת ממחטה, מגע עם צוענים, כריתת עץ. לא פרופורציונלי לחלוטין לחומרת העבירה. עם עידן ההשכלה, 50 שנה אחרי, מספר העבירות צומצם 220. למעשה יותר ויותר מדינות דמוקרטיות הלכו וצמצמו באופן הדרגתי את עונש המוות. עם זאת, אין זה אומר שעונש המוות נעלם, הוא חי ונושם בעיקר בארצות ערב - ערב הסעודית, למעלה מ-20 אלף ממתנינים להוצאה להורג. להבדיל ממדינות הערב במדינות הדמוקרטיות יש ירידה משמעותית בהוצאה להורג. **אך יש לכך חריג:** **ארצות הברית** - מדינה דמוקרטית, ולכן היה מצופה לכאורה שארה"ב תוביל את יתר חברותיה ותצמצם את עונש המוות. אבל לא רק שהיא לא מצמצמה אותו, היא הולכת ומרחיבה אותו - מוציאה יותר אנשים להורג מערב הסעודית. הסיבה העיקרית לעונש מוות בארה"ב היא רצח. השאלה שנשאלת היא מדוע זה כך? מדוע ארה"ב מרחיבה או לא מצמצמת את עונש המוות?

1. דעת קהל:

כאשר יש אירוע קיצוני בחברה כמו רצח של ילד שכולל התעללות בגופה קולות בציבור קמים ורוצים עונש מוות. בארה"ב היו מספר מקרים כאלה סמוכים זה לזה שפשוט קראו בציבור לעלות את עונש המוות.

2. פוליטיקאים:

כפועל יוצא מסעי 1, הפוליטיקאים דהרו על הגל הזה והבינו שאם הם רוצים להיבחר, עליהם לעלות למצע שלהם את עונש המוות. במילים אחרות, עונש המוות הפך להיות קרש קפיצה פוליטית כדי להיבחר.

3. בית משפט עליון:

בפס"ד פורמן בית המשפט העליון קבע שעונש המוות מוטל בארה"ב באופן שרירותי ומפלה כך שבאותן עבירות ואותן נסיבות שחורים מוצאים להורג הרבה יותר מלבנים. בית המשפט קבע שבכדי להנהיג עונש מוות בית המשפט חייב לשקול כל מקרה לגופו - זאת סיסמא יפה מאוד, אך הלכה למעשה, ביהמ"ש אומר שהוא שוכנע.

שיטות הוצאה להורג

1. תלייה

התלייה נחשבת כאחד מעונשי המוות הכי מבזים שיכולים להיות. בעבר, מי שהיה במעמד גבוה היו עורפים את ראשו. את המעמד הנמוך היו תולים. אייכמן, סאדם חוסן - נתלו.

2. כסאות חשמליים

העונש היה נפוץ עד שנות ה-90. אולם בעקבות כמה תקלות טכניות העונש לווה בייסורים מאוד קשים בשל טעות טכנית כמו אי הרטבת ספוג.

3. כיתת יורים

דומה במהותו לסקילה במובן הזה שרק אחד או שניים נושאים כדור אמיתי, והיתר נושאים סרק. ככה לא יודעים מי זה שהרג בפועל.

4. שיטת גז

בשנות ה-50 של המאה 20 זאת הייתה השיטה הכי נפוצה, זאת נחשבה לשיטה הומנית - הגוף נשאר שלם, לא פוצעים אותו. הבעיה בשיטה הזאת שזה העלה קונוטציה של השואה, ולכן, החליפו אותה לשיטה הבאה - זריקת רעל.

5. זריקת רעל

גם עונש הומני, משאירה את הגוף שלם והיא גם מאוד זולה, 15 דולר. לעומת הגז 300 אלף דולר להוציא אדם להורג עם גז. הבעיה עם הזריקות - היא שתי בעיות מוסריות: - המחט מצטיירת בחברה המערבית כמצילת חיים ואילו פה לוקחים חיים. - מי שאמון על הזריקה הוא רופא. על פי שבועת הרופאים, רופא מחויב להציל חיים ואילו פה הוא גורם למוות. גם כאן יש בעיות טכניות - לא שמים מספיק רעל וכו'.